

חתוקים

סונים ותוכן של הורים אוהבים

כטות מסעי תטפ"ו

מצוקה לגליון מספר 657

מצוקה למגזין
'טועמיה'

פנים מאירות 8 ירושלים

טל' 02-500-4569

So25004569@Gmail.com

דפוס
מהיר
ומתקדם

שפיד

2

ואלה תולדות

רבי רפאל משה אלבז זצ"ל

אב"ד בעיר צפרו שבמרוקו

מחבר תשעה עשר ספרים בהלכה ובמוסר, ושייר קדש נולד בשנת תקפ"ג, נפטר בכ"ב בתמוז תרנ"ו

הנחש האֵים מההרים

הרב הִיה שְׁקוּעַ בַּתוֹרָה וְלֹא שָׁם לֵב לְדַבּוּרֵיהֶם, אֲבָל מְלוֹי עֲצָרוֹ אוֹתוֹ. "הֵרֵב, הֵרֵב, הֵנָּחֵשׁ כָּאֵן. כְּדֹאֵי לַעֲמֹד דּוֹם כְּדִי שְׁלֹא יִבְחִין בּוֹ". יְדוּעַ כִּי נִחְשִׁים מִיִּטְבִּים לְהִבְחִין בְּגוֹפִים שְׂנֵאִים, וְלַעֲתִים לֹא יִבְחִינוּ בַּעֲצָמִים דּוֹמָמִים.

"מָה עוֹשִׂים?" שָׁאַל הַיהוּדִי בְּהֶלֶה. הֵנָּחֵשׁ הֵלֵךְ וְקָרַב, אִם כִּי עֲדִין הִיה בְּמִרְחָק. הִשְׁלוּשָׁה לֹא יָדְעוּ אֲנֵה הֵם בָּאִים.

"יֵשׁ לִי פֶה רוֹבֵה", לָחֵשׁ הַגּוֹי בְּפִחַד. "הָאֲזוּר פֶּה חֲשׂוֹף, אֵין לָנוּ מְקוֹמוֹת מְסֻתוֹר וְהַגָּנָה, וְהֵנָּחֵשׁ מֵהִיר. לֹא נוֹכַל לְבָרֵחַ מִמֶּנּוּ אִם יִתְקַרֵּב עוֹד. לְפָחוֹת אֲנִסָּה לִירוֹת לְעֵבֶר רֹאשׁוֹ".

"אֲבָל אִם תִּחְטִיֵּא אֶת הַמִּטְרָה?" לָאֵט הַיהוּדִי.

"אִם אֲחֻטִּיא, סְבוּרָנִי שָׁאִין לָנוּ סְכוּי. הֵנָּחֵשׁ כָּבֵר יִזְהָה אוֹתָנוּ, יִכְעַס מֵאֵד וַיִּמְהַר לְעִבְרָנוּ. אֲנַחְנוּ אֲבוּדִים".

"עֲצֹר, אֵל תִּירָה", אָמַר הֵרֵב לַגּוֹי. "לִפְנֵי כֵן חִיָּבִים לְהִתְפַּלֵּל לְקֹדֶשׁ בְּרוּךְ, לְבַקֵּשׁוֹ שִׁיתֵּן אֶת הֵנָּחֵשׁ הַנּוֹרָא הַזֶּה בְּיָדְךָ, וְלֹא נִהְיָ חֹס וְחֻלְיָה טָרָף לְשִׁנּוֹ". וְהֵרֵב רְפָאֵל מֹשֶׁה עָמַד בַּתְּפִלָּה דַּקָּה אַרְכָּה. אַחֲרֵי כֵן אָמַר: "חֲשִׁיתִי כִי הִתְפַּלָּה הִיתָה שְׁגוּרָה בְּפִי. קָעַת אֶפְשָׁר לִירוֹת".

CC BY SA 4.0 ISHAY GOZLAN

הַגּוֹי יָרָה יְרֵיָה אַחַת. הוּא קָלַע בְּדִיוֹק בְּרֹאשׁ הֵנָּחֵשׁ. נֵס!

בְּרָגַע אַחַד דָּמַם הֵנָּחֵשׁ הָעֵנָק. "הוּא מֵת", קָבַע הַגּוֹי וְרָץ לְעִבְרוֹ, לְהַפְשִׁיט אֶת עוֹרוֹ שֶׁל הֵנָּחֵשׁ הָעֵנָק כְּדִי לִמְכּוֹר אוֹתוֹ בְּדָמִים מְרִבִּים.

כְּאֲשֶׁר בָּאוּ לְשִׁכּוּנָה, סִפְרוּ מְלוֹי שֶׁל הֵרֵב לְכָלֵם כִּי הֵנָּחֵשׁ הָאֵים כָּבֵר מֵת, וְסָר הַפִּחַד. תּוֹשָׁבֵי צִפּוֹר יָכְלוּ לַחֲזוֹר לְשִׁגְרַת חַיִּים הֶרְגוּעָה, אוֹתָהּ הִכִּירוּ לִפְנֵי בּוֹאוֹ שֶׁל הֵנָּחֵשׁ.

וְהַסְפּוֹר עַל תְּפִלָּתוֹ שֶׁל הֵרֵב וְעַל נֵס הַהֲצָלָה, עֶבֶר מִדּוֹר לְדוֹר וְסִפֵּר בְּפִי כָל.

"הֵנָּחֵשׁ!" זוֹ הִיתָה קְרִיאַת בְּהֶלֶה שֶׁהִזְעִיקָה אֶת כָּל הַתּוֹשָׁבִים בְּאֲזוּר. כָּלֵם מֵהִירוֹ לְבּוֹא וְלַעֲמֹד בְּמִרְחָק בְּטוֹחַ, אוֹלֵי גַם הֵם יִצְלִיחוּ לַחֲזוֹת בְּמוֹ עֵינֵיהֶם בְּמַחֲזֵה בְּהוֹת שְׁעָלֵיו מִסִּפְרִים תּוֹשָׁבִים בַּתְּקוּפָה הָאֲחֵרוֹנָה: נָחֵשׁ עֲנָק בְּעֵבֵי שֶׁל גִּזְעַ עֵץ מִמָּצֵעַ זֹחֵל בְּחִפְזִיּוֹת בֵּין הַשְּׁכוּנוֹת הַשּׁוֹנוֹת שֶׁבְּעִיר, מֵהִיר כְּבָרֵק, פּוֹגַע וּמִסְכֵּן, וּמִטִּיל חֲתָתוֹ עַל בְּנֵי הָעִיר.

"זֶה נָחֵשׁ מֵהָהָרִים", יָדְעוּ יוֹדְעֵי דָבָר. "שְׁמָה בְּהָרֵי הָאֲטָלָס מִתְגוֹרְרִים נִחְשֵׁי עֲנָק כְּאֵלוֹ. אֲבָל לָמָּה הוּא הִגִּיעַ לָכָאן, לָעִיר? עַל מָה וְלָמָּה הוּא מְסֻתָּבֵב בֵּין הַתּוֹשָׁבִים? כָּבֵר כַּמָּה וְכַמָּה חֻלְלִים הִפִּיל, וְעַדִּין הוּא מְסֻתָּבֵב בָּאֵין מִפְרִיעַ..."

וְהִנֵּה הוּא מוֹל הָעֵינַיִם, נָחֵשׁ אָרוֹף, עֶבְהָ וּמִתְפַּתֵּל, עוֹרוֹ בְּגוֹנֵי הַחוּם וְעִטּוּרִים יְפֵהִפִּים מְעֻטָּרִים אוֹתוֹ. אִם לֹא הִיהָ כֹּה מְסֻכָּן, הִיוּ רוֹאִים בּוֹ פְּלֶא שֶׁל מִמֶּשׁ.

מִגִּיעַ וְהוֹלֵךְ, זֶז וְנִעְלָם. מִפִּישׁ וְחוֹמֵק לוֹ. כִּזָּה הוּא הֵנָּחֵשׁ הָאֵים שֶׁהִכַּל שְׁחִים עַל אוֹדוּתָיו. יֵשׁ הַמִּסְפָּרִים שֶׁהִמוּשֵׁל שֶׁלַח חֲלִילִים לִירוֹת בּוֹ, אֲבָל הֵם פִּחַדוֹ שִׁיחֻטִּיאוּ אֶת הַמִּטְרָה. הִרִי נָחֵשׁ אֵינּוּ חִפָּץ דּוֹמָם, וּבְרָגַע שִׁיקֵּלֵט שִׁישׁ מִי שְׂרוּדָף אַחֲרָיו - הוּא עֲלֹל לְהִתְנַפֵּל עָלָיו.

כֹּה, יָמִים רַבִּים הִמְשִׁיכוּ תּוֹשָׁבֵי הָעִיר צִפּוֹר לַחֲיוֹת בְּצֹל הֵנָּחֵשׁ הַמְאִאִים, וְלֹא יָדְעוּ כִּיצַד לְגַבֵּר עָלָיו. פַּעַם אַחַת, הֵלֵךְ רֵב הָעִיר אֶל שְׁכוּנַת הַגּוֹיִם, וְאֵלָיו הִתְלַוּוּ שְׁנֵי תּוֹשָׁבִים: הָאֶחָד יְהוּדִי תּוֹשֵׁב הַמְּקוֹם, וְהַשֵּׁנִי גּוֹי מְרוֹקָאִי שֶׁעַל כִּתְפוֹ הַתְּנוּדָד רוֹבֵה; כְּדָרוֹ הַגּוֹיִם שְׁנוֹהֵגִים לְלַכֵּת בְּלוּיֵי כָּלִי נָשֶׁק, כְּאֵלוֹ הִיהָ תִכְשִׁיט.

בְּאֲמָצֵעַ הַדָּרוֹ, עֲצַר הַגּוֹי, הִצְבִּיעַ וְאָמַר: "הִנֵּה הוּא". "מִי?" שָׁאַל הַיהוּדִי. הַגּוֹי הִרְאָה אֶל הַגּוֹף הַמִּתְפַּתֵּל בְּמִרְחָק וְעוֹשֶׂה אֶת דְּרָכּוֹ לְעִבְרָם.

סיפורים נפלאים לילדים

מטות מסעי

"איש כי ידר נדר לה" (ל, ב)

בעיר סלונים היה אברהם אחד שבשנות בחורותו היה מן הלומדים המצינים וגם ירא שמים מבהק, אבל אחרי שנשא אשה יצא לתרבות רעה והרבה להתרועע עם פוחזים ועוברי עבירה.

רבה של סלונים, הגאון ר' אייזל חריף, ניסה בתחלה לדבר על לבו של אותו אברהם כדי להחזירו למוטב, אלא דברי הכבושין שלו נפלו על אזנים אטומות.

מאז והלאה התעלם רבי אייזל ממקומו של האברהם החוטא, אלא שהלה עשה לו מנהג לקנטר את הרב בכל הזדמנות בשאלות שלא היו ולא נבראו ולגרר אותו לוופוחי סרק, כדי לעשותו ללעג ולקלס בעיני הבריות.

פעם פגש אותו אברהם ברבי אייזל ואמר לו בנימה לעגנית: יש לי קשיה חמורה על גמרא מפרשת, במסכת שבת (לב). שנינו משמו של רבי נתן "בעון נדרים מתה אשתו של אדם", והנה זה שנים שאיני מקים נדרים רבים שלי, ובכל זאת אשתי חיה וקיימת, ובריאותה הטובה לא נפגמה כהוא זה.

השיב רבי אייזל לאברהם הסורר: גדול החטא של מפר נדרים בלא טעם וסבה, והוא עלול להענש על כך במות אשתו הטובה קדם זמנה, אלא בעל עבירה שבמותה חשוד על כך שמצפה בכליון עינים למות אשתו כדי לשא לו אחרת נאה הימנה; כלום יעלה על הדעת, שיעניקו לה מן השמים פרס מיחד בעון חלול נדריה?

"לא יחל דברו בכל היצא מפיו יעשה" (ל, ג) מלבד הפרוש הפשוט של הפסוק, המדבר על החובה לקים נדרים, מביא הגאון רבי חיים ויטאל זיע"א פרוש נפלא על דרך הדרש, המהנה תמרור אזהרה לגבי כח הדיבור: 'לא יחל דברו' - לא יחלל האדם את דיבורו, כי כל מילה היוצאת מן הפה, לטוב או לרע, פועלת בשמים ובראת סניגורין או קטיגורין.

יסוד זה מופיע גם בלשונו הזהב של מרן רבי חיים מוולוז'ין זיע"א בספרו נפש החיים (ש"א פ"ד), המזהיר את היהודי שלא יאמר בלבו שאין לכחו ולדיבורו השפעה בעולם, אלא ידע ויקבע במחשבתו שכל מעשיו ודיבוריו עולים לגובהי מרומים ומחוללים שנויים עצומים בעולמות העליונים.

חז"ל הגדירו זאת במילים "ברית כרותה לשפתים", ומכאן נובעת האחריות הכבדה

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל
כ"ו בניסן תשע"ז

המטלת עלינו לשמר על מוצא פינו.

מעשה מרטיט שספר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א ממחיש עד כמה יש להזהר בכל מילה, ואפלו כזו שנאמרה בשעת כעס.

המעשה ארע בירושלים לרב ד'ק'. מחסידי סלונים, אשר במשך עשרים וארבע שנים לא זכה להפקד בורע של קיימא.

אחר שנות סבל רבות וסבובים אצל רופאים בכל רחבי תבל, זכה באפן פלאי להפקד בבן זכר. בצעירותו, למד הרב ד'ק'. בישיבת סלונים בירושלים ונודע כמתמיד עצום.

באותם ימים עבדה בהיכל הישיבה אשה ששטפה את הרצפות. פעם אחת הגיעה העוזרת עם כמה מילדיה הקטנים, ואלו הרעישו והפריעו ללומדים. מיודענו, שהיה שקוע בלמודו, ניגש אל האשה והעיר לה על הרעש.

האשה, שעבודתה גם כן הייתה קשה עליה, נפגעה מההערה ופלטה מבין שפתיה: 'הלואי שלא תזכה לטעם את טעמו של צער גדול בנים'. חלפו השנים, והרב ד'ק'. שכח לחלוטין מהמאורע. הוא נישא לבת זוגו, אף השנים נקפו והם נותרו ללא ילדים.

בני הזוג, שכבר התקרבו לגיל חמישים, כמעט ונואשו, אך המשיכו לבטח ברחמי שמים. יום אחד צף פתאם בזכרוננו של הרב ד'ק'. אותו מקרה רחוק עם עוזרת הנקיון.

הוא החל לחשב על המילים שאמרה; בשעתו חשב שהיא מברכת אותו שלא ידע צער בגדול ילדיו, אך כעת הבין שהדברים נאמרו מתוך פגיעה וכאב, ויתכן שיש בהם משום קפידה וקללה.

הוא החל לברר על אודותיה ושמח לשמע שהיא עדין בחיים. ללא שהיות נסע לביתה, ספר לה את המקרה ובקש בכל לשון שתמחל לו בלב שלם. האשה מחלה לו מיד ואף הוסיפה ברכות חמות מלב ונפש, וספרה בגאווה כי אותם ילדים שהרעישו אז בישיבה גדלו והיו לתלמידי חכמים מפרסמים.

נס ופלא! לא עברו תשעה חודשים, ובני הזוג המבגרים זכו להוליד בן זכר. כל העיר ירושלים רעשה וגעשה ושמחה בשמחתם ובנס הגדול שהתרחש לעין כל.

"לא יחל דברו בכל היצא מפיו יעשה" (ל, ג)
מספר על הגה"ק רבי דב בעריש מטשיבין זי"ע"א שיצא מביתו בדרך לבית המדרש.

לפתע הבחין המשרת שאחד הכפתורים בבגד הרב פרום ונוטה לפל. מהר והביא חוט ומחט, ועד מהרה תפר וחזק את הכפתור, אלא שבמהלך התקון דקר המשרת את הרב בשוגג. נחרד המשרת מאד ופניו חוורו. הבחין הגאון במשרתו המבהל והרגיעו שאין בכך מאומה. ענה המשרת: "אני חושש שעל מעשה זה יכניסו אותי לגיהנום".

ענה הגאון מטשיבין: "אל תחשש, גם אם יכניסו אותך לגיהנום, אני אוציא אותך משם".

בערוב ימיו, אמר הגאון למשרתו: "אתה זוכר שלפני עשרות שנים הבטחתי לך שאם יכניסו אותך לגיהנום, אני אוציא אותך משם?"

"כן", ענה המשרת. "ובכן", אמר הגאון, "את מה שהבטחתי לך – אקים, אלא בבקשה ממך, אל נא תקשה עלי את המלאכה".

א גוט שבת

לקבלה במייל: LikutimNiflaim@gmail.com

שמונה שבת

העלון שמחבר אותנו לשולחן השבת

שולחן שבת מרתק לילדיכם! מסרים חזקים, חידות מהפרשה, הלכות נוגעות לחיי היום יום, סיפורים מרתקים ודיונים מעוררי מחשבה - הכל בשפה של ילדים, ובלי צורך להכין מראש. העלון הזה יעזור לכם להפוך את שולחן השבת לחוויה משפחתית בלתי נשכחת! קריאה מהנה ושבת שלום!

חידה 1

אני רשימה ארכה,

ומשה רבנו כתב אותי בצווי ה'.

אני מתארת את כל המקומות שבהם בני
ישראל עזרו ושהו במסעם הארוך במדבר,

עד לפני הכניסה לארץ כנען הקדושה.

מה אני?

רמז: אני כוללת כמה וכמה תחנות,

כמו רעמסס וסכת.

חידה 2

משה רבנו נצטוו להכין אותי,

כדי שאהיה מקלט ומחסה,

למי אשר חטא והרג בשגגה,

ולהעניק לו הגנה ובטחון,

מפני גואל הדם הרודף אחריו.

מה אני וכמה כמוני היו?

רמז: אני קשורה לערים מיוחדות.

(תשובות בסוף הגליון)

מסע החיים המופלא – ללמוד להודות לה' על כל דבר!

(מבוסס על פ' "תורת אביגדור" להגה"צ ר' אביגדור מילר זצ"ל)

ילדים יקרים, כולנו מכירים את פרשת "מטות-מסעי" שמספרת לנו על כל המסעות של בני ישראל במדבר. לפעמים, כשאנחנו בבית הכנסת ושומעים את הבעל קורא מנגן את כל שמות המקומות שעם ישראל עבר בהם – "ויסעו מרעמסס ויחנו בסכת... ויסעו מסכת ויחנו באתם...", זה עלול להיראות לנו במבט ראשון כמו רשימה ארוכה שקשה לנו להבין את הסוד והטעם שלה.

אבל דעו לכם, ילדים יקרים, שכאשר אנו פותחים את המבט ומתבוננים לעומק – אנו מגלים שבאותה רשימת מסעות קדושה מסתתר אוצר עצום ושיעור לכל החיים! הקב"ה לא כתב בתורתו הקדושה אף מילה ללא תכלית, ובתוך ציון המקומות הללו טמונות הבנות נפלאות עבורנו.

רבינו יונה הקדוש כותב לנו בספר 'שערי תשובה' (שער ג אות יז), שאחת המצוות הכי חשובות בתורה, אחת ה'מעלות העליונות' שאין למעלה ממנה, היא המצווה שכתובה בספר דברים (ח, ב): 'וזכרת את כל הדרך אשר הולכתך ה' אלקיך זה ארבעים שנה במדבר'. מה זו המצווה הזו? לזכור את כל הדרך?

מסע בני ישראל במדבר – שיעור לחיים!

בני ישראל עברו ארבעים שנה במדבר. מי יוצא למסע כזה? מדבר לוחט, מלא נחשים ועקרבים, שודדים וסכנות, סופות חול, ובלי מקורות שתיה! אף אחד לא היה מעז לצאת למסע כזה, אבל הקב"ה הוביל אותם בדרכים הללו,

ושמר עליהם מכל רע. הם הלכו ובאו, חנו ונסעו, ושום דבר רע לא קרה להם. הם לא חלו במחלות, לא הותקפו על ידי חיות רעות, לא נפלו בסופות חול.

וזהו הנס הגדול! נס מדהים! העובדה ש"כלום לא קרה" היא בעצמה הנס הכי גדול! כשאנחנו קוראים "וַיֵּסְעוּ וַיָּחֲנוּ", אנחנו צריכים להבין שמאחורי כל "חנייה" ו"נסיעה" עמדה השגחתו המופלאה של הקב"ה, ששמר עליהם מכל סכנה, שהיה יכול לקרות להם כל כך הרבה רע, ובחסדו הגדול – כלום לא קרה!

הקב"ה אומר לנו דרך זה: "בניי, תחשבו על כל הנסים שעשיתי לכם! תסתכלו על מה שיכול היה לקרות, ועל מה שבזכות שמירתי עליכם לא קרה!".

המסע האישי שלך

אבל רבינו יונה לא מדבר רק על המסע הכללי של עם ישראל. הוא אומר, ילדים יקרים, שגם כל אחד ואחד מאיתנו נמצא במסע אישי, מהיום שנולד ועד זקנה ושיבה. ואתם יודעים מה? הקב"ה ציווה עלינו לזכור גם את המסעות הפרטיים שלנו! כן, כן! זו מצווה!

למה זה כל כך חשוב? כי כשאנחנו מתבוננים על המסע שלנו, אנחנו רואים כמה הקב"ה שומר עלינו בכל רגע ורגע. אולי אין לנו נחשים ועקרבים פה בשכונה, אבל יש כל כך הרבה דברים שיכולים לקרות, חס ושלום, והקב"ה מציל אותנו מהם!

בואו נחשוב ביחד על המסע של ילד כמו יצחקי בן 8:

יצחקי הקטן נולד, ברוך ה', בריא ושלם. אבל רגע! האם עצרנו פעם לחשוב איזה פלא עצום זה שתינוק קטן נולד בריא ושלם? תחשבו על הגוף הקטן והעדן הזה: כל כך הרבה איברים וגידים, כמה מערכות מופלאות של נשימה, ראייה, שמיעה ועיכול צריכות לפעול יחד בהרמוניה מושלמת! כל נשימה ונשימה, כל פעימת לב, וכל תנועה קטנה של הידיים והרגליים – הכל פועל בדיוק נמרץ ובשלמות מדהימה בחסדיו העצומים של הקב"ה! העובדה שיצחקי נולד בריא, נושם, רואה ושומע, היא בעצמה נס עצום וגלוי!

אחר כך, יצחקי גדל והתחיל לזחול. אוי ואבוי! כמה חפצים קטנים הוא היה יכול לבלוע? כמה פעמים הוא נפל ולא קרה לו כלום? ואז הוא התחיל ללכת, ולרוץ, ולשחק. מי זוכר שפעם הוא רץ לכביש בלי להסתכל - ה' ישמור? כמה פעמים הוא טיפס על חלון? כמה פעמים הוא שיחק עם חפצים חדים? כמה פעמים שנפל מהכיסא? – והקב"ה תמיד שמר עליו!

סיפור קטן על מסע הצלה ביום-יום:

יום אחד, יצחקי הקטן, בן 8, יצא לשחק בכדור עם חבריו. הם שיחקו ברחוב, ליד המדרכה, והכדור התגלגל אל הכביש. יצחקי, בהתלהבות רבה, רץ אחרי הכדור בלי להסתכל לצדדים. בדיוק באותו רגע, מכונית גדולה נסעה במהירות. הנהג, יהודי ירא שמייים, היה בדיוק בעיצומה של מחשבה טובה – הוא חשב על שיעור התורה ששמע בבוקר על חסדי ה'. פתאום התעורר בליבו רגש מיוחד של זהירות וסיעתא דשמיא, והוא הרגיש צורך פנימי ודחוף להאט את נסיעתו עכשיו. הוא האט את המהירות בשבריר שנייה. יצחקי זינק אל הכביש, בדיוק לפני המכונית. הנהג בלם בחוזקה, והמכונית נעצרה ממש כמה סנטימטרים מיצחקי. יצחקי קפץ לאחור בבהלה, עם לב פועם בחוזקה, והכדור התגלגל אל המדרכה השנייה.

יצחקי רעד כולו. הוא הסתכל על הנהג המבוהל, ועל חבריו שעמדו פעורי פה. הנהג יצא מהרכב, ניגש אל יצחקי ובדק שהוא בסדר. "נס גדול קרה פה!" אמר הנהג. "ה' שמר עליך!".

יצחקי הקטן חזר הביתה באותו יום, אבל משהו השתנה בו. הוא לא שכח את האירוע הזה. הוא סיפר להוריו, ובלילה, כשהלך לישון, הוא חשב על הנס הגדול שקרה לו. הוא הבין שהקב"ה שמר עליו. הוא התפלל תפילת "מודה אני" בכוונה יתרה באותו בוקר, והחליט שמאותו יום והלאה הוא תמיד יסתכל לצדדים כשהוא חוצה כביש, ויזכור את החסד הגדול שה' עשה איתו.

ללמוד מהחסד של "שום דבר לא קרה"

כמה פעמים קמנו בבוקר בריאים ושלמים? כמה פעמים אכלנו ארוחות טעימות? כמה פעמים הלכנו לישון בשקט ובשלווה? כל אלה הם נסים עצומים! הקב"ה נותן לנו שקט ושלווה, ימים שבהם "כלום לא קרה", וזהו האושר הכי גדול! אילו היינו רוצים "ריגושים", הקב"ה היה יכול, חס ושלום, לשלוח לנו כל מיני צרות ומחלות. אבל בחסדו הגדול, הוא שומר עלינו! ואפילו אם לפעמים אנו חווים קשיים ואתגרים, עלינו לדעת ולזכור שגם בהם הקב"ה שומר עלינו מכל משמר, ולולא השגחתו התמידית היה יכול להיות הרבה יותר גרוע חס וחלילה! גם הקושי עצמו הוא מאת ה' לטובתנו הנצחית!

אז בפעם הבאה שתשמעו את הבעל קורא שקורא את המסעות, או סתם כשתלכו ברחוב, או תקומו בבוקר, עצרו לרגע וחישבו: "כמה חסדים ה' עושה איתי כל יום! כמה דברים רעים יכולים היו לקרות ולא קרו! אני חייב להודות לה' על כל זה!". זו מצווה גדולה, זו "מעלה עליונה", לזכור את כל הדרך, ולהיות מלאי הכרת הטוב לקב"ה, כי זוהי יסוד כל עבודת ה' שלנו!

לְפָנַי כֹּלם בְּאַהֲבָה וּבִמְאֹר פָּנִים.

"אם עוד פעם תעז לבוא לכאן ולבלבל את המח עם השקרים שלך, אתה יוצא מכאן עם אַזְקִים, הבנת?!" שאג עליו המפקד.

המלשין הרשע ברח מהעיר בבשׂת פנים, מוכה וחבול, ולא העז לחזור לשם לעולם.

ילדים יקרים ובני תורה חכמים! איזה מסר אלקי אדיר אנו לומדים מהספור הזה. ה'ישועות יעקב' נצב מול סכנה נוראה, אבל הוא ידע את הסוד הגדול מכלם: כשאדם מפעיל את היצר הטוב, ועושה מצוה באמת, בטְהִירָה, אף ורק כדי לשמח את אבא שבשמים – בורא עולם הופך להיות המגן האישי שלו! אף אחד בעולם לא יכול לפגוע במי שעושה מצות לשם שמים. במקום שהרשע יצליח, בורא עולם סבב שהגויים עצמם יסלקו אותו בבזיון.

בפעם הבאה שאתם זוכים לעשות טובה למישהו, לעזר בבית או לותר לחבר – עשו זאת בשמחה, נצחו את היצר הרע, ותדעו שאתם מגנים ואהובים ביותר בשמים!

ספר שמואל - המשך. (שמואל א' פרק ט"ו)

ילדים מתוקים ואהובים!

(חזרה קצרה): בשבוע שעבר למדנו כיצד יהונתן, בנו של שאול המלך, יצא באמונה גדולה, בהיחבא, יחד עם נוסא כליו, והכה מכה גדולה בפלישתים. בעקבות מעשהו, כל עם ישראל התעורר למלחמה וה' עשה להם ישועה גדולה. אך שאול המלך השביע את העם שלא יאכלו דבר עד הערב, ויהונתן, שלא שמע את השבועה, טעם מהמאכל המתוק. בסוף היום, שאול רצה להעניש את יהונתן, אך העם כולו עמד ופדה אותו, כי ראו שזכותו הגדולה היא שהביאה את הישועה.

מלחמת עמלק – המבחן הגדול של שאול המלך

ילדים יקרים, לפעמים הקדוש-ברוך-הוא נותן לנו צווי שנגרָה לנו קשה, או אפילו קצת לא מבינים אותו. המבחן האמיתי של עבד ה' הוא לקיים את דבר ה' בשלמות, בלי לשנות ובלי להוסיף מדעתו. זה היה המבחן הגדול של שאול המלך, ובספור זה נלמד דבר עצום על מדת ההכנעה והציות לרצון הבורא.

יום אחד, הגיע שמואל הנביא אל שאול המלך עם שליחות קדושה מאת ה'. "זה אמר ה' צבאות", אמר שמואל, "פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל". השם יתברך זכר את הרשעות הגדולה של עם עמלק, שיצא להלחם בבני ישראל כשיצאו ממצרים, בעודם ציפים ויגעים, ולא היה בעמלקים הללו שום יראת אלקים. עמלק הוא סמל הרע המחלט, השנאה לקדושה והכפירה בה'. ולכן הגיע הזמן לקיים את הצווי הנצחי: "תמחה את זכר עמלק".

הצווי היה ברור וחד-משמעי: "לך והכיתה את עמלק והחרמתם את כל אשר לו, ולא תחמל עליו, והמתה מאיש עד אשה, מעלל ועד יונק, משור ועד שיה, מגמל ועד חמור". שום דבר מאותו הרע הגמור לא היה אמור להשאיר.

שאול המלך, כמלך צדיק, אסף מיד את כל העם – מאתים אלף חילים! הוא יצא למלחמה והכה את עמלק מכה גדולה. הכל היה נראה טוב. אבל אז, קרה דבר קטן, ששנה את הכל.

שאול והעם ראו את אגג מלך עמלק. אולי הרגישו שלא נאה להרגו, ושאול תפס אותו חי. וגם כאשר העם ראה את הצאן והבקר הטובים ביותר של עמלק, עלתה בלבם מחשבה: "חבל להשחית בהמות טובות כאלה! אולי נקח אותן ונקריב אותן לקרבן לה'?" המחשבה נראתה טובה, אבל היא הייתה נגד הצווי המפורש של ה'.

באותו הליילה, התגלה ה' אל שמואל ואמר לו דבר נורא: "נחמתי כי המלכתי את שאול למלך, כי שב מאחרי ואת דברי לא הקים". השם יתברך ראה ששאול, במעשהו, הרגה שהוא סומך יותר על שכלו ועל רחמיו מאשר על צויו הברור.

שמואל הנביא הצטער עד עמק נשמתו, ובבקר הלך לפגוש את שאול. שאול בא לקראתו בשמחה ואמר: "ברוך אתה לה', הקימתי את דבר ה'!".

אך שמואל שמע ברקע את קול הצאן והבקר, ושאל: "ומה קול הצאן הזה באזני?". שאול המלך הסביר שהעם חמל על הטובים ביותר כדי להקריב לה'.

כאן אמר שמואל את המשפט הנצחי, שהוא יסוד עבודת ה' שלנו: "החפץ לה' בעלות וזבחים, כשמע בקול ה'? הנה שמע - מזבח טוב!". הדבר החשוב ביותר לה' הוא לא הקרבנות היפים, אלא הציות המחלט לדברו. כאשר אדם משנה "קצת" מדבר ה', הוא בעצם אומר שהוא חושב שהוא יודע טוב יותר.

מכאן אנו לומדים שכל מצוה, אפילו הקטנה ביותר, צריכה לקיים בדבקות ובשלמות, כי זה רצונו של הבורא יתברך. בגלל ששאול לא קיים את הצווי ככתבו וכלשונו, נלקחה ממנו המלוכה. זהו למוד עצום שכל חטא, ואפילו כזה שנעשה מתוך כוונה שנגראת טובה, יש לו תוצאות.

הלכות שבת

ההלכה: משחקים, ריצות, ועוד

(א) משחקי ריצה, מחבואים וטיפוס בגינה

ילדים יקרים, שבת היא יום מנוחה, וצריך ללכת בה בנחת. אבל מה קורה כשמגיע זמן

לשחק? האם מתר לרוץ במשחק תופסת, להתחבא במחבואים או לטפס על המתקנים בגינה?

ההלכה היא: כיון שעבורכם, הילדים, הריצה והקפיצה במשחק הם ענג ושמחה שלכם, מתר לכם לרוץ ולקפץ תוך כדי משחק לכבוד שבת! (שו"ע שא ב, שמירת שבת כהלכתה טז מ).

ב) האם מותר לקרוא הוראות של משחק חדש?

קבלתם משחק קפסה חדש ומרתק לכבוד שבת, אבל אתם עדין לא יודעים את הכללים. האם מתר לקרוא את חברת ההוראות בשבת?

ההלכה היא: בדרך כלל חכמים אסרו לקרוא בשבת מסמכים ודברי חל (גזרת "שטרי הדיוטות"), אך כיון שהמשחק משמח אתכם, מתר לקרוא את הוראות המשחק בשבת, כי זהו חלק מענג השבת שלכם. (שיעורים בהלכות שבת, סי' ש"ז; ארחות שבת, ח"ב, פכ"ב, הערה רי"ח - ועי' שם שיתכן שגם להורים מותר לקרוא).

ג) משחק בכדור בבית ובחוץ

האם מתר לשחק בכדור בשבת?

ההלכה היא: עלינו להזהר מאד – אסור לשחק בכדור-רגל על גבי אדמה, חול או דשא בחוץ, מתוך חשש שמא מתוך הלהט של המשחק יגיעו לישר את האדמה או לסתם גמות ברגל (אסור "משוה גמות"). אבל, אם זהו משחק של מסירות באויר או על גבי שלחן (כגון פינג-פונג), מתר לשחק בו אפילו בחוץ מחוץ לבית (במקום שיש ערוב), כיון שהכדור לא מתגלגל על האדמה. כמו כן, מתר לילדים לשחק בכדור על גבי רצפה בתוך הבית או בחצר מרצפת. הכדור עצמו מיעד למשחק ולכן אינו "מקצה". (שמירת שבת כהלכתה, ח"א, פט"ז, סעיף ו').

דוגמא מעשית: יוחנן רוצה למסר כדור מיד ליד באויר עם חברו – דבר זה מתר בכל מקום. אבל אם הם רוצים לשחק בכדור-רגל או לגלגל את הכדור על הרצפה, אז אם הם עומדים במרפסת המרצפת זה מתר, ואם הם רוצים לרדת לשחק על הדשא או האדמה שליד הבנין – זה אסור.

הפרגון שהדפיס את הספר

כוחא דמלא טבתא
(כוחה של מלה טובה)

הוה עובדא בגברא
רבא וקדישא, מרן רבי
שלמה אלישיב זצ"ל,
דאתקרי ה'לשם'.

(מעשה היה באדם גדול וקדוש, מרן רבי שלמה אלישיב זצ"ל, שנקרא ה'לשם').

ההוא צדיקא אדפיס חלקא קמא דספריה וקירא 'לשם שבו ואחלמה'. ועל שמא דהאי ספרא קדישא אתקרי בפי כל בעל ה'לשם'.

(אותו צדיק הדפיס את החלק הראשון של ספרו היקר 'לשם שבו ואחלמה'. ועל שם אותו ספר קדוש נקרא בפי כל בעל ה'לשם').

וחלפו שניו סגיאין, ולא אדפיס חלקא בתרא.

(ועברו שנים רבות, והוא לא הדפיס את החלק השני).

יומא חד אתא לגביה חד גברא, ונקיט בידיה בשורתא טבתא מארעא רחיקא.

(יום אחד בא אליו איש אחד, והחזיק בידו בשורה טובה מארץ רחוקה).

ולא אמר ליה: רבה דבגדד, בעל ה'בן איש חי', עבד יומא טבא לרבנן כד אתי לידיה האי ספרא קדישא!

(וכך אמר לו: הרב של בגדד, בעל ה'בן איש חי', עשה יום חג לחכמים, כפאשר הגיע אליו הספר הקדוש הזה!).

כד שמע רבי שלמה לההיא בשורתא, קם מאתרין בחדווא סגיאנה.

(כפאשר שמע רבי שלמה את אותה בשורה, קם ממקומו בשמחה גדולה).

אזל לארגזא דיליה ואפיק מתמן צורא רבא דכתבין.

(הלך לארון שלו והוציא משם חבילה גדולה של כתבים).

אמר ליה לההוא גברא: "חזי, אית לי הכא כתבי יד לאדפוסין נמי חלקא תנינא!".

(אמר לו לאותו האיש: "ראה, יש לי כאן כתבי יד כדי להדפיס גם את החלק השני!").

"אלא דע, דעד האידינא מנעי נפשי מלאדפוסין, דסברי דלית ביה תועלתא".

("אלא דע, שעד עכשו מנעתי את עצמי מלהדפיס, כי חשבתיו שאין בו תועלת").

ואוסיף ואמר: "מיומא דאדפוסית חלקא קמא, לא אתא איניש למימר לי דאשכח תועלתא בספרי".

(והוסיף ואמר: "מהיום שהדפוסית את החלק הראשון, שום אדם לא בא לומר לי שמצא תועלת בספרי").

"משום הכי, סברי בנפשי, דחבל על טרחתיה לאדפוסין ספרא נוסף".

("משום כך, חשבתיו בעצמי, שחבל על טרחתי להדפיס ספר נוסף").

"השתא", אמר ואנהיר אנפיה, "אילו ידענא דרבה דבגדד (ה'בן איש חי') אשכח תועלתא סגיאנה בספרי, וכי לא הוינא מדפיס ליה לחלקא בתרא לאלתר?".

שבת טיש

ספורים ואגרות * פנינים ופרפראות * מדות והליכות

פנינים

החלצו מאתכם (לא, ג) - חלצו את עצמכם מה'אני' שבכם, ואז תוכלו להיות אנשים לצבא, לצאת למלחמה עם ה'אני' ולהקניעו. (רבי מנדל מוסיצק)

ידבר משה אל ראשי המטות (לא, ג) - מפרש רש"י: "למד שהפרת נדרים ביחוד מקוה, ואם אין יחיד מקוה מפר שבשלה הדיוטות". ורמז לזה בשם 'משה', נטריקון מ'מחה' ש'פר ה'נדר, ה'מקום שאין מ'מחה, מ'פרין ש'לשה ה'דיוטות. (אור צדיק)

מהו הטעם הפנימי של התרת נדרים? להורות על הכנעה לחכם, כי כאשר האדם נכנע ובא אל החכם, אז הוא יכול להתיר נדרו. ואפילו שלשה הדיוטות, כלומר שלשה חברים טובים, יכולים לסייע לאדם להוציא מן המצר, ובלבד שיכניע את עצמו אל החכם או לחבריו. (הצית ישראלי מנור)

משה רבנו בנה את מנהיגי העדה בתאר 'ראשי המטות', כי רק מנהיג שמוכן להטות את עצמו ולדרת אל הקים כדי לחשוש את עצמו, הוא יכול להקרא 'ראש'. (האמרי חיים מוידנר)

את שש ערי המקלט (לה, ו) - בפרשה זה נזכרת תבת 'רוצח' שש פעמים, וכלם בחורג בשגגה, והן כנגד שש ערי המקלט שאלוהים נס. (תורה מסעי)

ידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל (לא, ג) - ראשי התבות בגימטריא רצ"ב כמנין רפוא"ה, כי התרת נדרים הריהו כרפואה לנדר שעליו אמרו במסכת נדרים שכל הנודר באלו בנה במו, והקדים הקפ"ה רפואה למכה שזוהי בטרם דברה תורה בנדר עצמו, פתחה בהתרת הנדר שהיא רפואתו. (חיים של תורה)

לא יחל דברו (לא, ג) - בגימטריא אר"י, כי כאשר שומרים בני ישראל את דבריהם באמת, זוכים לנחלת הארץ. וכפי שאמרו במדרש איכה למה הקדים פ"א לעי"ן בשלש הקניות האמצעיות שבמלות איכה? "מפני שהיו אומרים בפיהם מה שלא ראו בעיניהם". ומרמז בתהלים: "צדיקים יירשו ארץ וישבעו לעד עליה", וסמוך לו: "פי צדיק יתקדש חקמו ונשוננו תדבר משפט", שהמדרש אמת ומשפט זוכה לשכון לעד בארץ. (תהלות יש)

לא יחל דברו בכל היצא - סופי התבות בגימטריא חכ"ם, כי תלמידים צריכים להזהר יותר מכל אדם שלא יחלל דבריו, כדי שלא יתחלל שם שמים על ידו, וכן בגימטריא ח"י"ם, כי מי שלא מחלל דברו ודובר אמת בלבדו, הקפ"ה מוסר לו חיים. (תר טו)

ככל היצא מפיו יעשה (שם) - בגימטריא שבת עם הכולל, לרמז לאדם שבשבת לא יחל דברו לדבר דברי חליו, כפי שדרשו חז"ל במסכת שבת את הפסוק "ממנו חפצך ודבר דבר" - "שלא יתא דבורך של שבת כדבורך של חל". (אבד הסד)

החכם מכל אדם אמר "טוב אשר לא יתדר, משתדור ולא תשלם", והרי הדברים פשוטים שטוב שלא לנדר כלל מאשר לנדר ולא לשלם? אלא ללמדנו בא התוב, שלא יחד האדם לצדקה טרם שלם את חובותיו לאחרים, וכפי שפרש הרמב"ם בשם הקדמונים "בפרע פרעוהו בישאל" - תחלה יפרע האדם את חובותיו, ואז יתחיל לפרע עם פרעו "ה" - יגביר ויבטיח לתת ממונו לצדקה... (פית ישראלי)

ולמטה בניין נשיא בקי ברגלי (לה, ב) - בקי בגימטריא ב' פעמים נא"ה, מיהו הנקרא בקי שיכול לנלות ולדון בתורה? מי שהוא גם נאך דורש וגם נאך מקים. (רבי אפרים קרקובסקי ממשדבור)

ואם הניא אביה אתה ביום שמעו (ו, ו) - בגימטריא אלה וי"א, כמנין מעת לעת, מדעת חכמים במסכת נדרים שהפרת נדרים מעת לעת, שנאמר "מיום אל יום" (שמי ושם אבות)

ספורים בפרשה

איש כי ידר נדר לה' (א, ב)

רבי נחום פרצוביץ ראש ישיבת מיר, עמד פעם להבנים אל היכל הישיבה בתקופה שבה למדו את מסכת נדרים, וראה שני תלמידים משוחחים ביניהם בדברים בטלים. החל לצעוד אליהם כדי ליסרם על בטול התורה, והכלו שהבחינו מיד עשו עצמם בלומדים, והחלו לומר בקול 'תנו רבנן, תנו רבנן'... רבן אליהם רבי נחום ואמר: "טוב מאד שאתם לומדים גמרא, אבל כדאי שתלמדו כראוי, שכן בכל מסכת נדרים לא מוזכר 'תנו רבנן' אפילו פעם אחת"... כשספרו זאת לרבי חיים קניבסקי, סקר בזכרונם בסקירה אחת את כל מסכת נדרים, ואמר: "אכן, אין 'תנו רבנן' בכל המסכת, ורק פעם אחת (דף כה, ב), מוזכר 'תנו רבנן'... ויש לציון, שפעם אחת (ה, א) מובא בפרוש ה"ר בנדרים "ת"ר".

ככל היצא מפיו יעשה (שם)

אל רבי שמחה נתן גרינבורג רבה של קז'מירוק, היו פונים בני הקהלה בכל אימת שנוקקו לצעה ותושיה. פעם חלה אחד מבני העדה בשם ר' ברוך אינדיג במחלה אנושה, ובמזקת חליו נדר שאם יקום מחליו יחלל את כל בגדיו לצדקה. בחסדי שמים הבריא הלה ממחלתו, אלא שנקלע למזקת מחמת נדרו, שכן היה אנוס לקום נדרו ונותר ללא כסות. בצר לו פנה לרבי שמחה נתן, והוא פתר את הענין בדרך מחכמת. הוא קרא לאחד מתלמידיו שהיה עני מרוד, אך חריף וממקח, ספר לו את דבר הנדר של ר' ברוך, והציע לו לקבל את בגדיו כמתנת עניים. התלמיד הפקח הבין את הרמז, וידע מה עליו לעשות: לאחר שקבל את הבגדים, מכר אותם לרבי שמחה נתן תמורת פרוטה אחת, בתנאי שהוא ישיב את הבגדים לר' ברוך אינדיג...

ויצאו משה ואליעזר הכהן וגו' לקראתם (א, י)

ספר רבי דוד יונגרייז, כי בשנת תשי"ב הגיע הרב מברסק אל בית-הדין של 'העדה החרדית' כדי לערוך בו שטר פרוזבול. במסמך, יצא רבי ר' דוד ששמש בש, בדיו, כדי ללוות את הרב, ואחל לו: "שתוכיזו בקרוב לצאת לקראת משיח צדקנו". תמה הרב על נסח הברכה, ובקש לדעת מהיכן המקור למשנן זה של לצאת להקביל פני משיח? שתק רבי דוד ולא ענה. לאחר תקופה פגש הרב מברסק את רבי דוד יונגרייז, ובקש את סליחתו. "לאחריהם נפגשתי עם הרב מטשביץ, וגם הוא אחל לי ברכה מעין זה שאזכר לקבל פני משיח. בקשתי לשמע מפיו על מקור הדבר, ובקראותי העצומה השיב מיד כי הוא רש"י מפרש במסכת ערובין, על דברי הגמרא שאין בר דוד בא בערבי שבתות מפני הטרדה, ורש"י מפרש מפני הטרדה - שמניחין צרכי שבת והולכין להקביל פניו".

וחמרים שלשים אלף וחמשה מאות (לא, ט)

בבית-הנסת של רבי בריציון קואניקה פעל בתב-העת התורני הנועד 'המאסף', כבה המאור עם התקדש ליל יום-הכפורים, עוד בטרם התחילו את תפלת ערבית, ולא היה נתן להתפלל באפלה שהשתררה. הורה הרב לנבאי לחפש נכרי להדלקת המאור, ולאחר דקות מספר חזר הנבאי בלוי גוי מזומן. "אנו מבקשים להתפלל", אמר הרב לגוי, והלה התפלל: "מי מפריע לכם לעשות שכן נסה הרב להסביר: 'הרי שווד כאן, ולא נתן לקרא בפסוידים', והגוי לא מבינ: 'וגו, אז הדליקו את המאור!' כך נמשך דיה-השיח ביניהם וזמורה, כשהרב מנסה

לא יחל דברו

בעיר זאראנוע הממקמת בסמוך לעיר זידיטשוב במחוז לבוב שבגליציה המזרחית, היתה קהלה יהודית ותיקה, ובה כהנו במשך הדורות גאוניס נודעים ומפרסמים, בהם רבי משלם הכהן כ"ץ בעל "עקר תוספות יום טוב", רבי יצחק הלוי הורוץ בעל "מאה שערים" בנו של בעל שו"ת "ברכיה" רבי מרדכי הילפרין מגזע גאוני משפחת הילפרין רבני ברזאן הנודעים, ועוד. אחד הרבנים הנודעים שבה היה גאון גליציה הנודע רבי יצחק שמלקיש בעל שו"ת "בית יצחק", וזאראנוע היתה עיר כהנתו הראשונה טרם עבר לקהלות הנודעות פרעמישלא ולבוב היא למבוגר הנודעת. לימים זכר רבי יצחק את זאראנוע לטובה, והיה מספר כי בעת כהנתו בה "הייתי יושב על התורה ועל העבודה, בלי לבטל רגע אחד לריק שלא לשם למוד תורה. וגם כאשר היה לעתים בא אדם עם שאלה בידו, היתה זו בדרך כלל שאלה בעיני אסור והתר, והרי גם זו תורה, וגם בפרעמישלא עדין היה ספק בידי ללמוד תורה מבלי להתבטל. אך מאז נעשיתי לרבה של לבוב שהיא עיר ואם בישראל, נעשיתי 'שופט' העוסק כל העת בדיו ומשפט שבין אדם לחברו, ובעל-כרחי אני נאלץ לאבד את זמני לשמיעת טענות סרק של התובעים ונתבעים, ונמצאתי בטל מן התורה".

ובמחוז זאראנוע זו שפלה תורה, בימי כהנתו של ה"בית יצחק", ארע המעשה המפלא הבא, שהיה לשיח בפייכל עד כמה היה יהודי סוחר של הימים ההם נזהר בלשונו שלא להשבע אפילו שבעות אמת, גם תמורת ותור על כל רכושו ומש. הספור נשתמר בזכותו של החסיד הוותיק רבי רפאל וילף, שהיה מגדולי חסידיו רבי דוד משה מטשורטקוב, ושמר לדורות את זכרונותיו על יהדות גליציה בימי תפארתה, המהווים אוצר בלום של ממש ומקור נאמן ומדויק לספורי צדיקים רבים.

היה זה בשנת תר"ל. סוחר יהודי, אותו הכיר באפן אישי ר' רפאל המספר, ומעיד עליו שהיה "איש תם וישר וירא ה'", חזר את בית-המזיגה של האציל המקומי, שהיה עשיר מפלג ובבעלותו היו כל הכפרים שבסביבה. במשך הזמן עמד האדון על טיבו של היהודי החוזר, וגלה כי ישרותו עומדת בכל מבחן ונתן לסמוך עליו בעינים עצומות. הוא החל להתיעץ עמו בכל עניניו, עד שהפך אותו לאיש אמונו, המוציא ומביא בביתו יוד ימינו בכל עסקיו. כל עסקה היתה מתנהלת בידיו האמונות של הסוחר היהודי, והאדון לא היה עושה צעד אחד בלעדיו, כשהוא מעביר דרכו סכומי עתק מתוך נאמנות מחלטת. את האחוזה עצמה נהל גוי מקומי, אותו מנה האציל למשרתו, והוא בצע בהלכה את כל המלאכות שבבית, ודאג לאחזקת האחוזה ולאספקה סדירה של מזון ושאר צרכי הבית.

יום אחד, כשחזר האדון הנכבד אל אחת האחוזה שבעלותו כשהוא עירף ויגע מעסוקיו השונים, לא היה מסוגל לעשות מאומה מרוב תשישות, והורה למשרתו הגוי שנולה אליו להציע את מטתו. האציל פשט את מעילו העליון כדי לעלות על יצועו, ושלא מפניו סכום עתק של חמשת אלפים ריגיש אותו קבל מאחד הסוחרים בתשלום על עסקה מסוימת. בדעתו היה להניח את הכסף למראשותיו תחת הכר שלראשו, כדי לשמר את הכסף הרב עד שיקום משנתו, אלא שמרוב עיפות הניח בינתים את השטרות על גבי הארונות הקטנה הסמוכה למטתו, ועד מהרה שקע בשנה עמקה. הבית היה ריק לחלוטין, שכן משפחתו של האציל התגוררה בדרך קבע באחוזה הגדולה שבפער, ולבית זה היה מגיע רק לעתים לרגל מסחרו, ורק המשרת הגוי נכח בו כדי לשרת את האדון בכל הדרוש לו. הבקר האיר, והאדון זכר כי נאמנו היהודי עומד לצאת לדרכו לעיר רחוקה כדי לבדוק עסק מסים, אלא שהיה בדעתו להוסיף ולשוחח עמו בענין זה טרם יצא לדרכו, ולכן בקש ממשרתו לזמן לפניו מיד את איש אמונו, הסוחר היהודי. בדרךם של בני מלכים, המשיך הפריץ לרביץ במטתו גם כאשר הבקר עלה זה שעות מספר, וכאשר היהודי הגיע אל הבית, שכב עדיו האדון על משכבו. השנים דברו ביניהם בעניני המסחר, והיהודי פנה לדרכו. זמן-מה לאחר מכן קם הפריץ ממטתו, ובבית-אחת נזכר כי אמש היה בידו סכום עתק של חמשת אלפי ריגיש. בהלך אחזה בו, והוא מהר לחפש את הכסף תחת הכר, אך לאחר ששחזר את המארגעות אמש נזכר, כי למעשה לא הניח את הכסף למראשותיו כפי שתכנן, אלא השאיר את הכסף בצורה גלויה בסמוך לו. אלא שהכסף לא היה שם, וגם לא בכל מקום אחר בסביבה, ויהוה נפלה בקרבו. גם משרתו הצטרף אליו בחפזים חקוקי-תנאים, אלא שאף הוא העלה חרס בידו, והאדון לא ידע את נפשו. באין אוניס התישב על מטתו, כשהוא מליט את ראשו בידיו, והופך בדעתו במי לחשד בגנבה. את החשד במשרתו הצמוד בטל בחזיתו, "הרי הוא עובד אצלי כבר שנים ארבות, ומעולם לא ראיתי בו עולה כלשהי ולא נחסר ממני מאומה עד כה. אם כן אין בו דפי, ואיך אחשד בו?" את האמת לא ידע, כי דוקא משרתו זה הוא שבגד בו ונטל בהחבא את הממון הרב, לאחר שהתבקש לזמן את הסוחר היהודי. הוא בקש בכך לנצל את ההזדמנות להפיל את האשמה על הסוחר, ולהרחיק כל חשד מעצמו. וכדי לחזק את החשד בסוחר היהודי, אמר המשרת הגוי באלו לפי תמו, כי "הסוחר היהודי הרי היה כאן הבקר, ואולי הוא נטל את המעות", והדברים החלו לחזר אל לבו של הפריץ, אף שתחלה סרב להאמין לכך בהברו את נאמנותו וישרותו של היהודי.

לאחר ימים מספר, כאשר הסוחר היהודי שב לביתו, מצא שליח של הפריץ שזמן אותו אליו בדחיפות. בהקנסו פתח הפריץ ישיבות ואמר: "לא אכחד, ואמר את האמת. אני מכיר אותך פאיש נאמן, אשר דרפך בצעתי במשך השנים פעלות מסחריות רחבות-הקף, ומעולם לא מצאתי בך כל דפי. אך שמע נא את אשר ארע עמי, ועליך לדון בעצמך מה המסקנה המתבקשת", וגולל בפניו את המעשה כולו, ביצד הניח סכום עתק של חמשת אלפי ריגיש בסמוך למטתו, וכאשר קם - גלה כי הכסף בלוי געלם. "הרי רק אתה היית בבית, למעט משרתי הנאמן שעומד לצדי כבר שנים ארבות, ולא פעם ראה בסמוך אלי סכומי עתק ולא שלח בהם יד. במי אפוא אוכל לחשד? רק בך, ולכן אבקש ממך ברוח טובה להחזיר לי את הגנבה במלואה,

רבי מאיר הלוי מאפטא

בעל "אור לשמים" ז"ע

ליום ההלולא, כ"ה בתמוז תקפ"ז

מגזע לוויה ומיחס אל השל"ה הקדוש, ומצד אמו היה מצאצא הש"ד. רבו 'החזוה' מלבלין אמר לו פעם: "הנני רואה אותך לוי בן-לוי, עד זקננו לוי בן יעקב אבינו".

התינו בילדותו, ולמד מפי אחיו רבי מרדכי מסטשוב תלמיד רבי ר' אלימלך מליזנסק. לאחר שגדל שלחו אחיו ללמוד אצל רבי אברהם אבלי הכהן כ"ץ בעל "בתר כהנה", ולאחר שרבו עבר לפינטשוב מלא את מקומו ברבנות סטובניץ, וממנה עבר לאפטא על מקום רבו ה"אוהב ישראל" ושם נטמן.

נחשב בגדול תלמידיו של 'החזוה' מלבלין, והוא החשיבו מאד עד שאמר עליו שהוא אחד משלוש תלמידיו הדבוקים בה' כל העת, ולא מסיחים דעתם מהדר גאונו אפילו רגע אחד. מספר שבשפת פרשת פינחס תקע"ה שבת אצל רבו והוא כבדו בעלית לוי, והורה לקורא לא להספיק אלא להמשיך עד אחר הפסקה "פקד ה' וגו' איש עלי-העדה וגו', ולא תהיה עדת ה' בצאן אשר איר-להם רעה". עם הסתלקות 'החזוה' לאחר שבעות מספר בתשעה באב, ראו בכך גדולי התלמידים סמיכה להנהיגה וקבלו את מרותו.

נודע בגאונותו בנגלה ובנסתר, ודברי תורתו נלקטו בספר "אור לשמים". חתנו מעיד עליו בהסמכתו לספר, כי בשעה שיצאו דברי התורה מפיו היה מתבטל במציאות הגשמית ושיכנה היתה מזדרת תוך זרנו, וכל דבריו היו מה שנשפך לו מן השמים בעת ההיא, כפי ששמע מפיו כמה פעמים. רבי בן-ציון הי"ד מבובב אמר, שהספר 'אור לשמים' הוא כמו תרופה, ומזיעל אף כשלא מבינים את כל תכנו.

יצא את החסידות בפני השלטונות, ועשה רבות להצלחתה. המשפילים הלשינו אז בפני השלטון האוסטרי כנגד החסידים, ומשלחת של אנשי הממשל הגיעה לחקור את הדבר. כשהגיעו לאפטא נשאל לפשר תפלתו הלוהטת, והשיב בדברי דוד המלך בתהלים: "חס לבי בקרבי בהגיגי תבער-אש דברתי בלשוני", כי בשעה שדבר דוד בלשונו והתפלל לה', היה לבו חם ונלהב. הוא אמר את הדברים בהתלהבות כזו, שעוררה התפעלות בלב הגנרל ראש המשלחת, והוא פטרם לשלום כקבוד גדול.

מחסידיו היה דורש להקדיש בכל יום שעה קבועה ללמוד התורה, אף שהם עסוקים במסחרם. אחד מהם טען בפניו שהוא עסוק כל העת בעניני הכלל, וכיון שמרבים צרכי עמך אין הוא מוצא לעצמו אפילו רגע ביממה. השיבו הרבי: "מי שאינו יכול לרחם על עצמו, כדי למצא לו זמן ללמוד התורה, אינו מסוגל לרחם על אחרים..."

נשתמרה ממנו תפלה מיוחדת לפני התפלה, שבה מבקשים "ותהיה יראתך עלי-פני לבלתי אחטא", ותלמידו ה'תפארת שלמה' מרדומסק היה רגיל לאומרה בכל יום ערב ובקר, ואמר שאמירתה בכל יום היא סגולה גדולה לפרנסה ולהצלחה.

נודע בגנוניו המיוחדים ותפלתו הערבה, עד שמיטיבי נגן ידועים באו לשמע אותו וישקעו את גנוניו בתפלותיהם בצבור, ונשתמרו כמה גוונים ו'תנועות' ממנו. נשתמר גם ציור דיוקנו שנעשה בידי ציר מבית הנדיבה הידועה תמר'ל ברגסון, שגם ציר את דיוקנו של הרבי ר' שמחה בונים מפשיסחא, והזקנים אשרו כי הציורים מדויקים.

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

החלצו מאתכם אנשים לצבא ויהיו על מדון לתת נקמת ה' במדון (א, 14)
ואמרו ויהיו עליהם ויתבאר על פי מה שאמרו אנשי אומרו שבתיהם הקדושה הוא יסוד העליה ובהיות הקלפה היא סוד הירידה, וכשצאם חוצא ונדבק בו חלק חרע, תפועל בו טענה ויסודה להשפילו, ופרט זה פרשנוהו בפרשת כי תשא את ראש בני ישראל שהחוטא יכף בגמון ראשו ועומד בגדר השפלות, והוא אומרו ויהיו עליהם פרוש, שלא יתהו בהם מהטמאה הסובבת השואתם למדון, אלא יהיו בגדר הטוב שעומדים למעלה:

וישלח אתם משה אֶת־אֶלֶף לַמִּטָּה לַצָּבָא אֹתָם וְאֵת פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר כַּהֵנֹן לַצָּבָא וְכָל־הַקֹּהֲנִים וְהַצִּדִּיקִים הַתְּרוּעָה בְּיָדוֹ וְגו' (א, 15)

ואמרו וישלח, נתפסו לעשותו שלוחו מצוה נלקם נקמת ה' ושלוחו מצוה אין נזקין, וכפל לומר אתם פעם ב' לומר ששקול פינחס כנגד כלל. וטעם שבהם בפניהם ולא יחששו וכדומה, גם זה מהתחבשות הנקמה כי זה הוא אשר קצא ועשה בהם פשעים מפלאים, וסמך הוא בבח מפלא להשימד כל האמה הטמאה, גם אפשר שחש משה לקטרגו האנשים למה לא מיהו בזנים וגם שהם נקיים, לזה נתחכם ושלח המלך קצא את פניהם לומר שילם זה מה שחטו לזה. ואולי כי דבר זה היה בכל העלמות חכמה, שנמקת מדון צריכה להיות על ידי פינחס, והן האדון חשב לטובה שלא יכלים משה לומר לו בפרוש שלח את פניהם, שזה יגיד שנפסל חס ושלום הוא מהמעשה, לזה נתחכם ותלה הדבר ביד משה ואמר לו נקם וגו', ומשה מעצמו דע הנכון עשות וישלח פינחס, ובהו נעשית מחשבת ה' לטובה ולא נכלם משה וידר ה':

והקבשה הארץ לפני ה' ואחר תשבו והייתם נקים מה' ומישראל ויהיה הארץ הזאת לכם לאחזה לפני ה' (ב, 12)
עוד הודיעם, שבה יהיו נקים מה' ומישראל, פרוש מה' כשיעברו למלחמה על דרך שכתבתי שתהיה כונתם לקדש שם שמים ולא להנאתם בשביל קיום תנאי הארץ, ומישראל לכל יחדשו שמיאן היתה כלבם מהמלכים, כמו שאמר להם משה קמותם תחת-אבותיכם תרבות אנשים טהאים, שפונתם לשוב מאחרי ה', ואמרו ויהיה הארץ וגו' והבטיחם שבהם התקנים בידם הארץ לאחזה ולא תהיה נזלת מהם, וממוצא דבר אלה למד שאם לא יעשו כדבר משה ישללו מכל הבטחות הטובות: ואמרו לפני ה' אפשר שנתפסו להתחזק בקדשת הארץ מהשמים עצמן שאמרו הם בתחלת דבריהם, וזה הוא שעור דבריו ויהיה הארץ הזאת וגו' הגם שהוא חוצה לארץ תהיה נחשבת לכם לאחזה לפני ה', פרוש תהיה נחשבת אחזה זו שהיא לפני ה' זו היא קדשתה שלטעם זה היא שנתחבת הארץ קדושה, לפי שהיא לפני ה' באין צועות חול מפסקת בינה וביני ה' שיוכן הבירה:

אלה מסעי בני ישראל לצבאתם ויסעו (ב, 14)
והמצא שאמרו ז"ל, כי לטבה זו לא נתן ה' התורה לראשונים, שלא היה בהם שלמות הצבא שהתורה עליהם שבינה הנקראת צבאות, גם רמז בתבת לצבאתם השראת שבינה עמדם, הרי לפניך זכרון עם קדוש וזהרון מספר השלם והשראת השכינה, וכנגד מחברת כללות מספר השלם אמר ביד-מישה ואחריו, משה הוא מחברת מספר השלם, ואחריו הוא שושבין השכינה המקריב וימחה אליה כל הענפים, כידוע בסוד הקרן: וכתב משה את-מוצאיהם וגו' - צריך לדעת מה מודיענו הכתוב במאמר זה, אם לומר שמשה כתבם הכל כל התורה משה כתבה, והמסעות הכתובים בתורה מכלל התורה, עוד היה לו לומר וכתב משה את-מוצאיהם, עוד, למה חזר לומר ואלה מסעיהם וגו' והלא כבר אמר אלה מסעי וגו', עוד, למה שנה, בתחלת הקדים לומר למוצאיהם ואחר כך אמר למסעיהם ואחר כך הקדים תבת למסעיהם לכתב למוצאיהם, ונראה שהפנתו נתפסו להודיענו סוד בתיבת המסעות שלא נכתבו ביום אחד אלא על זה הסדר שהתחיל משה לכתב בפנקסו במצות הפקד מיום שיצאו ממצרים, על זה הדרך, ויום שיצאו ממצרים כתב פסוק ויסעו בני ישראל ממצרים וגו', שני בתובים האמים באחד הכתובים לפנינו, עד תבת שפטים, וכשנחנו בסבות, כתב פסוק ויסעו וגו' ויהיו בסבות, וכשנחנו בסבות, כתב ויסעו בסבות, וכשנחנו באותם, כתב ויהיו באותם, וכן על זה הדרך, היה כותב כל מסע בזמנו, עד שהגיעו לערבת מאב, ואחר כך אמר ה' אליו ויסעו בתורה כדרך שהיו כתובים אצלו, והוא מה שאמר הכתוב וכתב משה את-מוצאיהם:

כדי שלא אצטרף להגיש נגדך תביעה משפטית, ממנה תצא חייב ושמוך יתפרסם כנגד נזכר. הסוחר היהודי נדהם לשמע האשמה שהוטלה עליו, ומיד נענה ואמר: "האלקים מצא את-עון עבדך. בעונותי אני נענש מן השמים וחושדים בי במעשה הגנבה, אבל עדי בשמים שידי נקיות! אינני מתרעם עליך שאתה חושד בי, שכן מדבר באמת בסכום עצום, אך בפה מלא אני אומר לך כי לא שלחתי יד בממון שאינו שלי, ומעולם אף לא העליתי על מחשבתי רעיון בה מפרך". הפרץ נענה בראשו, ואמר בקול חמור: "אתה לא משאיר ביד אפוא את הבורה, אלא למסר את הענין לשלטונות ולתבע אותך למשפט", והסוחר יצא מביתו בפחיתות נפש, ולבו כל עמו.

עברו שעות מספר, ושוב הגיע שליחו של האדון אל הסוחר היהודי, כי הוא מבקש לראותו שוב. "שמע נא", אמר הפרץ שבכל זאת חבב את הסוחר עמו עסק במשך שנים במסחר, והיה תמיד הגון וישר. "אני הרי זקוק לך שתמשיך לסיע לי במסחרי, ואף אתה זקוק לי כדי להתפרנס בכבוד. הבה נעשה עסקה: במקום לפנות אל בית-המשפט הממשלתי, נעמד שנינו לדין-תורה אצל הרב שלכם בבית-הדין בעיר זאראנוע, ואם אכן תמשיך לטעון כי לא שלחתי יד בפקדון, יהיה עליך להשבע עליך בפני הדינים שלכם. והרי כך תתגלה האמת בלואה, שכן ממה-נפשך: אם אכן לא גנבת, מדוע לא תסכים להשבע על אמת? ואם תנסה להתחמק מהשבועה, סמן מבהק הוא שאכן גנבת את הכסף, ואם-כן אתננסם כך ובמשפחתך ואגרש אתכם מכל אחוזותי!" הסוחר היהודי נותר המום לשמע ההצעה, ונדהם לראות עד כמה הפרץ מכיר את ארצם ושיגם של היהודים, אך מיד התעשת ואמר בקול נחרץ: "מעולם לא נשבעת אפילו על האמת, שכן אנו היהודים מצוים להתרחק מכל שבועה. היו לי מקרים רבים בחיי שהייתי יכול להרויח כסף רב אלו הייתי נשבע בהן צדקי, אלא שהעדתתי לותר על כל הרווחים ובלבד שלא להשבע. גם הפעם אינני רוצה להשבע, למרות שאני חוזר ואומר שוב באפן נחרץ - די נקיות!" "ומה תעשה אם אנכי אותך לפלא, גם אז לא תסכים להשבע?" והסוחר השיב: "אם תתבע אותי לדין-תורה, אאלץ לפי ההלכה להזדקק לעמד אתך לדין בפני הרב".

פרסה אחת הפרידה בין הכפר שבו היתה אחזתו של האדון אל העיר זאראנוע, ואליה שם הפרץ את פניו. באותם ימים לא היה זה מחזה נדיר לראות ביצד אצילים ורוזנים, כמו גם פשוטי העם מקרב הנכריים, פונים אל בתי-דין יהודיים, ולכן לא התפלאו הדינים כאשר הפרץ בעל האחוזות הנודע דרש לקבע דיון בינו לבין נאמנו, הסוחר היהודי. הוא קבל ממזכירות בית-הדין כתב הזמנה לדין של הסוחר היהודי לתאריך מסים, והוא דאג להעבירו לידי הנתבע.

ביום המגבל עמדו השנים לפני רבי יצחק שמלקיש, רבה של העיר וראש בית-הדין, ולאחר שהיהודי הודה שאכן בקר באותו בקר אצל הפרץ ולא הכחיש את כל פרטי המעשה, למעט דבר נטילת הממון, חיבהו בית-הדין בשבועה, ולשם כך נקבע היום המיעד לשבועה לאחר הכנה ראויה. (המשך בעמוד הבא)

מטעים

ואסרה אסר (ו, 1)

בטעם תביר, לרמז לרברי הגמרא במסכת שבועות, שהמפרש נרד ואסר עליו אפלו חצי שעור, חל הנדר ולא בעינן ביות, וזהו ואסרה אסר בטעם תביר, שאפלו שהשעור שבור ואינו שלם, גם-כן מתחיל לקים הנדר. (פני יוסף)

נקם נקמת בני ישראל (א, 1)

אמרו במדרש, למה לא יצא משה רבנו בעצמו בראש הצבא? מפני שהוא התגל בארץ מדון, ואינו בדין שיהא מצר למי שעשה בו טובה, שכן בור ששחית ממנו אל תזרק בו אבן. והיתה זו הפעם הרביעית שמשח לא עשה את השליחות בעצמו, אלא באמצעות שליח, מפני הכרת הטוב. במכת דם נצטוו לומר לאהרן להטות את מטהו על מימי מצרים, מפני שהגן היאור על משה ולפיכך לא לקה על-ידו, וכן במכת צפרדע. וכך היה גם במכת בנים שלא הכה בעפר מפני שהגן עליו כאשר הרג את המצרי ויטמנהו בחול, ולקה על-ידי אהרן. ולכן מטעמות תבת נקם בטעם רביעי, לרמז שזו הפעם הרביעית שמצינו במשה שלא נתקמה על-ידו מצות ה' בעצמו, אלא באמצעות שליח, ולכן מסבת הכרת הטוב. במכת דם, צפרדע ובנים, וכתב במלחמת מדון. (שמן ראש)

אך במי נדה יתחטא (א, 1)

תבת אף מרגשת בטעם זקף גדול, כי בקש משה להזהירם שלא ישכחו חלילה את טמאת הכלים תוך כדי מעשה ההקשרה, שמותוך שהם מבקשים להכשיר את הכלים כדי שיוכלו לבשל בהם, עלולים הם לשכח שעליהם תחלה לטהר אותם משמאת הנכרים. (ויקום על-התורה)

ורצח גאל הדם את-הרצח אין לו דם: (ז, 1)

במסכת מכות נחלקו התנאים אם מצוה ביד גואל הדם להרג את הרוצח בשגגה אם יצא מעיר מקלטו, או רק הרשות בידו. לרבי יוסי הגלילי זו מצוה, והוא מפרש 'ורצח' כצוי בעתיד, ולרבי עקיבא רשות, והוא מפרש 'ורצח' - אם כבר רצח, אז אין לו דם.

וטעמי המקרא נראים ברבי יוסי הגלילי, שכן הפסוק מוזק כך: "ומצא אתו גאל הדם מחוץ לגבול עיר מקלטו", ותבת מקלטו מטעמת באתנחתא, כלומר - עד כאן התנאי אם מצא את הדם את הרצח, אז: "ורצח גאל הדם את-הרצח אין לו דם" - יש לו צווי להרגו ואין הוא נחשב כרוצח. אבל לפי רבי עקיבא היה צריך להטעים את החלק השני יחד עם החלק הראשון, שאם מצא גאל הדם את הרצח מחוץ לעיר מקלטו רצח אותו, אז אינו נקרא רוצח, וטעם האתנחתא היה צריך להיות בפסקה "ורצח גואל את הדם את הרצח", ואז "אין לו דם". (מפתח לטעמי המקרא)

יש לצין גם לרברי רש"י שם במסכת מכות, שכתב שבתת "ורצח" נתנת להתפרש בלשון צווי כמו "ועשה בצלאל ואהליאב", או בלשון רשות כמו "ועשה ה' להם". ומכאן שפרוש "ועשה בצלאל" בלשון עתיד, שיעשה ולא שכבר עשה, והתרגום הנכון הוא "ויעבד" ולא "ועבד". ושני גם ציון תחלת הפרק שם, שנעשה ביד הוצרים בחלקת פרקי התנ"ך פנודע, שכן אין כאן תחלת נושא אלא סיום דברי משה לבני ישראל על עשית המשכן (אז עין ב"אור החיים" הקדוש שם).

הסכסוך המענין התפרסם חיש מהר, וכיון שפֿלם הכירו את הַסַּפֿק בלָבֿם בִּי שְׁבוּעָתוֹ תִּהְיֶה בּוֹדָאי שְׁבוּעַת אִמָּת. אֲלֵא שְׁבֻחָגִיעַ הַפּוֹחֵר אֶל הַפְּרִיץ וְאָמַר: "מִזֶּה תִּרְוִיחַ מִזֶּה שְׂאֵנִי אֲשַׁבֵּעַ; הֲרִי לֹא תִּתְּנוּעֵלֶת תַּצְמֹחַ לָךְ מִכֶּךָ? אֵינִי מוֹכֵן לְשֵׁלֶם לָךְ שְׁלִישׁ מֵהַסֵּכֶמוֹ שְׂאֵבֶךָ שֶׁכֵּן אֵינִנִּי מַעֲנִין לְהִשָּׁבֵעַ אֶפְלוֹ עַל אִמָּת, וְכִפִּי שְׂאִמְרָתִי לָךְ שְׁמַעֲנוּ מִמּוֹן רֵב". הַצָּעוֹת לְשֵׁלֶם בְּדִי שְׁלִישׁ, וְכִּי הַצִּיתָה יוֹתֵר אֶת כַּעֲסוֹ שֶׁכֵּן גָּבַה לְלֵא סַפֿק אֶת הַסֵּפֶף בְּלוֹ, וּמִבְקֵשׁ לְהִרְוִיחַ בְּדִי שְׁנֵי שְׁלִישׁ, וְסָרַב מֵהַדִּינִים פְּנָאִי לְמַשֹּׁךְ כִּמְחִיצַת הַשָּׁעִיר, הַתִּישֵׁב בַּפֶּנֶה וְעֵרֶךְ בַּפֶּנֶסוֹ; הוּא מוֹכֵן אֶף לְשֵׁלֶם בְּדִי מִחִצִּית הָאֲבֵדָה, כְּלוֹמַר שְׁנִים וְחִצִּי אֶלֶף רַחֵם הַפְּרִיץ הַלֵּךְ וְגַבֵּר: "אִם אֶתָּה טוֹעֵן שְׂכָא גָּבַהֲךָ, לָמָּה אֶתָּה מוֹכֵן לְשֵׁלֶם אֵינִי הֲרִי מִכִּיר אוֹתָךְ וְיִוִּדְעֵי שְׂאִין בִּידֶךָ סָכוּם כֹּה גָּדוֹל, וְאִם אֶתָּה מוֹכֵן לֹא הִשִּׁיב, וְהַדִּינִים עֲצָמָם הִיוּ גְבוּכִים, אֶף לֹא הָיָה בִּידֶם לְהוֹשִׁיעַ, וְרוֹאוֹת. "תִּנּוּ לִי עוֹד כְּמוֹהַ יָמִים", הַתְּחַנֵּן הַיְּהוּדִי, וְהַדִּינִים נֹאוֹתוֹ לֵב הַיָּמִים הַבָּאִים יֵשֵׁב לְחַשֵּׁב אֶת כָּל רִכּוּשׁוֹ, לְרִבּוֹת תְּכַשִּׁיטִי אֲשֶׁתוֹ וְהַגִּיעַ לְמַסְקָנָה, כִּי אִם יִמְכֹּר אֶת הַכֹּל יִגִּיעַ לְסָכוּם שֶׁל אֶרְבַּעַת אֲלָפִים מִשְׁפַּחְתּוֹ יִשְׁאָרוּ נִקְיִים מִכָּל, לְמַעַט כְּסוּתָם אֲשֶׁר לַעֲדוּם.

הגיע יום השבועה, היום שאין אחרייו דחיה נוספת. הסוחר היהודי עומד נעים ככל, ובתחנונים הוא פונה אל הפריץ ומציע את ההצעה האחרונה: "אני מוכן לשלם ארבעת אלפים וחמש מאות ריניש, ובלבד שתפטר אותי מהשבועה!" עתה לא נותר כל ספק בלבו של הפריץ, כי דו של היהודי במעל. "איך אתה מוכן לשלם במעט את כל הסכום, למעט חמש מאות ריניש, אם אינך הנגב? הרי אתה יכול להשבע וְלֹא לשלם פרוטה אחת, ואם אינך נשבע, אין ספק כי אתה הנגב!" לא נותרה הבררה בידיו של הסוחר היהודי, ולמרות שנמנע כל ימיו משובעות-אמת, נאלץ בפעם הזאת על-פי הוראת הדינים, להשבע בפניהם כי הוא נקי מכל חשד וידו לא היתה בגנבת הממון. הפריץ יצא מבית הדין בידים ריקות, וככל הנחה והשתאות. ולא רק הוא התמלא תמוןן לשמע הספור, אלא כל בני העיר והמחוז שהספור הגיע לאזניהם, התקשו להבין מה פשר התעקשותו המוזרה של היהודי. שכן אם היה מוכן לשלם סכום כה גדול של ארבעת אלפי וחמש מאות ריניש, ובלבד שלא ישבע, היתכן שבשביל חמש מאות הריניש הנותרים הוא נשבע לשקר? ואם אכן לא הוא הנגב, למה אפוא היה מוכן לשלם, והלא היה עליו להסכים מיד להשבע ולצאת פטור בדין? אך מי חכם ויבן אלה, נכון וידעם!

הַפְּרִיץ שָׁב אֶל בֵּיתוֹ, וְרוּחוֹ בָּל עָמוֹ. הוּא הִסְתַּוּבֵּב בְּפֶתַי פְּסוּגָה, וְלֹא יָדָע לְהָשִׁיב אֶת נַפְשׁוֹ. "בְּמוֹ יְיָ אֲבֹדְתִי סָכִים עֲתָק שֶׁל אֲרַבְעַת אֲלָפִים וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת רִיגִישׁ!" אָמַר לְעַצְמוֹ בְּמִדְרִירוֹת, "לֹכֵלֵה הִתְעַקְשָׁתִּי בַּפֶּדָּה, הִיָּה הַסּוֹחֵר הַיְּהוּדִי נִמְנָע מִשְׁבֻּעָה, וְאֲנִי הֵייתִי מְקַבֵּל בְּמַעַט אֶת כָּל הַסָּכִים שֶׁאֲבֹדְתִי, לְמַעַט סָכִים זִנְיָה שֶׁל חֲמֵשׁ מֵאוֹת רִיגִישׁ. עֲכָשׁוּ שְׁעִמְדָּתִי עַל שְׁלִי, נִזְתַּרְתִּי קֶרֶחַ מִקְּבָאן וּמִקְבָּאן". מִשְׁרָתוֹ הָאִישִׁי הוֹסִיף מֶלֶח עַל פְּצָעָיו וּמִכְאוֹב עַל מִכְאוֹבוֹ, בְּכָךְ שֶׁאֵף הוּא טָעַן שֶׁהָאֲדוֹן עֲשָׂה טְעוֹת מְרָה בְּכָךְ שֶׁהִתְעַקֵּשׁ לְקַבֵּל אֶת הַסָּכִים כֻּלּוֹ. בְּמִקּוֹם לוֹתֵר וּלְקַבֵּל לַפְחוֹת אֶת רֵב הַכֶּסֶף, אֲלֵא שֶׁאֵת הַנַּעֲשָׂה אֵין לְהָשִׁיב.

עברה כמעט שנה תמימה, והספור כמעט ונשכח במרוצת החיים דדרבו שך עולם. להפסד שכן בימים בביתו של המשרת, והוא חשש להשתמש בו שמה יפל עליו החשד. אלא שלאחר תקופה כה ארוכה, החלה אשתו לשכנעו כי כלם כבר שכחו את הענין, ואפשר להתחיל להנות מהגנבה. "מאז ותמיד אני חושקת במרוצת של פנינים", אמרה הערלית, "ואולי גם להתחדש עם כמה בגדים נאים" הוסיפה, והוא מסר לה שטר אחד מתוך החבילה, והיא מהרה אל העיר הגדולה. אלא שדבר אחד לא ידעו בני הזוג הנוכלים: השטרות שבחבילה היו שטרות בעלי ערך רב, כאשר כל שטר היה בערך גבוה של מאה ריניש בסף. שטרות אלו לא היו עוברים לסוחר, ורק כאשר היה צורך בתשלום של סכום גבוה, היו משתמשים בשטרות אלו, כדי שלא להזדקק לשטרות רבים שאינם נוחים לנשיאה וגם עלולים להגנב. הערלית לא ראתה ממיה סכום של מאה ריניש, וגם לא ידעה להבחין בין המספר 10 למספר 100, והיתה בטוחה שבידה שטר של עשרה ריניש בלבד, שהיה אמנם סכום נכבד, אבל סביר ושמושי. כיון שהכסף שבידה היה בסף קל שעליו לא טרחה, צרפה אליה הערלית כמה מחברותיה, והן יצאו יחד למסע בזבזים. תחלה פנו למסעדה מקומית, ובקשה לשלם עם השטר שבידה, כשהיא אומרת למזוג: "הנה לך שטר של עשרה ריניש, תן לי בבקשה עוף". המזוג היה יהודי פקח, והוא קלט בירידה את הנעשה, אך לא גילה כל סמך כלפי חוץ. הנשים הנכבדות התישבו ליד אחד השלחנות כדי לסעד את לבן, ובינתיים הבחין המזוג כי בתיקה של הערלית נמצאים שטרות נוספים בעלי ערך גבוה של מאה ריניש. הוא לא שכח את ספור הגנבה אצל האציל בעל הכפר, והכיר היטב את היהודי הפוחר שהיה ירא-שמים ובעל-צדקה, שנאלץ להשבע למרות חסר רצונו. "לא עת לחשות!" אמר המזוג בלבד, "הנה ההזדמנות לגלות את האמת, ולנקות את היהודי הצדיק מכל חשד, כדי לקדש שם שמים ולהרים את קרנם של היהודים בעיני הפריצים ועמיה-ארץ" חשב, ומיד התחיל בפעולה. בחשאי חמק המזוג מהבית, ופנה ישירות אל המושל המקומי, הציג בפניו את השטר הגבוה של מאה ריניש, וספר לו כי אשתו של המשרת באחת הפריץ מסתובבת עם חבילת שטרות בעלי ערך כה גבוה, כשהיא משכנעת שבידה שטרות בעלי עשרה ריניש בלבד ... "מהיכן נוטלת אשה כפירת פשוטה שטרות כה גדולים?" העלה את חשדו בפני המושל שהיה ידידו הוותיק, "והיא אף לא יודעת להבחין בין שטר של מאה לשטר של עשרה" ... המושל מהר

אחת התופעות המצויות, היא חוסר האבחנה בקרב רבים בין גדולי ישראל בעלי שמות דומים, ועקב כך נוצרו טעויות מביכות מתוך חוסר ידיעה ב'מסעי בני ישראל' ובקורות רבותינו לאורך הדורות.

בספר "כוכבי אור" שחיבר רבי חיים יצחק כהנא בעל יצחק ירינו" נכד הש"ך, שבו לוקט את תולדות התנאים האומאריים, הוא מקונן על חסר הידיעה בעיניו: "אין לא נשכחה בבשתנו ותכסנו כלמתנו בראותנו כל מחמדי עין חמיוני הקדושים מניינו מכללם כעבור הדר בתוך ספי חמני העמים, ואנחנו לא נשים כל עינים לידע מי ומי הם, באיזה זמן היו ובאיזה מקום וקורות חייהם", והוא מוסיף ומספר, כי "שמעתי מפיהם אחד שאמר, שחגורו ר' עקיבא אייבוי וזהו ר' עקיבא התנא".

לעתים טעו בכך גם גדולים וטובים, למשל כאלו שהחליפו
רבי הראב"ן המשיגי לחתומנו הר"א אב"ד בעל "האשכול", או
הרשב"א הספרדי הנודע גם הרשב"א המוזנח בתוספות
שהוא רבי שמשון משאנץ כשגנה המובאת ב"פרי מגדים",
לכמה פתולוגים בעליהם יחסו כעש המזוהרת כאלה"
דבריו הראנ"ן. והקם שנתלה בובר כתב שהריהיט"א טעה
אחר בעל שלשלת הקבלה, ולמעשה הרייטב"א קדם
לו ב־70 שנה וזנה רביה גרליה אבןאייתא בעל שה"ק נולד
יותר מ־30 שנה אחרי גירוש ספרד, וכנראה החליף גם
רבי אברהם אבן־דאוד הלוי בעל "ספר הקבלה" שאכן
קדם לריטב"א ביותר מאד שנה. רבי הלל ליכטנשטיין
ב"משיביל אל דל" מספר על רבי אברהם ברוידא "שהוא
היה הראשון שהמציא לדרוש חידושי תורה כאלה הנקרא
חילוקי" שהמורה"א הוכיחו "שדרך גילודו אינו על דרך
האמת", והיי המורה"א נפטר עוד בטרם נולדו רבי אברהם
ברוידא, וגם מייסד שיטת החילוקים הוא רבי יעקב פולק
שקדם למורה"א, אם כי יש המייששים שנתגלה לפניו
החלום.

לפני כמה שנים נתגלתה בבית-העלמין בצפת מצבה עתיקה עם הכיתוב: "עזריה הלז ש' הישיב החכם הרופא המובהק, כ"ר אברהם ין צד"ק יצ"ע, והיה שושל מצאנא קברו יש רבנו אברהם אבי'עזרא הנודע, שעליו אמר יש מסורות בספרי הנוסעים כי נקבר בארץ-ישראל בכפר יאסיף או טבריה. הוא שבורדו של מרן הבי'ת יוסף' היה חכם בשם ו' שאלן שימש כרופא, והוא נזכר בשו"ת מהרד"כ. ואף היה חכם נוסף בשם זה שכינה כרב הכולל של איזמיר ונפטר בשנת תקכ"א, וחזיר את הספר 'תני כנסיות' על שו"ע א"ח".

רבים מחליפים בין רב יהודה החסידי מבעלי התוספות שהיה מרוביטניו הראשונים ובעל ספר חסידים, לבין רב יהודה חסיד המאזרח ממנו ב־500 שנה בקירוב, שעלה ארצה בשנת תס"א והקים את ביהמ"ש שנקראת עד היום "חורבת ירה"ח על שמו, ובחברותו היו שבתיאם. כי כן מחליפים בין הרד"ב, שהוא רב דוד בן־צמרא ראש רבני מוצצת, שנפטר בשנת של"ג והיה רבו של ה"סיטה" ומבצע, לבין הרדיב"ר רב יעקב דוד יולובסקי משלוסצק שנפטר בתרע"ז. ומקניין ששני גדולים אלו היו בערוב ימיאם בצפת, ומצבתו של הרד"ב נתגלתה לאחרונה במימין קברו של המבית"ל בחלקת קבר האריז"ל. והרדיב"ר קבור סמוך לקבר רב לייב בעל הייסורים, שאף הוא אישיות שריאם אל מזחזם נכונה, וסבורים בטעות כי היה תאנו או למצאע אמוראי. בעוד היה לתלמיד בעל התניא וראש חסידו חב"י בחברון וגפטר בשנת תקפ"ז. חסרי דעת פרסמו בעלוני הצדקה בימניו, כי "כבר גילה האר"י הקדוש ששיקף הסטולה (המטשטע על ציון רב לייב בעל הלייזים) היה בעת ראון כשחל ערוב ראש חודש עברב שבת אחר חצות היום" ... ובדומה לכך יש המפרסים, כי האר"י בענייט שכל הלומד בספר "אור החיים" הק' יזכה למחולת עונותיו.

בעלון מסיום הכותב לפני כמה שנים הסיפור אודות החזו"א שביקר בצפת, שנים פגש יהודי זקן שחזר לראות את ה'הייד' בזמן מגוריו בצפת, ולבקשת ה'הייד' נזכר שפעם בשבת שובה כשהגיע לדרוש בביתו¹ ראה שכולו גידוש באנשים, סירב להיכנס בפתח כדי שלא להטחית את הצביון, וכנס דרך חלקו קטן במסדרון לארון הקודש, והחזו"א היה מהסיפור וחזר עליו בענין מקורביו. והתחבט הכותב את ירכון שאותו זקן ראה את החזו"א הידוע, והאריך מימך דר זמני החזו"א אחר 300-400 שנה, ויישב בדוכן כי לא בו עזמו היה המעשה אלא באביו, ושניהם זכו לאריות ימים... לא יאמנו כי סיפור. כך היה גם בעלון אחר בו קיים מדור של ימי הילולת הצדיקים, ובוים² ש במרחשוון נכתב על בעל ההילולא רבי עמרם רוזנבוים ממרחשתיים של החת"ס סופר, שכונה ר' עמרם החזו"א, על-שם חסידותו, ובשנת קפ"ה עליו לצפת בא מסתלק בט"ו במרחשוון בשנת תק"ץ. אך הכותב מביא מידע נוסף, דמותו על האמורא הנודע ר' עמרם חסיד' מהרדנא, שדמותו ר' עמרם סתם לידו בעל' ספר וחסיד', וסופר עליו שהיה האגדות הנזכרות בגמרא, וכך יצא שאמורא בבלי הפך להיות צאצא לרבי אדם בעל ספרו והומהל' ממרא ואיה תלמידי החת"ס. ואף עליו לארץ וגבר בצפת...

את מהר"ם מלובלין שהיה מגדולי האחרונים, מחליפם עם מהר"ם שפירא מחולל 'הדור הווי', ומשתבחים בהז' האחרון שנחשב כאחד מגדולי הדורות ושדעתו מובאת להלכה בספרי גדולי הפוסקים... ומעשה בר"מ אחד, שערך שנינו כללי שלם המבוסס על סתיחה בין בעל 'תבנית המשפט' (בעל ערך החזות) ועל, ולא ידע בעברותו כי איש אחד חיבר את שניהם, הוא רבי יעקב לוברבוים מליסא, ומשנינו שמו כבעל 'תבניות' התקבע בעולם הישיבות, ומשום כן שמו 'חזות דעת' בחצרות החסידים.

בבית-העלמין היהודי 'מונטפיור' שברובע קווינס בניו יורק שבארצות הברית, עומדת מצבה על קברה של 'האשה שמוטות מסעי בת ר' שלום, נפ' ר"ח ניסן תשל"ה".

כאשר התפרסמה תמונת המצבה עם השם המוזר, היו שראו בכך טעות במכירה של בני המשפחה או של אנשי הח"ק שהצניחו שם של פרשה השבוע על מצבת אשה יהודיה, אלא שאם נבדוק את תאריך הלידה הלועזי של המנוחה, המופיע בהמשך המצבה, נסיק כי שם המנוחה, שמה הלועזי היה 'מולי', אכן היה שמה היהודי המקורי שניתן לה בידי אביה. תאריך הלידה המופיע הוא 15 ביולי 1896 למניין, כלומר ביום רביעי ה' במנחם-אב תרנ"ו. באותה שנה חלה פרשת מוטות-מסעי בשבת ר"ח מנ"א, והיא נולדה אפוא ביום רביעי של השבוע שלאחר מכן, ונקראה על-שם פרשת השבוע שהייתה. בהמשך הכיתוב הלועזי מופיע גם תאריך פטירתה ה'13 במרץ 1975 למניין, כלומר א' בניסן תשל"ה כמופיע בנוסח העברי, וכן מצוין שזכתה להעמיד משפחה עם בנים ונכדים והיתה אשה יקרה למשפחתה. מנוסח המצבה עולה גם, שהיתה אשה יראת ה' והשתתפה לקהילה האורתודוקסית בארצות הברית, שכן הרפורמים הכופרים בתחיית המתים אינם חורתים על המצבה 'תנצב"ה'.

אחד החוקרים שכתב בעניין שיער, כי אבי המנוחה ר' שלום רשם באחד מספריו: 'נולדה לי בתי בש' מוטות מסעי שנת תרנ"ו', ובפטירתה חיפשו את שמה היהודי ופענחו שם טעות את התיבות 'בש' מוטות מסעי' = 'בש' מוטות מסעי', במקום 'בשבת מוטות מסעי', וסברו בטעות שזה שמה היהודי וכך חקקו על מצבתה... ולדעתו גם טעה המוחקק בתאריך לידתה 15 ביולי, במקום ה'11 ביולי שחל אז בשב"ק מנ"מ עמדה כאמור.

אלא שכל ההשערות התבדו, לאחר שנמצאה עדות של אדם בשם אליעזר קליין, שלמד בנעוריו בשנת תשל"ה ב'בישיבת נר ישראל' בבולטימור עם בחור בשם אליקים, והלה התברר אז על פטירת אבי-סבתו זו בעלת השם הנדיר 'מוטות מסעי' לפליאת חבריו על השם הפלאי. סיפר הנין, כי סבתו זו היתה ממשכלת ל"ע, וכסגולה לאריכות ימי עברה עיץ לה רבם, שהיה כפי המסתלה אחד הצדיקים בארצות הברית, להעניק לבת שנולתה שם מפרשת השבוע, והיה עליהם להעניק לה למשל את אחד משמות בנות אלפחד שבפרשה שבערה, אלא שההורים בתמימותם העניקו לה את שם הפרשה עצמה, שהיתה כאמור פרשה מחוברת ונקרא שמה בישראל 'מוטות-מסעי'... והסגולה אכן הועילה, שהרי האריכה ימים עד גיל ע"ט והעמידה דורות ישרים.

אחד חיפוש מצאתי גם את שם משפחתה 'ברגר', וכן מצאתי בבית-העלמין היהודי של קהילת 'בית שלום' בעיר טוסון שבמדינת אריזונה בארצות הברית, מצבה עליה נחרת "פ"נ גאלדע רובה בת מוטות מסעי" שנולתה ביום 'ז' בתמוז תרע"ט ונפטרה ב'צ"ב כ"ב בניסן תשע"ב, והתברר כי היא בתה של מרת מוטות-מסעי הנ"ל, לצדה נקבר בעלה דוד בן שמואל ולאח רובין, שנוול בניוירוק בכ"ה במנ"א תרע"ט ונפטר בכ"ב במנ"א תשס"ו, ולהם צאצאים בארצות הברית.

חקר הכיתובים שעל-יגבי המצבות ברחבי העולם, הינו ענף מרתק ביותר, ורבים עסקו בנושא ותיעדו נוסחים בלתי שגורתיים.

על רבי משה נתן וינגרייט שכתב כר"מ ב'בישיבת אור ישראל' נכתב, בפעם גילה ליד מצבתו זקנו ה'מנוחות אשר' אב"ד טשענגער, מצבה שעליה נחקק "פ"נ איש ישר וואהב להבין פשט", ואמר לתלמידיו כי עליהם לשאוף לכך להבין את פשט הסוגיות, ומתברר כי לא איש פשוט היה, אלא הוא רבי יונתן בן-עמרם עטוריניער אב"ד טשענגער שדועד כאש קדוש ובעל מופת, ונפטר בכ"ב באר"ב תקצ"ד.

בבית-העלמין פילנתרופיה שבבוקרשט ברומניה, נמצאה מצבה של "איש יקר" אברהם אליהו במו"ה שמואל, נפ' ביום כ' חשוון תרצ"ג, והוא בן שישים שנה, ובראש המצבה מופיע שם של ידיים לוחצות, המסמל כנראה חברות בארצות חסד יהודי מקומי, אלא שהשמה הלועזי החרות על המצבה מעורר חלחלה: "אדולף היטלר"... בבירור שנערך אחר האיש התברר, כי הלה היה יהודי לכל דבר, והתפרסם בצמצום מחנות כובעים קטנה שבבעלותו ברחוב רויאל שבבוקרשט, השם 'אדולף' היה שם נפוץ, וכך גם שם המשפחה גיטלר שנהגה כהיטלר, וכמובן אין כל קשר בינו לבין הצורך הנאיבי ימ"ש שנוול צ' שנים לפני כן, אך מסתבר יותר ששם המשפחה נובע ממקצועו כובען כ"ה 'היטלער' בגרמנית, בתקופת השואה מחקו אלמונים את הכיתוב מהמצבה, ובמשך הזמן נהרסה המצבה לחלוטין. בשנת תשמ"ד דאג הרב משה רחון רבה הראשי של רומניה, לשחזור המצבה על-ידי תצלום ישן של המצבה שפורסם בעיתון רומני בידי היסטוריון שתיעד את הקהילה היהודית ברומניה.

בימינו התפרסמו גם מצבות של אנשים שלא זכו לזש"ק, וביקשו לחרות זאת על מצבתם כדי שיתפללו וילמדו לעילוי נשמתם. בבית-העלמין סגולה בפתח תקווה, עומדת מצבה של אשה 'בדודה ונלמדה' שושנה גרייה בת ר' זכריה שנפטר ב'ז' באייר תשל"ז, 'ובאין לי בנינים זכרו נא אותי לטובה'. לאחר הפרסום בימינו, עלה מניין על מצבתה ורבים למדו לעילוי נשמתה, ולאחריה אף הקימו נדיבים מצבת חדשה על קברה. בבית-העלמין מונטיפיורי הנ"ל נמצאה מצבה של 'האשה מרת אייזיק בת אוריאל', שנפטרה בט' בסיון תרפ"ג, ובמצבתה נכתב באידש כי היא בודדה ולא הותירה זש"ק, ומבקשת להדליק נר לטובת נשמתה ולהתפלל בעדה, וזכות זו יזכו לראות בנים ובניינים עד זקנה ושיבה עם כל טוב.

לשלח פלגת שוטרים אל המסעדה, ובחפזו קל בתיקה של הערלית נמצאו ארבעה שטות נוספים של מאה ריגיש כל אחד. "כמה שזה כל שטר?" שאלו השוטרים, והנעקרת השיבה בתמימות: "עשרה ריגיש". "מהיכן השטות?" הקשו השוטרים, והיא החלה לטען כי הם נמצאים בביתה זה מכבר, "זה כסף שלנו", אלא שמרגע לרגע הלכה והתבלבלה בתשובותיה, ועד מהרה נאסרה יחד עם חברותיה. השופט שאליו הובא העניין פלו, הורה למשטרה לערוך חפוש בביתה של הערלית. חפישת הכסף נמצאה בבית, ובה ארבעים וחמשה שטות בעלי מאה ריגיש כל אחד, כאשר לצד החפשה נמצאו גם כמה חפצים אישיים של האדון בעל האחוזות. האציל הגיע במהירות אל הבית, וזהה על נקלה כי כל החפצים נלקחו ממנו במשך השנים מבלי שהרגיש בחסרונו, ונדהם לגלות כי משרתו 'הנאמן' הוליך אותו שולל במשך שנים, וגרם לו לחשד ביהודי הנאמן וישרי-הדרך. בבית-המשפט הוטל על המשרת שש שנים של מאסר, ואשתו נדונה לשנת מאסר למען ישמעו וייראו.

"היהודי שלי" הוא צדיק וקדוש! פרץ הפריץ בצעקו, ומאן לסלח לעצמו על החשד הכבד שהטיל בו, ועל כך שאלצו להשבע בבית-הדין. הספור הכה גלים בעיר, וכלם נדהמו לשמע את המהפך המפתיע בספור הגנבה שארע בשנה קדם לכן. "אך מדוע הסכמת לשלם ארבעת אלפים וחמש מאות ריגיש?" שאל הפריץ הנרגש את היהודי הנאמן, אחרי שפמון התנצל עמקות ובקש את סליחתו, ונדהם לשמע התשובה: "אני הייתי מוכן לשלם את כל אשר לי, ובלבד שלא להשבע גם שבועת אמת. ערכתי לעצמי את מאון הרכוש שעמי, ובתחלה הגעתי למסקנה כי אוכל להגיע לסכום של אלפים וחמש מאות ריגיש בלבד. אך כיון שלא הסכמתי להתפשר על סכום זה, חשתי שוב את כל רכושי, לרבות את ביתי וכל חפצי עד האחרון שבהם, והחלטתי כי אין ברירה בידי ואהיה מוכן למכור הכל, אף אם אשאר אני ובני משפחתי מחסרי-כל ורק בסותנו לעורנו, ובלבד שלא אשבע. אמרתי לבני משפחתי, כי עליהם לדמון שחלילה פרצה שרפה בעיר, וכל ביתנו ורכושנו עלו בלהבות, ועלינו לשמוח כי נצלנו מהתבערה ותהי לנו נפשנו לשלל. בהשגב כולל הגעתי לסכום של ארבעת אלפים וחמש מאות ריגיש בלבד, ולא הסכמתי בשום אופן לקחת את הסכום הנותר בחלואה, שכן בזה אהיה גזלן חלילה, פן לא יהיה בידי להשיב את החלואה. וכי אפטר את עצמי במקומו של אחרי? חלילה! ולכן לא נותרה בידי הבררה אלא להשבע על-פי התורה". הערבתו של הפריץ אל הסוחר שלו גדלה עשרות מונים אחרי מארע זה, ושם שמם התקדש ברבים עד כמה גדולה נאמנותם של בני ישראל. וגדולה היתה התפעלותם של יהודי המחוז מהסוחר היהודי, שמוכן היה למכור את כל רכושו, ובלבד שלא ישבע.

המספר רבי רפאל וילף, שכאמור מסר את הספור בזכרונותיו והביר אישית את הסוחר היהודי, מוסיף ומספר, כי הפריץ היהודי העניק זה מכבר למשרתו הנכרי את אחת הפרקעות הפוריות שבאחוזתו, יחד עם זוג שורים לחרישה ושתי פרות ועגלה לחליבה. עתה העביר את הכל לידיו של נאמנו היהודי, בנוסף לסכום גדול שהעניק לו כדמי פיוס, וישב הסוחר לבטח תחת גפנו ותחת תאנתו, כל ימי חייו.

מדגש

לשון שגורה בפי תלמידי-חכמים ומחברים, לצון דבר שסותר את עצמו מנה ובה בנפח: "תרתי דסתר", אולם באמת טבעתי לשון זה בעצמו מפרך, שכן תבת 'תרתי' בארמית היא שתיים בלשון נקבה, ואילו תבת 'דסתר' פרושה 'הסותרים' - לשון זכר, ולא יתכן לאומרו יחד, אלא יש לזכר ולומר: "תרתי דסתרן" - שתיים הסותרות, או 'תר' דסתרן' - שניים הסותרים. אם-פי ש'שחלוצו ואמר, שאפן מכון אומרים בשבש, כדי להמחיש את הסתירה עצמה באפן הבטוי של הסתירה... אולם אין זו אלא מליצה נחמדה, אך בודאי אינה מן האמת, ולמעשה כל המחברים הקדמונים עד סמוך לדורנו, ובפרט חכמי הספרדים שדיקו בלשונם, כתבו 'תרתי דסתרן'. מקור הבטוי מדברי הגמרא פעמים רבות בשם 'תרתי', בלשון תמיהה על שני דברים הסותרים זה את זה - 'תרתי אהדיד', או על פפילות מיתרת של שני דברים הזחים במשמעותם - 'תרתי למה לי'.

הבטוי 'שבששתא פיון דעל - על' מבטא את העבדה, כי דבר משבש שנסכם והשתרש בלב, קשה כבר לעוקרו ולשרשו. מקורו הבטוי מדברי הגמרא במסכת בבא-בבא (כא. א) שם מובאת מחלוקת לגבי בחירת מורה לתלמידים בין גורם ובקי לבין דיקן, ודעת רבא להעדיף את הגורם אף שאינו מדיק מפני ש'שבששתא ממילא נפקא' - השבשש יעקר בהמשך הפסוק; אולם רבי ירמיה מנהרדעא מעדיף את הדיקן, שכן 'שבששתא פיון דעל - על', כי אחר שהשבשש משתרש כבר אי-אפשר לעוקרו, וכן מובא במסכת פסחים (קכ. א): "חמשה דברים צוה רבי עקיבא את רבי שמעון ברי-יוחי פשהיה בחוש בבית-האסורין.... ואשאתה מלמד את בנה למדוה בספר מה, מאי היא? אמר רבא ואיתמא רב משרשיא בחדתא. שבששתא פיון דעל - על", כלומר למד אותו בספר חדש שבו המלים ברורות, ולא בספר ישן שתבניות משבשות והתלמיד עלול להתרגל לטעות שבו. והתוספות שם (ד"ה שבששתא) תמהו ביצד רבא אומר כאן שאי-אפשר לעקר שבשש שכתב נשתרש, והלא הוא עצמו אמר בפרק לא יחפר (הראשונים היו מצינים מובאות בש"ס לפי שם הפרק, שכן בזמנם טרם הופסת הש"ס לא היתה אפשרות פמון לצון לרד מסים) שבששתא ממילא נפקא? ומתרגמים התוספות שיש להבדיל בין תלמידי הלומד מרבו בעל-פה שאז הוא יכול להבין מעצמו שגגה גדלה, אבל כאן כאשר לומד מספר שאינו מזה, הוא סומך על ספרו ואינו יוצא מיד טעותו. וב"ד רמ"ה כתב כי קטין קרב דימי, מפני שפך הסתירה השמועה בגמרא בענין זה, וכן מהר"ה המסייע לו שהביאה הגמרא על יואב בן-צרויה, פמוןא שם.

ואף כאן מתחבטים המדקדקים מדוע נכתב בגמרא הנפח 'שבששתא פיון דעל - על', והרי 'שבששתא' היא בלשון נקבה, ותבת 'על' היא בלשון זכר, ויותר מדיק היה לומר 'פיון דעלת' - עלת' בלשון נקבה פראוי, אלא שלא נמצאת גרסה כזו גם בבתי-הדין המשפחים של התלמוד, ובכללם הנפח כפי הנדפס בלשון זכר, ואף לא יתכן לומר ש'שבששתא' היא בלשון זכר, שהרי בדברי רבא הנפח הוא: 'שבששתא ממילא נפקא' ולא 'נפק' בלשון זכר; אלא שגם כאן נתן לומר שחז"ל השתמשו בפתגם זה, שאולי כבר היה שגור בפי הביתיים (ויתכן שהפניה במקור היה על 'שבששתא' שהם ענפים וזמורות פמוןא כמה פעמים בתלמוד, ובנות הבטוי היה שבאשר נלכד העוף במלכדת העשויה מהענפים שוב אינו יוצא) ודוקא בצורה המשבשת, כדי להמחיש עד כמה משתרשש שגיאה וקשה לעוקרה כפי שפתגם זה השתרש באפן מטעה. המוכן המשתא בפמלונים של זמנו לבטוי 'שבששתא פיון דעל על', הוא במשמעותו של 'לאחר ששגיאה השתרשה בצבור, מוטב לקבל אותה ולא לנסות לעוקרה', ומעין 'הנה לכה לישאל', אך בודאי זה הפך מהפניה במקור לראות בשבשש דבר פסול שיש לעוקרו, ולקדם את פניו עוד בטרם יבוא וישתמש.

מהפסוק "לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה" למדו רבותינו עד כמה צריך האדם להזהר בדבורו, וכאשר האדם שומר את פיו שלא לדבר דבורים אסורים, אז יגיע לדרגה שכל שיוציא מפיו יבקש מה' יתברך יקבל את מנקהו. וכתב החיד"א, שלא תתמה אף יתכן שהדבור של האדם בעולם הזה יכול לפעול ולהשפיע גדולות ונצורות פגומים, שכן הדבר נראה לעינים כיוון שבחביות, שגם כאשר היין סגור וחתום בתוך החביות, אזי בשעה שמוציא תקופת דריכת הענבים והנחתם ליין רואים בחוש דבר-פלא, שהיין מתחיל להתנועע ולתסס בתוך החביות, אף שהוא רחוק מהגת שבו דורכים את הענבים להכנת יין אחר. ובדומה לכך גם דבורו של האדם בעולם הזה, עושה רשם ופועל בעולמות העליונים. ומצא החיד"א רמז לזה בראש השנה, "לא יחל דברו ככל היצא" שהם בגימטריא ס"ט, וגם הכולל בגימטריא שבעים כמין "יין", ויין זה הכתוב שמי שלא מחלל דברו, אזי ככל היצא מפיו יעשה לו הקב"ה.

ומספר רבי אהרן טוסיג, שבנעוריו בעת שלמד בתלמוד-תורה דושינסקי בירושלים, הגיע נדיב אחד לבקר את התלמידים, וכששמע שהלכו מעולם לא יצאו לטיול מחסר משאבים, הודיע כי הוא תורם את הוצאות הנסיעה ליקב היין הנועד של "פרמל מזרחי" בעיר ראשון-לציון. לאחר הסיוע שנערך במקום, בו חזו התלמידים בתהליך יצור היין ואחסונו בחביות, שאל המדריך את התלמידים אם יש להם שאלות פלשה, ורי אהרן שהיה אז באמור ילד צעיר, שאל את המדריך אם הוא מכיר את התופעה שבשעת דריכת הענבים בגת מתנועע היין שבחביות. הלה התפעל מהשאלה, ותמה בקול: "מהיכן אתה יודע על תופעה מעניינת זו?" והתפלא שבעתים לשמע, שעוד לפני כמאתים שנה כבר כתב על-כך אחד מגאוני ישראל הנוצרים, מרן החיד"א, ואף למד מזה מוסר-השכל עד כמה צריך האדם לשמר על דבורו. מנהל היקב ששמע את הדבר, התפעל מאד וספר לתלמידים, כי מדי שנה בשנה הוקצו, בשעה שהיין החדש מתחיל לתסס, מזוהים פועלי היקב תופעה מעניינת, כאשר בחביות הענק שהיו שוכן יין משנים קודמות, מתחילה תסיסה בלתי מובנת של היין. "זהו תעלומה שגבר שנים אנו מנסים לתהות על מקורה, ומפליא אותי לשמע שגבר בעבר ידעו חכמי ישראל על תופעה זו". התלמיד המכשיר ספר למנהל היקב על התובנה העמקה שלמד החיד"א מתופעה זו, ולמדנו עד כמה כל דבור שלנו משפיע ופועל גם במרחקים, ומרב התרשנות והנאה העניק מנהל היקב שני בקבוקי יין לכל תלמיד, ושם שמים התקדש בריבים.

בתקופת רבנותו של המגיד רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב בעיר ימפולי, עקב אחר עבודת השוחטים בעיר והחליט לפטר את אחד מהם ממשורתו, מפני שהיה סבור שהלה לא בקי דיו בהלכות שחיטה. לימים, אחר שבגר הסתלק המגיד לבית עולמו, והותיר אחריו חמשה בנים עליהם אמר שהם כנגד חמשה חמשי תורה, התמנה הבכור שבהם רבי יוסף, לרבה של ימפולי, בה שמש אביו לפניו ובה אף מקום מנוחתו. תקופת-מה לאחר שהתמנה לרבנות, החזיר רבי יוסף את השוחט שפטר על-ידי אביו למשרתו במקום, לאחר שהבינו כראוי למשרתו. בלילה, ראה רבי יוסף את אביו המגיד בחלום, והוא

תמה על מעשהו. השיב לו רבי יוסף ואמר: "אבי! מוכן אני למלא כל אשר תאמר לי, גם בדבר שאין לי בו שמץ הבנה. אולם כדי לפסל יהודי כלשהו ולצערו, לזאת לא אוכל לשמע לך..."

אל ביתו של רבי חיים מרדכי מנדבורנא, הגיע פעם נער צעיר כדי להבחין אצלו על תלמודו. הדבר היה בראשית ימי השתקעותו בעיר יפו, ואת הנער לא הכיר הרבי קדם לכן. אך קרבו בחביות והעמידו בכור המבחן. וייעותיו המציאות של הנער הפליאו את הרבי ונרמו לו קרתי-רוח גדולה, שכן הדבר היה לאחר שנות המלחמה האפורה והוא שמח לראות כי לא אלמן ישראל, ועדיין יש תורה בישראל. מרב שמחתו התבטא והבטיח לנער להשתתף עמו ביום שמחתו בעת נשואיו. עברו שנים מספר ואל ביתו של הרבי הגיעה הזמנה להשתתף אותו נער, שגדל בינתיים ונעשה לאיש. ההתנה התקדמה בארצות הברית, והפרוטה לא היתה מצויה בכיסו של הרבי באותה שעה, אף הוא לא שעה לטענת מקוריו, ונסע למרחקים כדי לעמוד בדבורו ולשמח את הנער ובני משפחתו.

בעיר יאנובויץ התגורר יהודי בעל-ממון, שפעם התעורר לבו בשעת קריאת-שמע שעל המפה, והחליט להתחזק בדבורו ולא להוציא דבר-שקר מפיו. כדי לחזק את החלטתו קנס את עצמו, שבעד כל שקר שיוציא מפיו יתן עשרים וחמשה רבלים לצדקה. בביתו התגורר אחד מחסידיו של המהר"ש מלוינאוויטש, שהתפרנס אצלו במלמד לבניו, והלה יעץ לו כי כדאי לשקר מפעם לפעם, כדי שיוכל לתת סכומים נכבדים לצדקה... אולם כשבא המלמד לבנו המהר"ש נזף בו על כך, שכן אין להוציא דבר-שקר גם כאשר תצמח מקד תועלת לאחרים.

בשעורו של רבי גרציון אבא-שאול ראש ישיבת "פרת יוסף", הגיע לשאלת הגמרא במקכת יבמות על הפסוק בדניאל "אכל אגיד לך את-הרשום בכתב אמת", הרי שיש כתב שאינו אמת, וכדגמה מהו 'כתב אמת' וכתב שאינו אמת, ספר לתלמידים: בתקופת מארעות הדמים בשנת תש"ח, כאשר ישיבת "פרת יוסף" גלתה מירושלים העתיקה לבית-ההגסט צופיוף שבשכונת הבורקים, התגורר ראש הישיבה רבי עזרא עטיה בשכונה זו. נכנסו אליו שלשה בחורים להבחין בהלכות אסור והתר, ועמדו בהצלחה בכור המבחן. בקש לעשרם בסמיכת-חכמים, אך כשרצה לחתם על התעודה הבחין כי בבוחרת נדפס "ישיבת פרת יוסף בעיר העתיקה". חכם בדעתו מה יעשה, שהרי איך יוכל לחתם פאן בעיר החדשה, ונמצא שאינו דובר אמת? אף מאידך איך יוכל לשוב אל העיר העתיקה בעת המלחמה, כאשר הדרך עוברת בתוך השוק הערבי המסכן? אולם הרי הבחורים המצינים מולפניו בפח-נפש. מה עשה? פנה בזריזות אל העיר העתיקה, בלי לעטות עליו את הגלימה הרבנית כדי שלא יתבלט בהופעתו ההדורה ולא יתנכלו אליו הערביים שונאי ישראל, עקה לישיבה שבעיר העתיקה, חתם את שמו, ושב להעניק את התעודות לבחורים הנבחרים. "זהו כתב אמת!" אמר רבי גר ציון לתלמידיו בלהט, והוסיף ואמר: "בשבילכם זה רק ספור מענין, אבל בשבילי מהוה עבדה זו הוראה והדרך מחיבת לחיים!"

מעשה באדם שפרסם את עצמו כקבלן שפוצים ובנאי, והזמן להוסיף יחידת-דיוור על הגג כמנהג בני דורנו. אלא שהלה שכר פועלים ולא ישב עמם, העבודה היתה רשלנית, ובגמר הבניה התגלו סדקים וקמיעים והפתלים לא היו ישרים. 'הקבלן' הזמן לדיו תורה, אך טען בתלף כי אינו מביין את טענותיו של התובע, שהרי הלכה פסוקה היא שספק כשרה על די 'לבד' ו'דפן עקמה'... נענה הדיו ואמר: "עתה הבנתי את דברי חז"ל 'לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דיניהם על דיו תורה', מפני שפתי ירושלים דאז היו חרות עלבות, הפתלים עקמים וקולאים חרים וסדקים, וכל מעמדם לא היה אלא מופך דיני תורה של לבד ודפן עקמה, ולכן חרבה ירושלים שעמידה רק באפן כזה..."

וכבר אמר רבי יואל מסטור בעת בקורו בירושלים, כי רק בזכות המודעות הגדולות המדבקות על גפי קירות 'מאה שנים', עומדים הפתלים מאז יסוד השכונה לפני כמאה וחמשים שנה...

על ה'דברי חזקאל' משינובה מספר, כי בבקורו בארץ בשנת תרכ"ט, התאכסן בבית קרובו רבי אלעזר מנדל מלוב. ביציאתו פנה להודות לרבנית בעלת הבית, ובפנקחותה אמרה לרבי כי כדאי לו לבקר גם בעיר צר. לפליאתו הסבירה: "הרי מר נכרא יחזקאל, ובספר יחזקאל נאמר 'אמלךה החרבה', ומפרש רש"י 'אתמלא אני מן העיר ירושלים החרבה', ודרשו חז"ל שמהרבה של זו נתמלאה זו. לכן כדאי שרבו יחזקאל יבקר בצר יחד עם החסידים, ושם יתחולל 'חרבן' גדול כשם שארע פאן בבית מרב דחול והמלה, וכבואות יחזקאל תתמלא מיד ירושלים מתרבה של צר, ונזכה לגאולה השלמה..."

ועל רבנית פקחית זו מספר, כי פעם ראתה 'מתנגד' אחד מתלוו בשפת קדש בירושלים בימי בין המצרים, לבוש בגדי חל ועל-פניו נסוכה ארשת של עגמומית פאכל על חרבו ירושלים. היא הבחינה שהלה דואג שכל סביבתו תבחין עד כמה הוא מתאבל על החרבן, ואמרה לו בשנינות: "הרי אנו אכן שרויים בתקופת האבלות כפי רצונכם, ולמה אפוא עדין אינכם מרצים ושבועי רצון מכם?!"

שלוש פעמים נזכרת תבת 'נחנו' במקרא, ורמז יש בהם כיצד נתן לרשב את מדת האהדות ולזכות להתעלות בעבודת ה'.

"נחנו פשענו ומרינו" - עלינו לוותר במקצת מאנחנו, מהרצונות שלנו לעצמנו, ויותר רק 'נחנו', וזאת כאשר נדע כי 'פשענו ומרינו' ובכך נגיע אל מדת הענוה והשפלות.

ואז נזכה להתאחד באהבה ואחוה עם חברינו כאילו "בני איש-אחד נחנו".

ובזכות זה נזכה לעבד את ה' יתברך כראוי כפי שנאמר "נחנו נעבד חלוצים לפני ה'".

(האמרי אמת)

ספרי 'שבת טיש' ו"מידות טיש"
בחנויות הספרים המובחרות

5806777@GMAIL.COM

הפצ"ת
ועד הפצת תורה

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

זֶה הָיָה יוֹם קַיִץ חָם וְיָמִיעַ, וְלָרַע הַמָּזָל - הַמִּזְגָּן בִּפְתָּה הַתְּקַלְקֵל. חֲזָרְנוּ בְּדִיוֹק מִהַהֶפְסָקָה, עֵינִים וּתְשׁוּשִׁים, וְנִסִּינוּ לַתַּפֵּס קֶצֶת אֲוִיר צָלוּל. פֶּתָאם נִכְנָס יוֹסִי בְּסַעֲרָה לַפֶּתַח וְהִכְרִיז בְּקוֹל רָם: "בּוֹאוּ מֵהָר לַחֲלוֹן!"

חיים ויענקי מספרים על הופות הסוער וחידון התמונות

נִזְק או רָעָה לָאָדָם שֶׁדִּבְרוּ עָלָיו, וְאִפִּילוֹ אִם הַשּׁוֹמְעִים לֹא הֶאֱמִינוּ לִסְפּוֹר - עֵצָם הַדְּבוּר הַמְּגִנָּה הוּא אֲסוּר גָּמוּר שֶׁל לְשׁוֹן הָרָעוֹ!

חידון התמונות המסתורי

"וְעַכְשָׁיו, הַמְּשִׁיר מִמֶּלֶא הַמָּקוֹם, מְכִינִן שֶׁקְּרָאוּ לִי בִּפְתָאוֹמִיּוֹת וְלֹא הִסְפַּקְתִּי לְהִכִּין שְׁעוֹר רָגִיל, הִבֵּאתִי לָכֶם מִשְׁהוּ מִיָּחָד: חִידוֹן תְּמוּנוֹת! בְּכָל תְּמוּנָה מִסְתַּתֶּרֶת הִלָּכָה מֵהִלְכוֹת שְׁמִירַת הַלְשׁוֹן. מִי רוֹצֶה לְנִסּוֹת?"

"אָנִי! אָנִי!" צָעֲקוּנוּ כָּלֵנוּ בְּהִתְלַהּבוּת.

הוּא הֵצִיג שְׁתֵּי תְמוּנוֹת לְשִׁלּוּמֵי וִיהוּדָה:

• תְּמוּנָה א': אִיּוֹר שֶׁל אָדָם הַמֵּתְקָרֵב (אוּ מִתְרַחֵק) מִקְּבוּצַת אֲנָשִׁים הַיּוֹשֶׁבֶת עַל סִפְסָל וּמִשׁוּחַחַת.

הַשְׁעָה הֵיטָה שְׁלוֹשׁ אַחֲרֵי הַצְהָרִים. זֶה הָיָה יוֹם קַיִץ חָם וְיָמִיעַ, וְלָרַע הַמָּזָל - הַמִּזְגָּן בִּפְתָּה הַתְּקַלְקֵל. חֲזָרְנוּ בְּדִיוֹק מִהַהֶפְסָקָה, עֵינִים וּתְשׁוּשִׁים, וְנִסִּינוּ לַתַּפֵּס קֶצֶת אֲוִיר צָלוּל. פֶּתָאם נִכְנָס יוֹסִי בְּסַעֲרָה לַפֶּתַח וְהִכְרִיז בְּקוֹל רָם: "בּוֹאוּ מֵהָר לַחֲלוֹן! תִּרְאוּ אִיךָ שְׁמַעִי מִשְׁתוֹלָל בַּחוּץ וְשׁוֹבֵר אֶת הַסִּפְסָלוֹ!" חֲזָקִי, נִפְתָּלִי וְאִיצִיק, שֶׁשְׁמַעוּ אֶת הַדְּבָרִים, הַיִּדְקָפוּ מִיַּד בְּמִקְוָמָם. הֵם לֹא רָצוּ לַחֲלוֹן. בְּמִקְוָם זֹאת, הֵם מָחוּ בַּתְּקוּף: "יוֹסִי, תִּפְסִיק לְהַמְצִיא דְּבָרִים וְלִדְבֹר לְשׁוֹן הָרָע! תַּחֲזוֹר מֵהָר בַּתְּשׁוּבָה עַל הָעוֹוֹן הַחֲמוּר הַזֶּה!"

יוֹסִי צָחַק וְנִפְגַּף בִּידוֹ: "אַתֶּם מִמְשִׁשׁ מִצְחִיקִים... הָרִי בְּכָלֵל לֹא הֶאֱמַנְתֶּם לִי וְלֹא קִבַּלְתֶּם אֶת מָה שֶׁסִּפַּרְתִּי. אִם אֵף אֶחָד לֹא הֶאֱמִין - אִיךָ זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת לְשׁוֹן הָרָע?" "זֶה לֹא מִשְׁנָה," הִשִּׁיב חֲזָקִי בְּעֵקֶשְׁנוֹת. "גַּם אִם כָּלָם דָּחוּ אֶת הַדְּבָרִים שֶׁלָּךְ וְלֹא הֶאֱמִינוּ, אַתָּה אֶת הַחֲטָא שֶׁלָּךְ עָשִׂיתָ, וְעַבְרַתְּ עַל אֲסוּר לְשׁוֹן הָרָע!"

ממלא המקום הכריע

הַיּוֹכֵחַ הִלָּךְ וְהִתְלַהֵט, זֶה אוֹמֵר כֵּן וְזֶה אוֹמֵר כֵּן. בְּאוֹתוֹ רִגַע נִכְנָס לַפֶּתַח 'מִמֶּלֶא מְקוֹם'. הַתְּבַרֵּר שֶׁהִרְבֵּה הָיָה חֵיב לְצִאת בְּאִפּוֹ דְּחוּף, וְשִׁלְחוּ אֵלָינוּ אֲבִיר צָעִיר כִּמְמִלָּא מְקוֹם. הַפֶּתַח הִשְׁתַּתְּקָה, וְהֵינּוּ קֶצֶת נְבוֹכִים.

הִרְבֵּה הַחֲדָשׁ חִיָּה אֵלֵינוּ בְּנִעִימוֹת וְאָמַר: "תִּלְמִידִים יְקָרִים, שְׁמַעְתִּי אֶת הַיּוֹכֵחַ הַסּוֹעֵר שֶׁלָּכֶם מִבְּחוּץ. אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים כַּעַת בְּיָמֵי בֵּין הַמְּצָרִים, יָמִים שְׁבָהָם צָרִיךְ לְהִזְהָר מְאֹד בְּמִצְוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵירוֹ. וְהָאֲמַת הִיא - שֶׁחֲזָקִי צָדִיק וְצוֹדֵק לְגַמְרִי!" הוּא פָּתַח אֶת סֵפֶר 'חִפְץ חַיִּים' (הִלְכוֹת לְשׁוֹן הָרָע, כָּלֵל ג' סַעֲיָף ו') וְהִסְבִּיר אֶת מָה שֶׁכָּתוּב: "אִפִּילוֹ אִם לֹא נִגְרַם שׁוּם

לשון הרע. אפילו אם אין לו כוונה להקשיב - עצם הישיבה שם היא פשיעה. ואם הוא מתכוון להקשיב - הוא כפר נקרא רשע!"

אז מי הצודק?

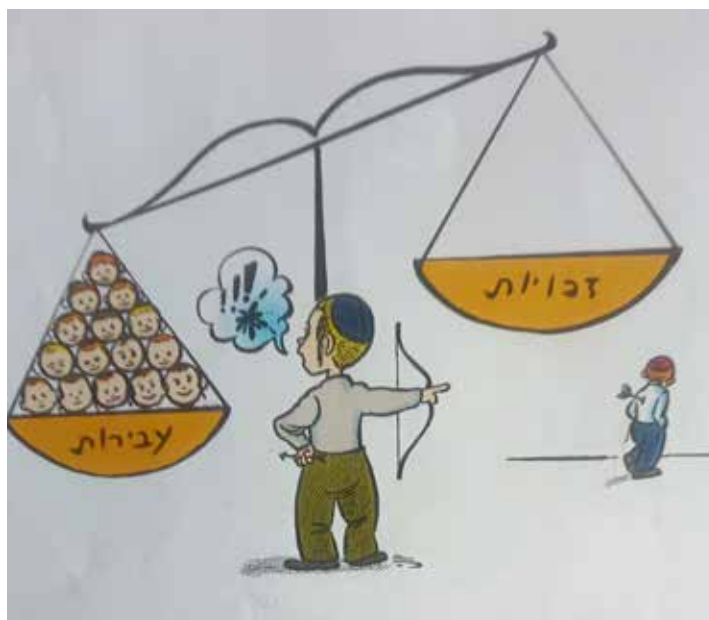
ממלא המקום חזק חיוך רחב, הביט ביהודה ואמר: "יהודה, כל הכבוד! קלעת אל האמת!"
הוא הראה לנו את לשון ה'חפץ חיים' בפנים (הלכות לשון הרע, כלל ו' סעיף ו'): מי שנמצא בחבורת רשעים המדברים לשון הרע, ויש בידו להציל את עצמו ולקום וללכת משם, והוא מתעצל ונשא עמהם - הרי הוא נקרא "פושע", מפני שהוא עובר על דברי חז"ל שצונו להתרחק משמיעת דברים שאינם הגונים.

"ואתם יודעים מה ה'חפץ חיים' מוסיף שם?" שאל האברך והקריא בקול רועד: "וכל שכן אם מכון לשמע את דבריהם - גדול עונו מנשוא, ויחקק עבור זה למעלה בספר הזכרונות בשם איש רשע ובשם בעל לשון הרע... מפחידדדד!"
למדנו מכך שעור חשוב לכל החיים: בשמירת הלשון, לא מספיק רק לשמור על הפה שלנו שלא ידבר רע, אלא צריך לשמור גם על האזניים ועל הרגלים שלנו - להתרחק ממקומות של מחלוקת ולשון הרע. יהי רצון שנזכה כלנו לשמור על פוח הדבור ונרבה אהבת חנם!

תשובות לגליון פרשת בלק:

חז"ל אמרו שעל שלש עברות נפרעין מן האדם בעולם הזה... ולשון הרע כנגד כלם

הזוכה במצלמה המדפסה: נחמיה גרליץ, ירושלים.

תמונה ב': איור של מאזנים, אדם האוחז בחץ וקשת, ודמיות נוספות.

שלומי פתר מיד את התמונה הראשונה: "התמונה הראשונה מלמדת שאסור להתקרב לחבורה שמדברת לשון הרע, ויש להתרחק מהם כמה שיותר!"

"יפה מאוד!" שבח האברך. "ומה לגבי התמונה השנייה?" בתחלה חשב שלומי שהמאזנים מרמזים על כך שהמספר לשון הרע מאבד את זכותו לטובת חברו, אך ממלא המקום רמז לו שהכונה היא למשהו אחר. שלומי חשב שוב ואמר: "אה! החץ והקשת והדמיות הרבות מרמזים שאסור לדבר לשון הרע בפני רבים. ככל שמספר השומעים גדול יותר, כך החצים פוגעים ביותר אנשים, וענשו של המספר גדול ומכפיל!" "נכון ומדויק!" הוא אמר. "אך כעת יש לי שאלת אתגר עבורכם: על מי משני המקרים האלו כותב ה'חפץ חיים' שהוא נקרא בשם 'פושע'?"

כאן התעורר ופוח חדש בין שלומי ויהודה. שלומי טען: "בדאי שמדבר בתמונה השנייה! מי שמעז לדבר גנאי על חברו בפני אנשים רבים, ומגדיל את העוון שלו שוב ושוב - הוא זה שראוי להקרא 'פושע'!"
יהודה לעמיתו, חשב אחרת: "לדעתי ה'פושע' מתיחס דווקא לתמונה הראשונה. מי שרואה חבורה של אנשים המדברים דבורים אסורים, ובמקום לברח הוא מתעצל, נשא לשבת אתם ואינו מתרחק - הוא הנקרא 'פושע'."

"אבל כיצד?" הקשה שלומי. "הרי הוא רק יושב שם בשקט ולא מוציא מלה רעה מפיו! למה שיקרא בשם כל כך חמור?" השיב לו יהודה: "הוא נקרא 'פושע' מפני שהוא עובר על דברי חכמינו זכרונם לברכה, שצונו להתרחק משמיעת

יַרְיֹאֵל' אִילָדִים

לע״נ יואל בן ברוך. פרשת מטות מסעי תשפ״ו.

הבאר של ר' זלמן קניידלשטוקר

"יפה! ובמדון קבלו אותו, האכילו אותו, נתנו לו מחסה. שנים רבות. אחר כך, כשנצטוו משה רבנו להלחם במדון, היה מקום לחשוב שהוא עצמו יעמד בראש המלחמה. אבל חז"ל בילקוט שמעוני אומרים: 'וישלח אותם משה'. הקדוש ברוך הוא אמר למשה – נקום בעצמך, והוא שולח אחרים? אלא, על ידי שנתגדל במדון אמר: אינו בדיון שאני מצר למי שעשו לי טובה. המושל אומר: באר ששיתית ממנה מים – אל תזרק בה אבן."

הילדים שתקו. [גם פינחס'ל, שבדרך כלל לא שותק אפילו בשנתו...] "אבל רבי, שאל יוסי, בסוף הרי נלחמו במדון!"

"ודאי. כשהתורה מצוה – עושים. אבל משה רבנו הקפיד שלא הוא עצמו יבצע את הפגיעה. מפני הכרת הטוב. וזו מדרגה עצומה: אפילו אם ממילה תבוא הרעה, האדם שקבל טובה צריך להזהר שלא יהיה הוא הגורם לה!"

הוא עצר.

נו, ומה עם הבאר?"

אף אחד לא ענה. כי כלם כבר הבינו.

למחרת בבקר הגיע הטרקטור. נהגו היה אדם בשם עבדאללה אל-חפיר.

"צאבא אלחיר", אמר. בקר טוב.

גוסטב הצביע.

"שם. להרוס."

עבדאללה התקרב לבאר.

פתאום הופיע ר' זלמן.

"סליחה, יא חביבי, אפשר לשאל שאלה?"

"בטח בטח!"

"אם אדם שתה מבאר שנים רבות – מותר לו להרוס אותה?"

עבדאללה משך בכתפיו. "אצלנו אומרים: מי שאוכל בבית חברו – לא שובר לו את הצלחת."

גוסטב התרגז.

"מספיק עם פתגמים! להרוס!"

ר' זלמן לא ענה. רק הביט בעיניים. כן, בעיניים! כי בדיוק באותו בקר הופיעו מעל ההרים ענני קומולונימבוס עצומים, הם הזכירו לו בניה והדבר הסיר את מחשבתו מהענין של ההריסה. [ענני קומולונימבוס הם ענני סערה ענקיים שמתפרשים לגבה רב והם אלו שגורמים למטרי ברכה חזקים, ברקים, רעמים ולפעמים גם ברד. קוראים יקרים: בפעם הבאה שתראו ענני סערה – הסתכלו כיצד הם נבנים. תחלה ענן קטן. אחר כך עוד אחד. לפתע הם מתאחדים למגדל ענקי, כאלו בשמים נבנה בנין שלם של עננים, קומה על גבי קומה. מי מחזיק אותם באויר? התשובה פשוטה: רבונם של עולם.]

עבדאללה הניע את הטרקטור. ואז –

בררררר...

שקט.

עוד נסיון.

בררר...

שום דבר.

"מה קרה?" שאל גוסטב.

עבדאללה גייד בראשו.

אם הייתם לומדים איתי בחידר "תפארת אהרן", הייתם ודאי מכירים את ר' זלמן קניידלשטוקר. ואם אינכם מכירים – הפסדתם!

הפסדתם מפני שמעולם לא פגשתם אדם המסוגל להמציא פנטזי חדש בכל עשרים דקות.

למשל: הוא המציא את ה"שעון-מעורר-דרבנן". איך זה עבד? פשוט מאוד. הוא קשר חוט לשעון, החוט היה קשור לכפית, הכפית הייתה תלויה מעל כוס מים, וכאשר הגיע זמן הקימה – הכפית נפלה לכוס.

"זה מעורר בעדינות", הסביר.

"ומה אם לא שומעים?"

"אז הכנתי דגם מהודר עם סיר טשולנט קטן..."

גרנו בעירה קטנה בגליל, וליד ביתו של ר' זלמן עמדה באר עתיקה. באר עם אבנים ורקוקות, טחב עקשן וריח של אדמה רטבה, כמו שגם אנו מריחים אחרי הגשם.

הבאר הייתה ישנה מאוד. זקני העירה ספרו שבאשר הוקמה השכונה, לפני כשבעים שנה, חפר אותה יהודי פשוט בשם ר' שמריהו פישפילער. האיש עבד ימים וילות, חפר בידים, הזיע, התפלה, ובסוף מצא מים.

"מים!" צעק אז.

ומאז, כל אנשי השכונה שתו מן הבאר.

כבר היו ברזים, משאבות וצינורות. אבל כלם שמרו על הבאר מתוך כבוד. חוץ מאדם אחד: אדון גוסטב פומפרינקל.

גוסטב היה יושב ראש ועד השכונה. איש גבה, עם שפם שנואה כאלו נפרד מהפנים שלו. הוא אהב סדר, סדר מחלט.

אם ילד החנה אופנים עקום בשלושה סנטימטרים – גוסטב היה מודד. אם חתול עבר שלא במעבר חציה – גוסטב היה רושם הערה...

יום אחד כנס גוסטב אסיפה.

"אידו!" הכריז בקול שנשמע כמו ערבוב של גרמנית, יידיש ומדחס אויר. "הבאר ישנה. מסכנת. מביאה יתושים. אנחנו סותמים אותה!"

דממה.

ר' זלמן כחכח.

"סותמים?"

יאל! מחר מגיע טרקטור."

הילדים נבהלו.

"מה? את הבאר?"

"כן. נבנה שם חניה."

בעת, קוראים יקרים, שימו לב היטב לפרט הבא: על האבן המרופזת בבאר היה חקוק:

'נחפירה במסירות נפש ע"י ר' שמריהו פישפילער ז"ל, תרצ"ו.'

אותו ערב, לאחר ערבית, התישבו ילדי החידר סביב ר' זלמן.

"הרי הבאר ממילא לא משמשת!" טען מוישי.

"אז מה?" השיב ר' זלמן.

"אם יסגרו אותה – מה הבעיה?"

ר' זלמן ליטף את זקנו. "אומר לכם דבר ששמעתי מהרבי שלי, ולמעשה זה דברים של חז"ל שהיו מרגלא בפומיה."

הילדים השתתקו.

"משה רבנו ברח מפרעה. לאן ברח?"

"למדון!" צעקו כלם.

"מוזר. אתמול עבד."

גוסטב זעם.

הזעם שלו התקדם בשני שלבים: תחלה השפם רעד, אחר כך כל בלו.

"נסה שוב!" נסיון שלישי.

כלום.

"זה סימן משמים!" לחש מישהו.

הטרקטור נגרר למוסקר. ההרסה נדחתה.

עברו שבועים. גוסטב לא ויתר.

"ביום חמישי הורסים!"

הפעם החליטו הילדים לעשות משהו. אבל מה?

כאן התחיל דיון מפלפל.

"נעשה הפגנה."

"לא!"

"נתחבא בבאר."

"מסקן!!"

"נכתב מכתב."

"משעמם!"

לבסוף הציע יענקי: "ננסה לחקור מי חפר את הבאר."

רעיון נפלא!

וכך התחילה החקירה, הם עברו בין זקני השכונה. שאלו. רשמו. שיתו תה עם יותר מדי סוכר. ובסוף הגיעו לביתו של ר' ברוך הוגלמכר, בן תשעים ושבוע.

"אתם מחפשים את שמריהו?" צחק הזקן. "הוא הציל את כל השכונה!"

"מה פירוש?"

"נשחוקמה השכונה לא היו מים. אנשים נסעו קילומטרים עם דליים. יום אחד החליט שמריהו לחפר באר. כלם לעגו לו."

"לא תמצא מים, אמרו."

"אבל הוא המשיך."

"ולבסוף מצא!"

הזקן עצם עיניים.

"כלי הבאר – חצי מהשכונה לא היתה קיימת."

הילדים הביטו זה בזה.

"ורגע..." הוסיף הזקן.

"מה?"

"גוסטב. אביו של גוסטב היה בין המשפחות הראשונות ששתו מן הבאר."

הנה העסק מתחיל להתבשל...

באותו ערב רצו הילדים לביתו של גוסטב.

הוא פתח.

"מה?"

יוסי שלף מסמך וישן.

"מצאנו."

גוסטב לקח. עיניו התרחבו.

זה היה צלום ישן. בתמונה נראה אביו, ילד קטן, עומד ליד הבאר עם דלי מים.

מאחר נכתב: "לזכר היום שבו ר' שמריהו הציל אותנו ממחסור במים."

גוסטב שתק, רק השפם נע מעט.

כאן אני מוכרח להודות: אני אוהב רגעים כאלה. יש לי תחביב לראות פיצד מבוגרים נזכרים בימי קדם.

למחרת שוב בנסה אסיפה. כלם צפו למאבק.

גוסטב קם, הביט בבאר, ואמר:

"אני עדין חושב שהבאר מסכנת."

הקהל רטן.

"אבל..."

כלם השתתקו.

"אבי שית ממנה. משפחתי חיה בזכותה. ולכן – לא אני אהרוס אותה."

ר' זלמן חיך.

גוסטב המשיך: "אם מבחינה בטיחותית יהיה צורך לסגר – מומחים יחליטו. אבל אני עצמי לא אעשה זאת."

השקט היה עמוק.

ר' זלמן קם.

"ישר כח!"

בסופו של דבר הגיע מהנדס. התברר שהבאר אכן אינה בטיחותית לשימוש. אבל במקום להרוס אותה, שיפצו את האזור. בנו גדר יפה. שלט חדש.

והאבן העתיקה?

זוכרים שאמרתי לכם לזכר אותה?

ובכן, על האבן נכתב כעת:

"באר זו נחפרה במסירות נפש ע"י ר' שמריהו פישפילער ז"ל. גם לאחר דורות – אין משליכים אבן לבאר ששתינו ממנה."

בערב חנוכת המקום מחדש אמר ר' זלמן שעור קצר.

"יש כאן חקירה למדנית, חיך."

"האם הכרת הטוב היא חובת גברא – חובה על האדם – או שמא נוצרת כאן מציאות חדשה בחפץ עצמו?"

הילדים חייבו בבושה של חסר הבנה.

"אומר לכם כך: יתכן ששניהם אמת. מצד אחד האדם חייב להכיר טובה. מצד שני, החפץ שקבלנו ממנו טובה אינו עוד חפץ סתם. הוא נעשה עבורנו 'באר של חסד'."

הוא עצר.

"ומשה רבנו למדנו: סוד נורא. גם כאשר יש הכרח לפעול, וגם כאשר בסוף הדבר יעשה – אל תהיה אתה הגורם לפגיעה במי שעשה עמך טובה."

ר' זלמן הביט בילדים.

"ואם תשאלו אותי, זו אחת המידות היפות ביותר שיהודי יכול לקנות."

ואני, שישבתי שם, עדין זוכר פיצד הרוח נשבה מעל הבאר.

נשבה... ונשבה...

כאלו גם היא עצמה לוחשת:

"באר ששתית ממנה מים – אל תזרק בה אבן."

גליון 744
שנה י"ד תשפ"וסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

בוא תראה מה עשה אוהבך הקב"ה כשהיו גבאי הצדקה רואים את רבי אלעזר איש ברתותא, היו בורחים ממנו, כי כשהיה פוגש אותם היה נותן להם את כל הכסף שברשותו. יום אחד הלך רבי אלעזר לשוק לקנות לביתו נדוניה לחתונה. כשראו אותו גבאי הצדקה כהרגלם ברחו ממנו אבל הוא רדף אחריהם ואמר להם: "אני משביע אתכם שתגידו לי לאיזה מטרה אתם אוספים כסף." אמרו לו: "אנחנו אוספים כסף לנישואי יתום ויתומה" אמר להם: "העבודה! (לשון שבועה) הם קודמים לבת שלי" ונתן להם את כל מה שהיה לו, חוץ מדינר אחד שקנה בו קצת חיטים לצורך חתונת ביתו, והניח אותם במחסן. אשתו של רבי אלעזר אמרה לבת: "מה הביא אביך?" השיבה הבת: "כל מה שהוא הביא הוא הניח במחסן" הלכה למחסן לבדוק מה הביא אביה, וראתה שהמחסן מלא חיטים עד כדי כך שהם היו יוצאים מתחת לדלת. הלכה ואמרה לו: "אבא, בוא תראה מה עשה אוהבך הקב"ה" אמר לה רבי אלעזר: "העבודה! (לשון שבועה) החיטים הם הקדש (לבית המקדש) ואין לך בהם אלא כאחד מעניי ישראל".

(תענית כ"ד ע"א)

פרשת השבוע

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה
(ל' - ג')

מסופר על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א, שכידוע היה מוהל מומחה, ומנהגו היה למול בבוקר מיד לאחר תפלת שחרית, ופעם ילדה בתו של רבי לוי יצחק בן זכר, וביום המילה באו כל החסידים בבוקר להשתתף בברית. והרבי גמר את תפלתו ונכנס לבית של בתו, ואמר לחסידים שימתינו לו, והוא נכנס לחדר מיוחד וסגר עליו מבפנים ונשאר שם ארבע שעות רצופות. אבי הבן וגם היולדת הצטערו מאד כשראו שהקהל הולך ומתפור ולא נשאר שם כי אם מנין מצומצם. ולאחר זמן יצא הצדיק מהחדר בשמחה גדולה, ומל את הילד וקרא שמו בשראל, יהודה לייב. חתנו אבי הבן הצטער באותו רגע, כי רצה לקרוא לבנו שם אחר אבל שתק. לאחר המילה עשו סעודת מצוה, ובאמצע הסעודה שאל חתנו את רבי לוי יצחק שתי שאלות, למה איחר ארבע שעות ולא מל את התינוק בבוקר כדרכו בקודש, ולמה קרא את שמו יהודה לייב? השיב רבי לוי יצחק לחתנו, אספר לך ולכל המסובים את הענין: כשבאתי לכאן ראיתי בדרך ענן שחור ורעש גדול בתוך הענן, רצתי מיד לתוך החדר הזה לשמוע ולראות מה קרה. שמעתי מאחרי הפרגוד כי נפטר צדיק יסוד עולם ושמו ר' יהודה לייב מעיר אפטא, באותו הרגע יצאו כיתות צדיקים מגן

עדן בתופים ובמחולות לקבל את האורח הנכבד. וידוע שצדיקים כאלה כשהולכים לגן עדן צריכים לעבור דרך גיהנם, כשהגיע לאותו המקום עזב פתאום את כל הגדולה והכבוד, וקפץ לתוך הגיהנם. אמרו לו: רבינו מה קרה? אמר להם אני מעיד על עצמי שקיימתי "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה", וגם קיימתי מצוות פדיון שבויים, ואת זה למדתי מהקדוש ברוך הוא שהוא פדה שישים ריבוא נפשות ישראל ממצרים, ואמר השם יתברך שכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, ועוד הבטיח לנו שצדיק גוור והקדוש ברוך הוא מקיים, לכן אינני זו מכאן עד שאני עושה פדיון שבויים מגיהנם. הלכו הצדיקים לפני הקב"ה ושאלו אותו מה לעשות עם ר' יהודה לייב שנכנס לגיהנם ולא רוצה לצאת בידיים ריקות? אמר הקב"ה שיפתחו את הפנקס של פדיון שבויים, לראות כמה נפשות הציל בחייו, ומצאו שהציל מאתיים ועשרים. ואז ניתן לו רשות לקחת מאתיים ועשרים נשמות מגיהנם.

מה עשה ר' יהודה לייב, ירד למדור השביעי ששם היו אותם שיורדים ואינם עולים, הוציא משם כפליים ממספר זה, ובכל מדור שהיה עולה היה מוציא גם משם. אמר לו הממונה מה אתה עושה. כבר לקחת יותר מכפליים, אמר לו זה מתנה, והכניסם לגן עדן. וסיים רבי לוי יצחק מבארדיטשוב. כשראיתי כוחו של צדיק, קראתי את נכדי יהודה לייב על שמו שיזכה לעשות חיל בתורה.

זמני השבת

מטות-מסעי

זמני כניסת השבת

ירושלים: 7:12 ת"א: 7:27

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:29 ת"א 8:32 ר"ת: 9:02

כיצד חזר הפרופסור המלומד בתשובה

מסופר: באחד הימים שיגר הבעש"ט הקדוש זיע"א קבוצה מבין תלמידיו הקרובים אליו לשליחות חשובה בעיר רחוקה. כשהגיעו התלמידים לעיר, נכנסו לפרוס בשלומם של רב העיר, הם אמנם לא הכירו אותו באופן אישי, אך שמעו כי הוא רוחש כבוד רב והערצה עמוקה לבעל שם טוב. תוך כדי שיחה עם התלמידים, השמיע הרב בפניהם דברים נלהבים על ערכה הנעלה של הנשמה היהודית, משום מה דבריו של הרב נשמעו להם מוכרים, אולם ככל שהתאמצו להיזכר מתי והיכן ובאילו נסיבות שמעו אותם, הדבר לא עלה בידם. הרב השלים את דבריו, ובתוך כך סקר את פני התלמידים, נראה היה להם כי הוא מבחין במחשבות החולפות במוחם ובתנועותיהם הרומזות שהחליפו ביניהם. כשכבר עמדו להיפרד מן הרב לשלום, בדרכם חזרה למעוזיבו, פנה אליהם הרב ואמר: שמת לי לב כי הדברים שהשמעתי באוזניכם ערבו לאוזניכם, אמנם כן, השיבו התלמידים, כל מילה בסלע, אך דומנו כי כבר שמענו פעם את המילים הללו בדיוק הוסיפו בהיסוס מה. הרב חיך והנהן בראשו בהסכמה, אכן זכרונכם איננו מטעה אתכם אמר, והוא הזכיר לתלמידים את המעשה שאירע שנים רבות קודם לכן.

היה זה ביום חמישי בערב, בדרך כלל נהג הבעל שם טוב לנצל את הלילה הזה ללימוד תורה ולתפילה, לכן, כשהודיע לקומץ מתלמידיו על כוונתו לצאת עמם באותו לילה לנסיעה ממושכת, עורר הדבר תמיהה רבה בלבם. לא חלפה שעה ארוכה, והבעל שם טוב בלוויית התלמידים ישבו בעגלתם מוכנים ליציאה לדרך. הנח למושכות ותן לסוסים לעשות את דרכם, הורה הבעל שם טוב לעגלון הגוי, כפי שנהג להורות לו בהזדמנויות רבות. הסוסים פתחו בדהירה, והתלמידים נדהמו בפעם המי יודע כמה לראות את היישובים השדות ההרים והבקעות חולפים מול עיניהם במהירות בלתי הגיונית, הסוסים דהרו ודהרו במשך כל אותו הלילה ללא הרף, וברור היה כי המרחק שגמעו רב בהרבה ממהלך רגיל של נסיעה לילית. לאחר הפסקה קלה לתפילת שחרית, המשיכה הנסיעה אל הבלתי נודע.

קרוב לכניסת השבת באה החבורה בתחומם של כפר יהודי קטן ונידח, התלמידים היו בטוחים כי את השבת יעשו בכפר הזה, אולם להפתעתם הורה רבם לעגלון שלא לעצור את הסוסים, הם המשיכו הלאה, יצאו מתחומי הכפר היהודי והגיעו ליישוב חדש, שניכר היה עליו בעליל כי יהודים אינם מתגוררים בו. לפתע עצרו הסוסים ליד בית חרב ומט לנפול, מתוכו הגיח יהודי כפוף קומה בעל פנים מבוהלות, אינכם יודעים לאיזה מקום נקלעתם, אמר לחבורת היהודים האורחת, והחרדה נשמעה היטב בקולו. ביישוב הזה מתגוררים אך ורק הסטודנטים ואנשי הסגל

באקדמיה המחזית, אסור לכף רגל יהודית לדרוך במקום הזה. רק אני ועוד כמה יהודים המשרתים את תושבי המקום, הורשינו להתגורר כאן. מהרו והסתלקו מכאן, פן תאחרו, שאם לא כן ישלחו בכם הסטודנטים את ידם הרעה, כפי שכבר עשו לא אחת ליהודים תמימים שנקלעו למקום בשוגג. אולם הבעל שם טוב הקדוש לא נראה מתרגש יתר על המידה מן הדברים ששמע, בתנועת יד סימן לתלמידים לרדת מן העגלה ולקחת עמם את מעט המיטלטלים שנשא עמם. אל דאגה ר' יהודי, איננו פוחדים מאיש, כאן בביתך נשבות ולא יאונה רע לך ולנו, הרגיע הבעל שם טוב את היהודי ההמום. ממראה האורח ומסגנון דבריו, הבין היהודי כי אין מדובר באדם פשוט כלל ועיקר, בסופו של דבר נרגע קמעה והכניסם לביתו.

הבעל שם טוב הקדוש, תלמידיו, בעל הבית ומעט היהודים הנוספים שהתגוררו בסמוך, היו בדיוק מניין. הבעל שם טוב ניגש להתפלל מנחה בהתלהבות כה רבה, עד שאפילו תלמידיו שהיו רגילים לראותו בתפילה, נבהלו למראה עיניהם. לא עבר זמן רב, ולתוך הבית התפרצה כנופיה גדולה של סטודנטים, בידיהם היו אלות ואבנים, ובעיניהם חמת רצח, הם רצו לכבד את האורחים הבלתי קרואים במכות כדרכם. בעל הבית המסכן שלמראה תפילת אורחו הבין כי איננו אדם רגיל, נחרד כולו, מוחו קדח במחשבה כיצד לגונן על אורחיו, אולם למרבה הפתעתו כאשר שמעו הסטודנטים את קולו של הבעל שם טוב מתפלל, רפו ידיהם ולא היו מסוגלים לזוז ממקומם, אט אט חמקו חרש מתוך הבית. לא עברה שעה ארוכה ובמקום הופיע הפרופסור שלהם, למראהו נחרד בעל הבית עוד יותר, האיש היה שונא ישראל מובהק, וכל היהודים רעדו מפניו. עתה נעמד הפרופסור בפניה, והאזין לתפילתו של הבעל שם טוב. בתום תפילת המנחה, ניגש הפרופסור אל המארח ושאלו מתי יתפלל האורח שוב? המארח השיב כי כפי הנראה יתפלל אורחו שנית בערב. הפרופסור שמע והלך לדרכו.

לקראת תפילת קבלת שבת, הופיע שוב הפרופסור, גם הפעם עבר הבעל שם טוב לפני התיבה, ושוב התפלל בהתלהבות עצומה. לאחר התפילה זימר שלום עליכם בדבקות, וקידש על היין. בשעת הסעודה דיבר באוזני תלמידיו ומארחם על קדושתה של הנשמה היהודית, וכיצד היא יורדת לעולם הזה, מתלבשת בגוף, וחיה בקרב שבעים שמונים שנה, וכל זאת כדי למלא את שליחות הבורא, לעתים קרובות אמר הבעש"ט, מתמצה שליחות זו בעשיית טובה אחת ליהודי, אם בגשמיות או ברוחניות, רק משום כך כדאי היה לה לנשמה לרדת מן העולמות העליונים והרוחניים אל העולם הזה הנמוך והשפל. כל אותה העת הוסיף הפרופסור לעמוד בפנינתו ולהאזין לדבריו של הבעל שם טוב.

מפני שחושב שהכל מגיע לו

בספה"ק "חובת הלבבות" כתוב שמידת "הכרת הטוב" היא אחת המידות הבסיסיות והכרחיות בעבודת השי"ת, והסיבה לכך שהאדם לא מכיר טובה לבוראו, היא מפני שחושב שהכל מגיע לו.

משל לזוג שבמשך שנים רבות גידלו בביתם יתום ודאגו לכל מחסורו. היתום הרגיש בביתם כבתוך שלו, ולא חש שלמעשה עושים אתו חסד במשך שנים כה ארוכות, באחד הימים הגיע עני לבית ונתנו לו נדבה הגונה, ופיו לא פסק מלברך את בעל הבית ולהודות לו על חסדו הגדול. לנוכח ברכות אלו של העני, שאלה בעלת הבית את בעלה: מדוע העני שעשינו לו טובה פעם אחת, מודה לנו כה רבות, ואילו היתום שאנו מגדלים בביתנו ומשפיעים עליו טובה כה גדולה ותמידית, אינו מודה לנו אף פעם? אמר לו בעלה: אם תרצי אוכל לגרום לו ליתום שיתחיל להודות לנו. הוא קרא ליתום ואמר לו: גידלנו אותך במשך שנים הרבה עד עכשיו, ואנו שמחים שהקב"ה זימן לנו מצוה כה חשובה, אולם עכשיו גדלת ויש באפשרותך לעמוד ברשות עצמך, לכן, אני מציע לך שתעזוב את ביתי ותנסה לחיות חיים עצמאיים. הדברים נפלו על לבו של היתום באופן קשה מאד, אך בלית ברירה הוא יצא לרחוב, ניסה להתפרנס ולמצוא אוכל, ניסה למצוא מקום מגורים וכו', לצערו לא עלה הדבר בידו, רעב ונושפל הוא הסתובב ברחובות, כשראה אותו אותו אדם, קרא לו ואמר שהוא רואה שהוא אינו מסתדר לבד ולכן, הוא יקבל אותו שוב בשמחה לביתו כפי שהיה עד כה. מאותה שעה ואילך ידע אותו יתום כיצד להודות למטיבו, העובדה שנישל אותו מכל הטובה שהיתה לו, החדירה לדעתו את הידיעה שעושים עמו חסד תמידי ועליו להכיר טובה ולהודות על כך.

הנמשל: האדם חי בעולמו של הקב"ה, וה' משפיע עליו חסד תמידי ללא הרף, אולם האדם שהורגל לכל זאת אינו חש בטובה הגדולה ואינו יודע להודות לה' על כך, אולם כאשר האדם נקלע ח"ו לצרה או כשפוקדת אותו חלילה מחלה, אזי הוא מבין שכל חייו וכל נשימה שלו הינם חסד שהבורא יתברך מעניק לו באותו רגע, באותה שעה הוא לומד גם כיצד להודות לה' על חסדיו התמידיים, והוא מכיר טובה לה' על כל מה שהוא עושה למענו תמיד.

עפ"י הרה"ק ה"בן איש חי "זיע"א)

התלמידים שהיו בטוחים כי האיש אינו מבין מילה מן הדברים שנאמרו בשפת יידיש, סברו כי הוא ממתין כל אותו הזמן לשעת כושר, כדי להתנכל להם, הם לא ידעו שהפרופסור הוא מלומד גדול, שהבין כל מילה ומילה שיצאה מפיו של הבעל שם טוב, ככל שהוסיף הבעל שם טוב לדבר על הנשמה היהודית, ערכה וסגולותיה, נעשו פניו רציניות יותר ויותר, ודבריו חוצבים להבות אש.

למחרת בבוקר שב הפרופסור להופיע בביתו של היהודי, הוא עמד בפניו הקבועה לכל אורך התפילה, ואף נותר לעמוד שם גם בעת סעודת השבת. גם הפעם דיבר הבעל שם טוב על ייחודו של העם היהודי, בתבלו את דבריו בסיפורי מופת מן העבר, ובדברי חז"ל בנושא. הפרופסור נראה מרותק. רק בתום הסעודה, נפנה והלך לדרכו. התלמידים, כמו גם המארח לא הבינו מה מניע אותו לעקוב אחריהם. אולם הם לא העזו לשאול אותו לפשר התנהגותו.

הדבר חזר על עצמו בתפילת מנחה ובסעודה השלישית שלאחריה, הפעם נותר הפרופסור בבית עד לאחר תפילת ערבית והבדלה, כל אותן שעות ארוכות לא אמר דבר, אך לא גרע עין מן הבעל שם טוב. לאחר ההבדלה הלך לדרכו, והבעל שם טוב הורה לעגלון לרתום את הסוסים, ושוב הם נסעו שעות ארוכות, והסוסים דהרו בשדה בבקעה ובהר, הבעל שם טוב היה במצב רוח מרומם והתלמידים שהבחינו בכך, החלו חוככים בדעתם אם לשאול את רבם לפשר הנסיעה הבלתי שגרתית הזאת. אולם הבעל שם טוב לא המתין לשאלתם, אתם בוודאי מתפלאים על מטרת נסיעתנו הארוכה, פתח ואמר. ובכן, יום יבוא והיא תיוודע גם לכם. למשמע הדברים סילקו התלמידים מעל עצמם כל מחשבה והרהור בנושא.

ובכן, נתחייך רב העיר ושאל את תלמידי הבעל שם טוב, התואילו לדמיין את פניי ללא הזקן הארוך המעטר את פניי? התלמידים היו אחוזי הלם, כן, אני הוא אותו פרופסור שעקב כל השבת אחר תנועותיו ודבריו של הבעל שם טוב הקדוש, הרב סיפר להם כי בגלל סיבות שונות, נותק בצעירותו מן העם היהודי, אולם בהשפעת הבעל שם טוב, התעוררו בלבו רגשות חרטה ותשובה, והוא החליט לשוב למוטב. הוא חזר בתשובה שלמה, והתמסר ללימוד התורה הקדושה, עד שנתמנה לרב. אז הבינו התלמידים כי את הנסיעה הארוכה ההיא, ערך רבם הקדוש אך ורק כדי להציל נשמה יהודית זו מכליה ח"ו.

צ'ין אדם לחברו

חסד עם ילד קטן

מסופר על הרה"ק מטשיבין זיע"א, שבחן קבוצת נערים צעירים, בסוף הבחינה הבחין בנער בן עשר שאינו יודע להסתדר עם סגירת הדלת, והגאון חשש לילד שמא על ידי כך יתבוה אצל חבריו, לכן לאחר הבחינה קרא לו ביחידות, ולמרות שכבר היה יהודי וקן, גחן על הארץ להראות לו כיצד יש לפתוח ולסגור את הדלת.

פדיון שבויים

מסופר על הרה"ק רבי חיים מבריסק זיע"א, שלבו הרחום התגלה במיוחד כשהדבר היה נוגע לפדיון שבויים. הוא היה מוכן להפקיר את עצמו כדי להציל נפש מישראל. בימי האנדרלמוסיה ברוסיה נתפס בבריסק בחור יהודי, באה אמו לפני ר' חיים ובכתה לפניו שילך אל הרשות להשתדל ולבקש על בנה. ור' חיים הסכים מיד. מקורביו שהיו באותו מעמד ניסו למנוע אותו ללכת, בטענה שהשעה היא שעת חירום ומי יודע אם רבינו לא יגרום בזאת רעה לעצמו. השיב ר' חיים, בואו ונחשוב חשבוננו של דבר, מצות פדיון שבויים שלפנינו זה ודאי, ואין חולק על כך. אמא זו ששרויה בצער אין קץ, אף זה ודאי. ואילו גרימת רעה לעצמי אינו אלא ספק, והרי קיימא לן אין ספק מוציא מידי ודאי.

יש להגדיל את סכום התמיכה

פעם שלח הרה"ק רבי שלומקה מזוויעהל זיע"א כסף ביד בתו לאלמנה אחת שהיה תומך בה לפרנסת בני ביתה. חזרה הבת

וסיפרה שפגשה את האלמנה בעת ארוחתה, ונוכחה לראות שהרחמנות עליה אינה כל כך גדולה, מאחר שראתה שמרשה לעצמה לקנות מצרכי אוכל יקרים, (כידוע רבנו לעצמו ולמשפחתו צמצם בתכלית הצמצום באופן מדהים). נענה לה הרבי, אדרבה מעתה יש להגדיל את סכום התמיכה, מאחר והיא זקוקה לדברי אוכל יקרים.

נקי כפיים ובר לבב

מסופר על הרה"ק רבי אריה לזין זיע"א, שיום אחד נכנס אדם אחד במשרד ישיבת 'עץ חיים' ועמו ספרו שבעים שנה בירושלים. נכנס ר' אריה לחדר, ראה ספר זה על השלחן והחל לעלעל בו ומצא, כי אחד הפרקים מוקדש לרבה של ירושלים הרה"ק רבי שמואל סלנט זיע"א שר' אריה העריצו. חפץ ר' אריה לרכשו ושאל למחירו, השיב לו אותו אדם, שלש לירות. הוציא ר' אריה סכום זה מכיסו ושילם לו. לימים כיתת ר' אריה רגליו וחיפש היכן גר אותו אדם, טיפס לקומה הרביעית ובא אליו בטרוניה, מדוע ביקשת ממני שלש לירות בעד ספרך? ואילו באחת מחנויות הספרים מצאתי ספר זה ולידו פתק פי מחירו הנקוב הוא חמש לירות. השיב לו אותו אדם כי הצדק עמו ומחירו של הספר אמנם חמש לירות, אולם לבני ישיבה אנכי מעניק הנחה והמחיר עבורם הוא שלש לירות בלבד. השיב ר' אריה, אין אני בן ישיבה, אנכי עובד רק כמלמד בישיבת 'עץ חיים' ועמד בתוקף על כך שישלם את ההפרש במחיר.

תלולא דעדקא

שבת קודש כ"ו תמוז

הרה"ק רבי שלמה גאנצפריד ב"ר יוסף (קיצור שו"ע - תרמ"ו)

יום ראשון כ"ז תמוז

הרה"ק רבי משה חיים טובי ב"ר יצחק אייזיק מקאלוב (תקצ"א)

יום שני כ"ח תמוז

הרה"ק רבי אלעזר ב"ר אלימלך מליזענסק (תקס"ו)

הרה"ק רבי משה ב"ר צבי הירש (ישמח משה מאוהעל - תר"א)

הרה"ק רבי יוסף שלום אלישיב ב"ר אברהם (תשע"ב)

יום שלישי כ"ט תמוז

רבי שלמה יצחקי ב"ר יצחק (רש"י הקדוש - ד"א תתס"ה)

הרה"ק רבי משה מזאלישין ב"ר גרשון (משפט צדק על תהלים - תקצ"א)

יום רביעי א' מנ"א

אהרן הכהן בן עמרם (ב"א תפ"ז)

אלעזר הכהן בן אהרן הכהן (ב"א תקט"ז)

הרה"ק רבי נתן נטע מאוריטש ב"ר יוסף (נטע שעשועים - חותן הבת עין - תקמ"ה)

הרה"ק רבי שלמה מבאבוב ב"ר בן ציון (תש"ס)

יום שישי ג' מנ"א

הרה"ק רבי שמשון מאוסטראפאליע

ב"ר פסח (ת"ח)

הרה"ק רבי מנחם עזריה מפאנו ב"ר יצחק

ברכיה (רמ"א מפאנו - שפ"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נטילא הכהן רבינו שלום
מח"ס "בם אני אודך" רפ"רס יוסף הדרש" על המצוות.

הלכות מוקצה (ט')

א) כלי שמלאכתו לאיסור, שהתירו לטלטלו לצורך גופו, מותר לטלטלו, אפילו אם יש לו רק ספק אם כלי זה יועיל לו לצורך גופו. (ספר גם אני אודך, תשובות הגר"ח קניבסקי זצ"ל, חלק ג', סימן צ')

ב) מחסומים מברולים שיש על הכבישים בשבת, שלא יסעו המכוניות, אינם מוקצה, כיון שלפעמים מוכרחים לטלקו מפני פיקוח נפש. (שם, סימן צ"א)

ג) כלי שמלאכתו לאיסור שמונח בכיור, ולא יכול לטול שם ידיו, מפני שלא רוצה שיתקלקל הכלי, מותר לטלטל הכלי, מדין כלי שמלאכתו לאיסור, שמונח לטלטלו לצורך מקומו, ולא נקרא שמטלטל שלא יפסד הכלי. (שם, סימן צ"ב)

ד) מותר להוריד כינה מהראש בשבת, ולא הוי מוקצה, דהוי כגוף של רעי שמונח לטלטל. (שם, סימן צ"ג)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ הרה"ק
רבי משה ב"ר צבי הירש
(ישמח משה מאוהעל)
נלב"ע כ"ח תמוז תנצב"ה

אָמַר הָאָדָמוֹר רַבִּי שְׁלֹמֹה מִרְדּוּמָסָק זִ"ע הֵיחִיד
שֶׁהַתּוֹרָה מְזַכֶּרֶת אֶת יוֹם פְּטִירָתוֹ וּבִפְרָשֶׁת מִסְעִי:
זֶה אֶהְיֶה הַכֹּהֵן. וְזֶה רָמַז מֵה' יִתְבָּרַךְ, שְׂבֻכּוֹת אֶהְיֶה
הַכֹּהֵן, שֶׁנֶּפֶטָר בְּיָמִים אֵלֶּה, בִּין הַמִּצְוִיִּם, שֶׁיַּעֲמֹד
וַיִּתְפָּלַל עֲלֵינוּ, שְׂנוֹזָה בְּמַהֲרָה לְגֵאוּלָּה הַשְּׁלֵמָה
וְשִׁיבָנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וַיַּעֲבֹדוּ הַכֹּהֲנִים וַיִּקְרִיבוּ
קִרְבָּנוֹת לְכַפֵּר עֲלֵינוּ אָמֵן וְאָמֵן.

איזו עיר נקראת בשם מקצוע מדויק?

(ԱՌԱՄ՝ ՀԵ՝ ՀԼ)
ԱՌԵԼ՝

מדוע קוראים לפרשה 'מסעי'?

[illegible]

באיזו ברכה מזכירים חוכמה?

(ᐃᐱᐱ ᐃᐱ ᐱᐱ)

ᐱᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱᐱ

ᐱᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱᐱ

יצא וידיו על ראשו

ביאור
נחל כישלון, אכזבה.

דוגמא
כל מי שקם נגד ישראל לאורך הדורות, בסוף יצא וידיו על ראשו.

מקור
 "גם מאת זה תצאי וידיך על ראשך (ירמיהו ב, לז),
 כאדם שאוחז בשערות ראשו ותולשן מרוב צער"
 (מהר"י קרא).

לע"נ האישה החשובה מרת דבורה פרומר ע"ה בת ר' אברהם שמואל ז"ל

חידון טריוויה א-ב לפרשת השבוע. שאלות קלות ומאתגרות כדי שכל בני המשפחה יוכלו להשתתף, ליהנות ולהצליח!

אחד ממלכי מדין:

ב כיצד נקרא רכוש שנלקח במלחמה?

לבני שבט זה היה מקנה רב:

מערי סיחון ועוג, שאותן ביקשו בני ראובן ובני גד לנחלה:

תהייה שהעלה משה רבנו לפני בני ראובן וגד, כשביקשו להישאר מעבר לירדן:

הלוחמים התקיפו את מדין. באיזו מילה כתוב בפסוק שהם באו עליהם?

2 את מי במדין הרגו הלוחמים?

ח כיצד נקראו הלוחמים שהלכו בראש הקבוצה?

ט מבין התכשיטים שבזזו ישראל ממדין:

אחת הערים שבנו בני גד:

מה צווה ה' שהלוחמים נגד מדין ייקחו איתם?

ציווי שמשמעותו: כשאדם מבטיח משהו, עליו לקיימו:

מ אליו הביאו בני ישראל את המלקוח והשלל:

מה ציווה ה' את משה רבנו לעשות במדיינים?

את ממלכתו נתן משה רבנו לבני ראובן ולבני גד:

ע תכשיט נפוץ, היו כאלה גם בביזה מאת מדין:

פ מי הלך בראש הלוחמים לנקום במדין?

שאלת בונים: אחד מ'כלי הקודש' שלקח עימו פנחס כשהלך ללחום במדין (לפי רש"י):

ק אחת הערים שבנו בני ראובן:

ר מלך מדין, אחד מהחמישה שהרגו חלוצי ישראל:

עם זה חזרו בני ישראל מהמלחמה:

ת מה ציווה משה רבנו על אלו שהרגו במלחמה וחיכו מחוץ למחנה, שיעשו ביום השלישי וביום השביעי?

תשובות:

[illegible]

מָשַׁל וּתְבוּנָה

"וְאַנְחֵנוּ נַחֲלָץ חַשִּׁים לִפְנֵי אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"

(במדבר לב, יז)

חֲשִׁבוֹת הָאֲחָדוֹת וְהַתְּמַסְרֹת לְמַעַן הַכָּלל

תְּבוּנָה

פַּעַם נָשָׂא רַבִּי מֵאִיר שְׁפִירָא מְלוּבָלִין נְאוּם בְּפָנָי וְעִידָה גְדוֹלָה שֶׁל אַנְשֵׁים הַפּוֹעֲלִים לְמַעַן עַם יִשְׂרָאֵל, לְמַעַן תּוֹרָתוֹ וּלְמַעַן חִינוּךְ הַנַּעַר הַיְּהוּדִי. וְאֵלּוּ הָיוּ דְּבָרָיו שֶׁנֶּאֱמָרוּ בְּחֶרֶדֶת קִדְּשׁ:

"כְּשֶׁאֲנִי נִגָּשִׁים לְדוֹן וּלְהַחֲלִיט עַל הַתּוֹרָה, עַל הַחִינוּךְ וְעַל דְּרָכָיו שֶׁל עַמִּנוּ, עָלֵינוּ בְּטָרֵם כָּל לְטֹהַר אֶת לְבָנוּ מִכָּל נִטְיָה צְדָדִית וּלְהַשְׁתַּחֲרֵר מִכָּל פְּנֵיָה אִישִׁית. אֲסוּר שְׂרָצוֹנוֹת פְּרֻטִּים יִתְפָּסוּ מְקוֹם בּוֹעִידָתָנוּ. בְּשַׁעַת סִכְנָה חֵיבִים לְהַעֲלֵם הַנִּיגוֹדִים וְהַסְכָּסוּכִים, שֶׁהָרִי עַת צָרָה הִיא לִיעֶקֶב. מִצָּבֵנו הָרוּחָנִי קָשָׁה, חִינוּךְ הַנַּעַר בְּסִכְנָה וְעַל כּוֹלָם לְהַחֲלִץ חוֹשִׁים לְהַצִּילָתוֹ.

"בְּטָבוֹעַ סְפִינָה בְּלֵב יָם, אֵין הַנוֹסְעִים יְכוּלִים לְהַתִּיר לְעַצְמָם אֶת הַמּוֹתָרוֹת שֶׁל רִיב וּמִצָּה בֵּינָם לְבֵין עַצְמָם. עֲלֵיהֶם לְהִתְאַחֵד בְּמַטְרָה לְהַצִּיל אֶת הַסְפִּינָה. רַק בְּאוֹפֶן זֶה קָיִים סִכּוּי שֶׁהֵם לֹא יִטְבְּעוּ בַּמַּיִם הַיָּדוֹנִים."

מָשַׁל

כְּאִשֶּׁר אָנִיָּה בְּלֵב יָם נִמְצְאָת בְּסִכְנָת טְבִיעָה, כָּל אַנְשֵׁי הַצָּפוֹת וְהַנוֹסְעִים אוֹזְרִים אֶת כָּל כּוֹחוֹתֵיהֶם, וְעוֹשִׂים כָּכָל יְכוּלָתָם כְּדִי לְמַנוּעַ אֶת הַסִּכְנָה. בְּכוֹחוֹת מְאוּחָדִים הֵם סוֹתְמִים אֶת הַפְּרָצוֹת, שׁוֹאֲבִים אֶת הַמַּיִם שֶׁחָדְרוּ לַסְפִּינָה, וְאִישׁ עוֹזֵר לְרֵעֵהוּ בְּכָל תַּחֲוֹם.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה קָשָׁה נִשְׁכָּחִים כָּל הַחֲשִׁבוֹנוֹת הָאִישִׁיִּים, נִשְׁכָּחוֹת כָּל הַקְפִּידוֹת וְהַמְחָשְׁבוֹת אוֹדוֹת הַזוּלָת, אֵין מְרִיבוֹת וְאֵין כָּל דִּין וּדְבָרִים שֶׁאֵינוּ קָשׁוּר לְעַצֵּם הַהֲצָלָה.

סִכְנָת הַטְבִּיעָה מְרַחֶפֶת עַל כּוֹלָם, וּמְלַבְּדָה אֵין נוֹשֵׂא הַמַּעֲנֵן אֶת הָאֲנָשִׁים.

מתוך הספר 'אוצר המשלים על התורה'

מִצָּאוּ אֶת 10 הַהֲבָדָּלִים

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידים בהוצאת "יפה נוף"

עד כמה צריך האדם לשמור מוצא פיו

לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה (א,ה)

התורה מִחַסֵּת חֲשִׁיבוֹת עֲצוּמָה לְכָל מֵלֶה שְׁאֵדָם מוֹצִיא מִפִּיו. מֵה שְׁאֵדָם הַבְּסִיחַ, עָלָיו לִשְׁמֹר מִכָּל מִשְׁמֶר. לַעֲשׂוֹת כָּל מַאֲמָץ כְּדִי לַעֲמֹד בְּדַבּוּרוֹ. יִשְׁנֶם אֵינְסַפּוֹר דְּגִמָּאוֹת וְסִפּוּרִים עַל גְּדוּלַּי יִשְׂרָאֵל שֶׁהִתְאַמְּצוּ לָקִים אֶת מוֹצֵא פִיהֶם, יִהְיֶה מֵה שִׁיהִיָּה. נָבִיא כָּאֵן סִפּוֹר אֶחָד מִנֵּי רַבִּים, הַמְּאַלְפֵנוּ בִּינָה אֲדוּת הַחֲשִׁיבוֹת שֶׁל שְׁמִירַת מוֹצֵא הַפֶּה, תוֹף הַסִּתְּפִלוֹת יָפֵה וּמַעֲנִינָת מָאֵד.

יְהוּדֵי צִדִּיק וְקָדוֹשׁ הָיָה בִּירוּשָׁלַיִם, הָרַב מִשְׁשַׁעבִין וְצ"ל. כְּשֶׁעָלָה מֵאִירוּפָּה, הִגִּיעַ כְּאֵדָם פְּשׁוּט, וְאֲנָשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם לֹא יָדְעוּ דָּבָר עַל גְּדֻלָּתוֹ. אִךְ יְהוּדֵי אֶחָד שָׁגַר בְּשִׁכְנוֹתוֹ הַכִּיר בְּכָךְ שֶׁמִּדְּבַר בְּאֵדָם מוֹרֵם מַעַם, מְגִדּוּלֵי הַדּוֹר מִמֶּשֶׁ. הוּא הִתְקַרֵּב אֵלָיו, וְהָיָה מִשְׁמָשׁוּ וּמִסִּיעַ בִּידוֹ בְּכָל דְּבָר.

יוֹם אֶחָד יָצָא הַגָּאוֹן מִבֵּיתוֹ, כְּאֲשֶׁר הָיְהוּדֵי שָׁלְנוּ מֵלֹה אוֹתוֹ בְּדַרְכּוֹ. וְהִנֵּה רוֹאֶה הוּא שְׁאֵדָה מִכְּפִתּוֹרֵי בְּגָדוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן עוֹמֵד לְנֹשֶׁר. אָמַר לָרֵב: "יִמְתִּין כְּבוֹדוֹ רָגַע, וְאֵנִי אֵלֶךְ לְהִבְיֵא מִבֵּיתִי חוֹט וּמַחֲשׁ וְאֶחָזֵק אֶת הַכְּפִתּוֹר, שְׁלֹא יִפּוֹל וְיֵאבֵד. הֲלֹא גִנָּאי לְתַלְמִיד חֹכֵם שֶׁיֵּלֵךְ כֵּךְ". סָבַר הַגָּאוֹן וּמָבֵל. וְאָכֵן, הִלָּךְ הָיְהוּדֵי לְבִיתוֹ, הִבִּיא חוֹט וּמַחֲשׁ. וְהִחַל לְתַפֵּר בְּהִתְרַגְּשׁוֹת אֶת הַכְּפִתּוֹר כְּאֲשֶׁר הִבְגִּיד עַל גּוֹפוֹ שֶׁל הָרֵב.

תוֹף כְּדִי תִפְסֶרֶה נִדְקַר הָרֵב בְּשִׁגְגָה מְקַצָּה הַמַּחֲשֵׁ. נִבְהַל הָיְהוּדֵי מָאֵד, אָבִיו, מֵה עֲשִׂיתִי, 'רֵבֵן דְּקָרוֹ'... הִרְגִּיעוֹ הָרֵב וְאָמַר: "אֵין זֶה כְּלוּם", אִךְ הָיְהוּדֵי לֹא נִרְגָּע. "אֵנִי אֶסְבֵּל עַל כֵּךְ גִּיהֶנֶם", אָמַר. נִעֲנֶה הָרֵב וְאָמַר: "אֵל דְּאָגָה. אֵנִי אוֹצִיא אוֹתָךְ מִשָּׁם". בְּכָךְ הִסְתִּימָה ה'תְּקִירָתוֹ.

עָבְרוּ שָׁנִים רַבּוֹת. בְּעֶרֶב יָמָיו שֶׁל הַגָּאוֹן קָרָא לְאוֹתוֹ יְהוּדֵי וְאָמַר לוֹ: "זוֹכֵר אֶתָּה אֶת שְׁהִבְטָחְתִּי לָךְ לִפְנֵי עֲשָׂרוֹת שָׁנִים? אֵנִי אֶעֱמֹד, בְּעֶזְרַת ה', בְּהִבְטָחְתִּי. אִךְ אֲנִי מִמָּדָה, הַשְׁתַּדֵּל לֹא לְהִכְבִּיד עָלֶיךָ אֶת הַמְּשִׁימָה... תִּשְׁתַּדֵּל לְצִאֵת מִן הָעוֹלָם נָקִי וּמִשְׁתַּהֵר, שִׁישְׁאָר עָלֶיךָ רַק אוֹתוֹ חֲסָא קִסְוֹ"...

רואים אָנוּ אֶת הַתְּחוּשָׁה וְהַהֲרָגָשָׁה שֶׁצָּרִיכָה לְלוֹת כָּל מִי שֶׁמִּבְטִיחַ דְּבָר מֵה. אִמְרַתִּי מִשְׁהָ, אֵנִי חִיב לָקִים. אִמְרַתִּי הִיָּה זֶה כְּמַעַס 'פְּלִישֵׁת פֶּה'. אֲבָל הַדְּבָר יָצָא מִפִּי, וְאֵנִי חִיב לַעֲשׂוֹת כָּל שְׁצָדְקִי כְּדִי לְקַיְמוֹ. אִךְ מִעֲבָר לָכֵךְ רואים אָנוּ אֶת גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן מִשְׁשַׁעבִין שֶׁכִּיכֹל הָיָה לְהַבְטִיחַ דְּבָר שְׁפָזָה, וְאִךְ לְאַחַר שָׁנִים רַבּוֹת עָמַד בְּאוֹתָהּ הַבְּטָחָה. הוּא רַק בִּקֵּשׁ בְּקִשָּׁה 'קִסְטָנָה', שְׁלֹא יִקְשֶׁה עָלָיו לְבַצֵּעַ אֶת הַמְּשִׁימָה.

(רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א - נאה דורש)

מקבל את חסי התורה - עד הזהב והכסף...

זאת חֲסֵת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה. אִךְ אֶת הַזָּהָב וְאֶת הַכֶּסֶף (לא, כא-כב)

דָּרַשׁ ה"נודע ביהודה": יש האומר - מקבל אני עלי את כל חסי התורה, חוץ מדיני זהב וכסף...

אֲנָשִׁים כְּאֵלּוּ מוֹכִנִּים לַעֲשׂוֹת הַכָּל: לְצוּם בְּיוֹם כְּפוּר, לְצוּם אַרְבָּעִים יוֹם, לֶאֱכֹל סִעּוּדוֹת מַצּוֹה - הַכָּל עַד הַכֶּסֶף... אֵל כְּסִפָּם הֵם קְשׁוּרִים כָּל כֵּךְ, עַד שְׁאֵינֶם מְסַלְּלִים לַעֲמֹד בְּהוֹצָאָתוֹ.

יִתְרָה מֵזֹאת, יֵשׁ אֲנָשִׁים שְׁמוּכִנִּים לְהוֹצִיא כֶּסֶף לְצָרָךְ מַצּוֹת. הֵם אוֹהֲבִים לְהִדָּר בְּמַצּוֹת, לְהוֹסִיף עַל עֲצָמָם חֲמֻרוֹת. אִךְ כָּל זֹאת רַק כָּל עוֹד מְכָן הַדְּבָר לְמַצּוֹת שְׁלֵהֶם. עָבוֹר הַזוּלָּת הֵם אֵינֶם מוֹכִנִּים לְשֵׁלֶם וְלְהוֹצִיא מִמּוֹן!

פרוש זה אָמַר ה"נודע ביהודה" בְּעַקְבוֹת מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה -

סוֹחֵר חֲתָן אֶת בְּנוֹ, וְלִכְבוֹד סִעּוּדַת הַחֲתָנָה שָׁמַט פָּרָה. לְאַחַר הַשְּׁחִיטָה הַבְּחִין הַשּׁוֹחֵט בְּשִׂאָלָה בְּרָאוֹת הַבְּהֵמָה. מֵהַר הַסּוֹחֵר אֵל

ה"נודע ביהודה", הִרְאָה לוֹ אֶת הַרְאוֹת וְשָׁאַל מֵה דִּין הַפָּרָה. עָנָה הָרַב בְּשִׂאָלָה וְלֹא מָצָא מָקוֹם לְהִתִּיר, לְפִיכָךְ הוֹדִיעַ לְסוֹחֵר: "וּבִשְׁרַת בְּשִׂיחָה טָרִפָּה לֹא תֵאָכְלוּ לְכָלֵךְ תִּשְׁלַכְנוּ אוֹתוֹ". מִדְּבַר הָיָה בְּהִפְסֵד כְּסָפִי גְדוֹל בְּיוֹתֵר, אִךְ הָאִישׁ לֹא הִסֵּס לָרָגַע. בּוֹ בְּמָקוֹם נִזְרַק כָּל הַבֶּשֶׂר!

חָלַף שְׁבוּעָה, וְשׁוּב הִגִּיעַ הַסּוֹחֵר לְדִין אֶצֶל הָרַב. הַפַּעַם לֹא סָחַב עִמּוֹ רָאוֹת, אֲלֹא אֶת הַשְּׁתָּף שֶׁלוֹ. הַתְּעוֹרָרָה בִּינִיהֶם מִחֲלָקַת אֲדוּת עֲשָׂרָה רוֹבְלִים. שָׁמַע הָרַב אֶת שְׁנֵי הַצְּדִידִים, עָנָה בְּהִלָּכָה, וּפְסַק שֶׁהַסּוֹחֵר חִיב לְשַׁלֵּם לְחִבְרוֹ אֶת כָּל הַסְּכּוּם.

הַתְּמַרְמֵר הַסּוֹחֵר: "מֵה פְתָאֵם? שְׁתַּפִּי גִנָּב וְרִמְאִי. אֵיךְ יִתְכַּן שֶׁהָרַב פּוֹסֵק לְטוֹבָתוֹ?"

הַסְּבִיר לוֹ הָרַב אֶת שְׁקוּלָיו: "יֵשׁ רַמְבַּ"ם, שֶׁלְּחַן עֲרוֹךְ חֲשׂוֹן מִשְׁפָּט וְנוֹשְׂאֵי כָלִים, וְלִפִּי הַהִלָּכָה אֶתָּה חִיב לְשַׁלֵּם."

סָרַב הָאִישׁ לְשַׁמֵּעַ, וְהוֹדִיעַ כִּי אֵינוֹ מְקַבֵּל עָלָיו אֶת הַדִּין.

קָרָא לוֹ ה"נודע ביהודה" וְשָׁאַל: "מִדּוּעַ בְּשִׁבּוּעַ שְׁעָבַר, בְּפִסַּק הַהִלָּכָה שֶׁנִּתְּתִי לָךְ עַל הַבֶּשֶׂר הַיָּקָר, לֹא חִפְשָׁתָהּ הַתִּירִים, אֲלֹא מִיַּד קִמַּתָּ וְזָרַקְתָּ אוֹתוֹ, לְמִרוֹת הַהִפְסֵד הַגְּדוֹל, וְאֵלּוּ הַיּוֹם, עָבוֹר עֲשָׂרָה רוֹבְלִים אֶתָּה מִתְּעַקֵּשׁ וְאֵינְךָ מְקַבֵּל עָלֶיךָ אֶת הַדִּין?"

הָאִישׁ הִכְרִחַ לְהוֹדוֹת: "כִּיכֹל אֵנִי לִזְרֹק מֵאָה רוֹבְלִים לָיִם, אִךְ אֵינִי מְסַגֵּל שְׁהוּא יִסַּח מִמֶּנִּי עֲשָׂרָה רוֹבְלִים!"

נִעֲנֶה הָרַב: "זֶהוּ שְׁאִמְרָה תוֹרָה: 'זֹאת חֲסֵת הַתּוֹרָה... אִךְ אֶת הַזָּהָב וְאֶת הַכֶּסֶף' - הַכָּל אֵדָם מוֹכֵן לְתֵת עָבוֹר חֲסִי הַתּוֹרָה וְהַדּוֹר הַמַּצּוֹת, אִךְ דְּבָר אֶחָד בָּא הַפְּסוּק לְמַעַס - לְתוֹרַת עַל זָהָב לְמַעַן הַשְּׁנִי. בְּזֹאת אֵין הוּא מְסַגֵּל לַעֲמֹד בְּשֵׁל צְרוּת הָעֵין שְׁבוּ!"

(רבי בן ציון מוצפי שליט"א - דורש ציון)

רחמנא לבא בעי

ונס שמה רצח מכה נפש בשגגה (לה, יא)

ההבדל בין שוגג למזיד - הכוונה:

מורי וְרַבּוֹתֵי, יֵשׁ בְּפִרְשָׁה א מוֹרְאֵי דִיעָר רַבֵּנוּ בַּחֲיִי. אֵנִי מְקַדִּים וּמִדְּגִישׁ שְׁאֵנוּ אוֹמְרִים אֶת דְּבָרֵי רַבֵּנוּ בַּחֲיִי. וּמִדּוּעַ אֵנִי מְקַדִּים? כִּי אִם לֹא אֶגִּיד שֶׁרַבֵּנוּ בַּחֲיִי שׁוֹאֵל אֶת הַשְּׂאֵלָה, אֶתָּם תִּתְּפִסּוּ אוֹתִי וְתִזְרְקוּ אוֹתִי מִחוּץ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ... לָכֵן אֵנִי מְקַדִּים שׁוּב, כִּי לֹא אֵנִי הַשׁוֹאֵל, הַשְּׂאֵלָה נִשְׂאָלָה עַל יְדֵי רַבֵּנוּ בַּחֲיִי. אִם יֵשׁ לָכֵם טַעֲנוֹת? לֹא עָלֶי תִּלְוֹנוּתֵיכֶם...

בְּפִרְשָׁתֵנוּ לְמִדְנָה, כִּי הָרוֹצֵחַ בְּשׁוֹגֵג חִיב גְּלוּת לְעִיר מְקֻלָּט, אֲבָל רוֹצֵחַ בְּמִזִּיד חִיב מִיתָה. וְאִם הָרוֹצֵחַ בְּמִזִּיד וּבְהִתְרַאֵה רוֹצֵחַ לְגִלּוּת? - אֵין כְּזֶה דְּבָר, מוֹצִיאִים אוֹתוֹ מִעִיר הַמְּקֻלָּט וּמִבִּיאִים אוֹתוֹ לְבֵית הַדִּין, לְמִיתָה. נִשְׂאֵלָת הַשְּׂאֵלָה: מִדּוּעַ? מֵה הַהֲבָדֵל בֵּין הָרוֹצֵחַ בְּשׁוֹגֵג לְרוֹצֵחַ בְּמִזִּיד, הֲלֹא סוֹף כָּל סוֹף שְׁנֵיהֶם עָשׂוּ אֶת אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה?

בּוֹא נִגִּיד כְּכֶה. אֶחָד הָיָה רוֹצֵחַ בְּשׁוֹגֵג. הִלָּךְ בִּיעַר לְחִטָּב עֲצִים, וְנִשַּׁל הַגִּרְזָן. הוּא לֹא יָדַע שֶׁיֵּשׁ שָׁם מִישָׁהוּ וְהוּא לֹא שׁוֹנֵא לְמִישָׁהוּ הַזֶּה, הַכָּל בְּסִדָּר, וְאוֹי, רַחֲמָנָא לִיזְלוּ, הַגִּרְזָן נָפַל, הָעֵץ נָפַל - וְכֵן אֵדָם נִהְרַג. הוּא קוֹרֵעַ אֶת הַשְּׁעָרוֹת מִהֲרָאשׁ: "מֵה עֲשִׂיתִי?!" מְצַטַּעַר מָאֵד. בּוֹכָה וּמְלִיל: "הִרְגִּיתִי בֶן אָדָם!!"

בְּסִדָּר, מִבְּנִינִים לְלַבּוֹ. אֲבָל לְמַעֲשֶׂה, בּוֹכָה וּמְצַטַּעַר אוֹ לֹא מְצַטַּעַר, הוּא הָרַג בֶּן אָדָם. לּוֹקֲחִים אֶת הַנִּפְסָר שֶׁנִּרְצַח בְּשׁוֹגֵג, מִנִּיחִים אוֹתוֹ בְּחֹדֶר הַמֵּתִים, לְהַכִּין אֶת הַלּוּיָהּ.

בְּאוֹתוֹ יוֹם, רַחֲמָנָא לִיזְלוּ, בְּמִרְחָק שֶׁל כְּמָה קִילוֹמֶטְרִים, הָיָה בֶּן אָדָם, רוֹצֵחַ. עִם עֲדִים, עִם הַתְּרַאֵה, הִלָּךְ וְרָצַח בֶּן אָדָם. נֹה מֵה עוֹשִׂים עִם הַנִּרְצָח? שְׁמִים אוֹתוֹ גַּם כֵּן בְּחֹדֶר הַמֵּתִים, עַל

יד הנפטר ההוא.

שואל רבנו בחיי: וכי יש הבדל בין שני הנפטרות האלה, שני הנרצחים? זה מת וזה מת, אם כן, מדוע רוצח במזיד נענש במיתה ורוצח בשוגג רק גלות? תשמעו תשמעו, הלא למעשה התוצאה שניהם עשו את אותו הדבר - הרגו בן אדם. זה בשוגג, זה במזיד, אבל הנפטרות שונים, מתו ונקברו.

אז מה - ממשיך רבנו בחיי ואומר: זה אתה מבין שהקשיא לא קשיא. מדוע?

אתה שואל מה ההבדל? הרי שמים וארץ - ההבדל ביניהם! מה פרוש מה ההבדל? כל בר דעת יאמר לבד את ההבדל: זה הרג עם מחשבה, עם כוונה, עם רצון, לכן הוא רוצח במזיד וחיב מיתה. השני, גם הרג, נכון. אותו המעשה עשה, אבל בלי שום מחשבה. בלי כוונה, וללא רצון כלל.

אה, אומר רבנו בחיי - זה אתה מבין שיש הבדל. אם כן, תמשיך להבין עוד:

אחד מברך ברכת המזון, עם כוונה, עם שמחה, עם רצון. והשני לידו מברך, ללא כוונה, בלי מחשבה, בלי רצון ושימת לב.

נו, מה ההבדל ביניהם?

אי רבנותי, אי, כמה חזק יש בדברים אלו של הרבנו בחיי. שניהם עושים את אותו מעשה, וההבדל - שמים וארץ.

געוואלדיג, אותו מעשה, ועולם אחר. שונה לחלוטין.

הכלב ושכרו

אני נזכר במעשה שספר לי בחור, שהיום הוא כבר סבא זקן ובבחרותו למד בישיבת פוניבז'. אגיד את שמו - "מביא גאלה לעולם" - הרב ר' אליהו טהרני, שהיה בריא. וכך הוא ספר:

ביום בהיר הגיע לישיבת פוניבז' אורח. רבי אליהו לופיאן זצ"ל. הוא עוד למד אצל הסבא מסלם, והכיר את מרן המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל מכמה תקופות בחייו. הוא בא לר' חזק'ל ודבר אתו [יש תמונות מאותו בוקר ששניהם יושבים יחד, ליד המרפסת של הישיבה]. לפני שהלך לדרך, ר' חזק'ל בקש ממנו שיגיד דברי חזק בישיבה. - מספר הרב טהרני.

בסדר, ר' אליהו הסכים.

בין הדברים בשמוע'ס הוא אמר לתלמידים: "אני רוצה לספר ספור בדורות הקודמים היתה, כידוע, מציאות של עלילות דם, ה' ישמרה. הגויים היו מעלילים עלילות שהיהודים שוחטים שייגא, גוי, ואת הדם לוקחים לאפית מצות.

אי אפשר לתאר מה שהיה באותן תקופות, כזה שגעון נכנס בהם באמות העולם, בגזרת שמים. [ספר לי רבי יוסף טולידנו זצ"ל, שאביו - רבי ברוך זצ"ל - היה רב במקנס. וספר לו שמלך מרוקו - שהיה מלך חסד - שלח לקרוא לו בצנעה. הוא הגיע למלך. המלך נכנס אתו לחדר לפני מחדר. התישבו. ואמר לו: "אף אחד לא שומע. אני רוצה לשאל אותך דבר. אין איש אתנו, אין לך מה לפחד, אני נשבע לך שלא אספר לאדם בעולם. תגיד לי - זה אמת שהיהודים לא צריכים דם של גוים למצות? האם זה אמת לאמתה?"

הוא אמר לו: "מה המלך מדבר? במצות, דם? וכי במצות שמים דם? מצות עם דם?..."

עד כדי כך, ממש עד לפני דור, עוד היו כאלה שידעו - שהיהודים לוקחים דם למצות. מוראדיג. כאלו גזרות היו על עם ישראל קדושים. וידוע שהמהר"ל מפראג ברא את הגלם לענין הזה, ודרכו היו מוראדיגע וישועות].

ובכן, אמר רבי אליהו, בעיר ובמקום פלוני, מצאו בערב פסח פגר גוי בחצר של יהודי. שייגא.

נו, נהיה רעש גדול. אוהו, ותהם כל העיר. הגויים צעקו - "אטבח אל יהוד", יש להרג את כל היהודים!

"לב מלכים ושרים ביד ה'" - הסב"ה הכניס למושל העיר בראש, ואמר להמון העם: "מה פתאום? למה אתם אומרים שאם מצאו גוי, היהודים הרגוהו? מי אומר, אולי הגויים הרגו אותו כדי שגידו שהיהודים צריכים דם?"

אמרו לו: "מה פרוש, אולי הרי כאן הוא נמצא - בחצר של היהודי".

אמר המלך: "אולי גוי עשה את זה?"

"אם כן כיצד נדע?" תמהו המון העם, "הרי אין לנו אפשרות לעבר על מקרה כזה לסדר היום, העולם אינו הפקרי!" צעק ההמון המושת.

אמר המושל: "יש לי דרך לבקר האם הרוצח הוא מתוך הבית או מחוץ לבית. והיה, אם נגלה כי הרוצח מתוך הבית - יהודי הרג אותו. נגרש את כל היהודים שנמצאים בעיר [כשלישים אלף יהודים] ואת המשפחה נהרג מיד, אבל אם הרוצח מבחוץ - הרי שלא היהודים עשו את הדבר הרע הזה".

נו נו, ואיך אפשר לבקר את הדבר?

אמר המושל: "לאחרונה המציאו את המשג של כלב הגשוש. נביא כלב גשוש, שגירח את הפגר. ואחרי שהוא מרים את הפגר, הוא הולך לפי הפסיעות. אם הפסיעות מבפנים - הוא ילך פנימה. אם הפסיעות מבחוץ - ילך החוצה.

אה, היהודים שמעו שהכלב, הוא העתיד להיות השופט שלהם, הוא יהיה הפוסק. אוי, מה שיהיה... התחילו תעניות, וצעקות, תפלות, עד השמים. התכוננו שהסב"ה יתן שכל לכלב שיצא החוצה. הרי אם ישעה ויכנס בפנים, שמו שמים.

א קיצער רבנותי, הביאו את הכלב לעיר. לקח שעות רבות עד שהביאו אותו למקום, הבולדוג הגדול.

המושל עמד שם בשעת מעשה, אתו עמדו גויים וכמרים, וגם הרבנים היהודים עמדו שם, לראות בדין כיצד מתנהל הדבר.

תושבי העיר היהודים התכנסו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, צעקו וביכו והתפללו.

כאמור, הבולדוג התחיל להרים את הפגר, עוד, ועוד ועוד, והוא היה עצבני. הרים את הפגר של השייגא. מרים, מרים.

הכלב, התחיל לעשות הקפות. מקיף את הפגר פעם, עוד פעם, מרים, שוב פעם עושה הקפות, הנשמה פרוחה.

נו כבר, - יכנס בפנים או יצא החוצה? מרים עוד פעם, ולא מסתפק, מרים, מסתובב, עושה סבובים.

עד שבסוף, אחרי ששים להרים, ואת הסבובים - - - הלך החוצה!! וליהודים היתה אורה ושמחה.

זה מעשה שהיה. כן אמר רבי אליהו זצ"ל בשמוע'ס בישיבת פוניבז'. עד כאן הכל טוב ויפה. אבל - ממשיך רבי אליהו - אשאל אתכם שאלה: איזה שכן מגיע לכלב? כזו זכות יש לו, הציל שלשים אלף יהודים מגזרת גרוש, והציל משפחה שלמה שלא ירצחו אותה. כאלו זכיות. כמה ומה השכר המגיע לכלב?

מה תגידו לי? עולם הבא ודאי שלא מגיע לו. - לכלב אין עולם הבא. אולי עולם הזה? אויך נישט [-גם לא]. מדוע? והרי עשה כזה מעשה נורא!

אה, כי הוא כלום. הוא עשה מעשה טבעי בלבד! ככה למדו אותו! הוא מאלף ללכת אחרי הפסיעות. אינו יכול אחרת.

על מעשה טבעי, לא מגיע שום שכר. נמשיך. איי, כעת כבר לא כל כך שמים. אמר לכם מה הוא אמר, עם מעט הוספה.

אם ככה, יהודי קם בבקר, נוטל נעגל וואסער, מתלבש וכו', הולך לבית הכנסת, מניח של יד, מניח של ראש ומתחיל להתפלל. מסים להתפלל, מניח את התפלין בנרתיק, חוזר בחזרה הביתה. מה זה?

טבעי. הוא רגיל. אם מניח תפלין ללא מחשבה, אם עושה את כל הנ"ל ללא שמחה, אם זה טבעי בלבד כי לכן הוא רגיל, "מצות אנשים מלמדה" שמשקמים מצוות - האם מגיע לו שכר עבור מעשים אלו?...

אלו הם דברי קדשו של ר' אליהו. ודאי אין הסב"ה מספח שכר כל בריה, ויהיה שכר גם על כאלו מצוות, אף כפי שאומר רבנו בחיי: אין דמיון כלל בין העושה מצוה בכונה, לעושה ללא כונה. ההבדל הוא כהבדל שמים וארץ!

אצל פלוני ברכת המזון זו 'עבודת', התפלין 'עבודה', התפלה עבודת ה'. ואצל חברו - שום דבר, טבעי בלבד.

מוראדיג, רבנותי. כמה עלינו להתחזק ולהוסיף באמונה ובעבודת הלב. ולה' הישועה.

(רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל - יחי ראובן)

מאירים את הילדים

מכאן 5 הקדנים

שני בני אדם שהרגו, אחד הרג בשוגג ואחד הרג במזיד. לא היו עדים שבאמצעות עדותם נתן ה' להעמיד את השנים לדין. הקדוש ברוך הוא מזמן את השנים למקום אחד. זה שהרג במזיד יושב תחת הסולם; זה שהרג בשוגג, יורד בסולם ונפל עליו. וחורגו. זה שהרג במזיד, נהרג; זה שהרג בשוגג, גולה לעיר מקלט.

ילדים מתווכים, התדעו לזכות את ההבדלים בין שני הצדדים?

יצירות

ילדים יקרים, כל שבוע אנו מציגים יצירה יפה ושלחתם לנו המספרת

כמה אתם אוהבים את המגזין. (הפעם - חגי יחודאי).

אתם יכולים להמשיך ולשלח לנו יצירות לכתובת המייל MAG@iv2000.co.il וכך תכנסו להגרלה הגדולה, ואולי תזכו בפרס.

מאתגרים את הנשמה

ילדי האלפים

מאיר גואטה

הסוד של זקן המקבלים

פעם אחת, נגש אליו תלמיד חכם ושאל: "רבי יצחק, הרי אתה צדיק ותלמיד חכם כל כך גדול, למה אתה מסתיר את עצמך ועובד בעבודה כל כך פשוטה כמו להדביק ספרים?" רבי יצחק לא התרגש מהשאלה הישירה וענה לו בחיוך רך ובעונה עצומה:

ילדים צדיקים, מי לא מכיר את התמונה של הרב כדורי זצ"ל? זקן המקבלים הקדוש, עם הזקן הלבן והכובע המיוחד, שחי למעלה ממאה ועשר שנים! כלם ידעו שהברכות שלו עושות נסים ופלאות. אבל בואו תשמעו משהו מדהים על תחילת דרכו של הצדיק הזה.

המקובל
הרב יצחק כדורי

כשרבי יצחק כדורי היה צעיר ועלה לארץ ישראל, הוא בכלל לא חפש כבוד. הוא לא פתח ישיבה ענקית על שמו, ולא ישב על כסא מפא"ר במרכז בית הכנסת. מה הוא עשה לפרנסתו? הוא מצא עבודה פשוטה מאד:

הוא היה כורך ספרים. כשספרי הקדש והגמרות של התלמידים בישיבה היו נקרעים מרב שמוש, או כשהדפים היו מתבלים ונופלים, היו מביאים אותם אליו לחדר הקטן. רבי יצחק היה יושב בשקט, לוקח את הדפים הקרועים של התורה, מדביק אותם בעדינות, ותופר את הכריכות באהבה גדולה עד שהיו כמו חדשים.

אנשים רבים שנכנסו לישיבה עברו על פניו, ראו אדם פשוט עם סינר עבודה ודבק על הידים, ובכלל לא שמו לב אליו. הם חשבו שהוא סתם פועל עני. אבל הצדיקים הגדולים של ירושלים ידעו את האמת. הם ידעו שבזמן שרבי יצחק עסוק בעבודת הכריכה בידיים, המוח שלו והלב שלו מחברים ממש לשמים. הוא היה ממלמל שמות קדושים ולומד בעל פה את סודות התורה בזמן שתפר כל דף ודף.

ניתן להשיג את ספרי הבדיחות "כל יום פורים" עם משלוח עד הבית 052-4770297, להאזנה למאות שיעורים לילדים, פרשת שבוע וסיפורי צדיקים חפשו: "מאיר גואטה - מתווכים מדבש" לשיעורים המוקלטים: 073-351-1148

המטמון של נפולאון

בחסות עיתון קומיקס

קומיקס

072-2550600

מאת צבי ארדיה אדלר
ציור יהודה ישראל

זה פולרן צדק, ואכן, פערב יומים הקיעו לאזור
שפך הנחל, הפקוס בו הוא מתחבר לים התיכון.

לפי המידע
שבידע הנחל יורד
פירידה מתחת למדי עד נקדת
השפך ומפאן משמיע שאנחנו נחזור
בנחל, דבר לא קל. המקור המודיעני
שפיר בא טוען שהשפך של הנחל
מתון יחסית, ולדעתו, גם מעט
מאמץ, נכל לעמוד
במשימה.

כן המפקד!

למען הפולדת!

זכרו, כל
הנפת מוטות מקרבת
אונת ליצדט ולמלי השליחות
הקדושה שאותה נשבענו
לקיים

איך אתה אגרי?

הידים מלאות יבלות
והגב נומד להתפרק אכל
נווד מעט נרעי...

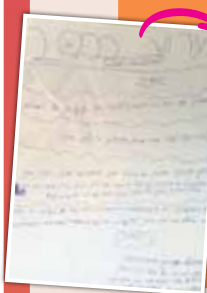

אפיק הנחל היה מלא צמחיה
מזגנת שאמנם הקשתה על
השיט אולם הציעה הסוואה
ומקומות מסתור רבים

את הסיפור המלא ניתן לחשיג בחנויות הספרים המובחרות

ילדים עם הנחל

הזוכה שלנו השבוע היא הילדה
המקסימה והצדקת
אביגיל מוילקר.
היא ענתה נכון על כל השאלות
שלנו, נכנסה להגרלה וזכתה
בפרס.
ילדים יקרים, למד אתם
מחכים? יש לנו הרבה פרטים
לחלק!

היכן הסתתרת?

עידן ויהונתן
מחפשים את המטמון

ילדים יקרים, נראה אתכם מגלים
היכן מסתתרים

2 תחנות עצירה ו-2 תרמולי מסע

הדיווחות

שמע

אחי, אתה מריח
טוב!

- "תודה, אני משתמש
בשני הנחירים..."

"מה אתה עושה
בחיים?"

- "אני מצטלם לקטלוג של
מכון הרזיה"

- "אכל אתה נורא שמן"

- "כן, אני מדגמן את
הלפני..."

לחם
דגנים זה
מצין. אתה מסיים
את הסנדוויץ' וגשאר
לך צלחת עם
פצוצים...

מחפש
עבודה:

"איך כותבים: יושן
צהרים או ישן צהרים?
פשוט אני לא רוצה לעשות
טעות בקורות החיים
שלי..."

ילדים יקרים,

עליכם לענות על השאלות הבאות!

הצלחתם? איזה יופי! שלחו לנו למיל את התשובה עם שמכם,
תכנסו להגרלה ואולי תזכו בפרס!

את התשובות יש לשלח אך ורק למיל
MAG@TV2000.CO.IL

השאלות:

1. איך היה קדם
הקניות?

2. איך היה לקח אבא
את יוסי?

3. איך הוציא לראשון
הרכבה?

4. איך הוציא מה הציג
לראשון?

5. בהגשת רינה פליישמן, 6776067@gmail.com

הניוולטר של
ערוץ 2000

להיות מחובר
לשטח!

הצטרפו לניוולטר של ערוץ 2000

ותיהנו מקבלת התכנים המרתקים והמעשירים שלנו
ישירות לתיבת הדואר שלכם!

אקטואליה • סגולות ותפילות • תכנים תורניים • סרטונים
מרתקים • מתכונים מיוחדים • משדרים חיים

ההרשמה כוללת ומהירה

שלחו את המילה "הצטרפות" למייל:
NEWS@TV2000.CO.IL

חיתוכים מוסר אופוזיציה מלו"ת תלפ

חוקים חזקים לא זזה מלכונה

הרבה פעמים, זה תמיד עושה לי משהו בלב. אבא הסתפל עלינו ואמר: בכל שנה אנחנו באים בימים האלה להתפלל שנוזקת כבר לסוף הגלות, לביאת המשיח, ושיבנה בית המקדש. "ידעתי את זה, הכרתי את זה כי אבא אומר לנו את זה תמיד, אבל זה נשמע אחרת כשאני כבר יותר גדול משנה שעברה. אנחנו מגיעים לכאן בעוד הזדמנויות. בחל המועד, בחנכה, אבל יש משהו בימים האלו שזה אחרת.

עמדנו ליד הכתל, מסביב היו עוד המון יהודים כמונו. מבגרים, בחורים, ילדים. כל אחד מתפלל בדרך. פתחתי את התהלים. בהתחלה קצת הסתכלתי מסביב, אחר כך נסיתי להתרכז, ואז הסתכלתי על אבא. הוא עמד כמה צעדים ממני, העינים בתוך הסדור, כלו מרכז בתפלה בהשתפכות הנפש, כאלו רק הוא כאן לבד עם הקב"ה.

ופתאום חשבתי לעצמי: כל שנה אבא ואמא טורחים לקחת אותנו לכאן, לא כי זה קרוב, לא כי זה קל, לא כי ילדים תמיד אוהבים נסיעות ארוכות, אלא כי חשוב להם שנגיש את הצער של הימים האלו, את הצער של השכינה, שנגיש שבית המקדש חסר לנו.

נזכרתי שאבא אומר לנו תמיד שאם מכבדים הורים, יש השראת השכינה בבית. ואם לא, אז גם הקב"ה לא נמצא בבית שלנו, ככה אבא תמיד אומר לנו כשאנחנו צריכים איזו "דחיפה" קטנה בענין. ובאמת, לכבד את אבא ואמא זה גם לדעת

להעריך את הדברים שהם נותנים לנו בלי שאפשר למדד אותם בכסף. לא אופנים, לא ממתקים, לא משחקים, אלא את הדרך, את הקשר שלנו למה שחשוב באמת.

אבא סיים להתפלל, הוא סגר את התהלים והסתפל עלינו, לא אמר הרבה, רק חי. יצאנו החוצה, ליבי רץ ראשון, אמא כבר חפזה לנו עם חני.

בדרך חזרה לרכבת ליבי שאל אם גם בשנה הבאה נסע לכתל. אבא אמר "בעזרת ה'", ואני חשבתי לעצמי: האמת? אני מקוה שבשנה הבאה כבר גלף כלנו ישר לבית המקדש.

יש הפתעות שילדים אוהבים. למשל שאמא אומרת אל תכיני היום שעורים, או שאבא אומר לאמא אולי נזמין היום פיצה לכבוד זה שרוני סים מסכת בחידר. ויש עוד הפתעות, מסוג אחר, זה מה שקרה לנו השבוע.

חזרתי הביתה אחר הצהריים, וכבר לפי זה שאבא היה בבית, הבנתי שמשהו קורה. איפה ליבי? שאל אבא. הוא פנאה נוסע באופנים למטה עם חברים שלו, אמרתי לאבא. אז תקרא לו, בקש אבא, אנחנו נוסעים.

חנקתי את הסקרנות האטומית שלי לשאל - לאן? למה? וכמוכן גם את ההתרששות שעוד שניה היתה גורמת לי לפצח ברקוד

סוער, וטסתי קדם כל לעשות מה שאבא בקש ממני, לקרא מיד לליבי. לקח לי שלוש דקות למצא אותו. התאפקתי, ומיד עליתי שוב, קופץ שמים שמים את המדרגות. אבא, לאן? צעקתי לחלל הבית תוך כדי פתיחת הדלת.

אבא חיך; לירושלים, לכתל. עכשיו, אם היינו עדין גרים בירושלים, זה היה נשמע כמעט רגיל. כשהיינו גרים בירושלים להגיע לעיר העתיקה היה ענין של אוטובוס אחד פנימי וקצת הליכה. אבל היום בגלל שאנחנו בבית שמש, זה כבר נסיעה יותר רצינית. לא צפת, כן? אבל בכל זאת, נסיעה.

תוך עשר דקות היינו כלנו באוטו, אבא הסביר את התכנית: נחנה בכניסה לירושלים, נעלה על הרפכת הקלה, נרד ליד שער יפו ונלך ברגל.

רוני הנהן כאלו הוא חלק מצוות התכנון, חני כבר בדקה כמה זמן זה לוקח, ליבי שאל אם בדרך נראה את החומות. ואני? בעקר שמחתי על עצם הרעיון, יש משהו בנסיעה לכתל שתמיד מרגיש אחרת, כאלו אתה נוסע לפגוש מישהו שלא ראית הרבה זמן.

הגענו לירושלים. עלינו לרכבת, ירדנו ליד שער יפו והתחלנו ללכת. אני אוהב את ההליכה הזאת לצד החומות, בין הסמטאות. עם הרוח הירושלמית הקרירה, אפילו בקיץ, והתחושה שכל אכן פה יודעת ספרים שאני אפילו לא מתחיל להבין.

כשהגענו לרחבת הכתל עצרנו רגע. גם אחרי שכתל הייתי שם

עלילות יגל וסבא דניאל

כותב: חרב אברהם יצחק

נראה אותך דור

אני לא חושב שזה חיועד לאכילה

הוא כל הזמן מדמין דברים

יש לי התמחות בתחום התאורה

פרשת שבוע אורים

פרשת מטות ומסעי

פרשת מטות מתחילה במשהו שאולי נשמע פשוט - נדרים. מה זה נדר? זה כשאדם אומר משהו ומתחייב לעשות אותו.

למשל, אם ילד אומר: "אני מבטיח שאני אעזור לאמא בכל יום!" - זו התחייבות. והתורה אומרת: "לא יחל דברו" - כלומר, מי שאומר משהו - צריך לקיים אותו!

למה זה כל כך חשוב?

כי המילה שלנו היא הפח הכי גדול שיש לנו. כשאנחנו מדברים - אנשים סומכים עלינו. כשאנחנו מבטיחים - משהו מחכה שנקיים. אם נשבר הבטחות, אנשים יפסיקו לסמוך עלינו. ואין דבר עצוב יותר מזה.

בהמשך הפרשה, עם ישראל נלחם במדין - האויבים שניסו להכשיל אותם. אבל גם כאן יש שיעור חשוב: שבטי ראובן וגד באו אל משה ואמר: "אנחנו רוצים להשאיר בעבר הירדן ולא להיכנס לארץ." משה התרגז! הוא חשב שהם עוזבים את האחים שלהם. אבל הם אמרו: "אנחנו נלחם עם כלם עד הסוף - ורק אז נחזור." הם נתנו מילה - והם קיימו אותה!

שבת שלום לכל הילדים היקרים של יגל ולבי, שקוראים אותנו וגם לומדים אתנו עוד הלכה ועוד הנהגה טובה לטובת עצמנו ולטובת כל עם ישראל.

יגל ולבי: נמשיך בעזרת ה' עוד בהלכות לשון הרע, כי פלנו צריכים להתחזק בזה.

לבי: יש הבדל אם אדם מספר לשון הרע ביחיד או ברבים?

יגל: שאלה חשובה ביותר, ועוד יותר חשוב לשים לב כמה זה מסכן. קדם כל, אסור לדבר לשון הרע, בין ביחיד ובין ברבים. רק יש הבדל אחד: כשמדברים ברבים, על כל אחד ואחד ששמע וקבל את הדברים, נוסף עוון של לשון הרע. ועוד יותר מסכן - שהדברים יתפרסמו מהר יותר, ואז קשה יותר לחזור בתשובה על כך.

לבי: וואו... כמה חשוב לשים לב לזה, במשפחה ועם חברים.

יגל ולבי: אז שימו לב, ילדים, מה יוצא לנו מהפה. כמו שאנו נוהרים מאוד לאכל רק מאכל קשר, כך גם בדבור שלנו אנו צריכים לדבר קשר.

בהצלחה לכלנו, ושנזכה לביאת
משיח צדקנו במהרה בימינו. אמן. ♥

ילדים יקרים, הקדוש ברוך הוא רוצה שנהיה אנשים שאפשר לסמוך עליהם. שכתאנחנו אומרים "אני אעשה" - אנחנו עושים. שכתאנחנו מבטיחים לחבר, להורים, לעצמנו - אנחנו מקיימים. כי אדם שמקיים את המילה שלו הוא אדם אמתי, חזק ואמין. וזה בדיוק מה שה' רוצה שנהיה. שבת שלום וגמול.

מצאו 10 הבאים

מציאו 10 הבאים

מהל

הפסוק למסע צפירה

הילד/ה הזוכה
תומר בדוסה
מקריית ביאליק

תשובה מפרשת במדבר:

"ועל שלחן הפנים יפרשו בגד תכלת"

יודעים את התשובה

שלחו לנו לכתובת המייל ואולי תזכו בפרס
anafeamalon@gmail.com

והפרות הטובים ביותר בלי הגבלה וככל העולה על רוחם. נהנו הסוחרים במהלך כל השבת ובלי בושח כלל בקשו בכל זמן מכל טוב ומכל השפע שרצו - מבלי להתביש, במשקאות ובמאכלים משבחים ביותר.

ביום ראשון שלאחר השבת לפני יציאתם באו לשלם לרבי ישעיה, אך רבי ישעיה לא הסכים לקבל את הכסף ואמר כיצד יותר על מצוות הכנסת אורחים בעבור חמשה זהובים קטנים!!! מכאן אנו למדים על גדל מעלת הכנסת אורחים שהיא מעלה עצומה מאוד.

מגיש: הרב
מאור חוביבי

סיפורי צדיקים

הפרי מזוכביץ'

בתקופת הגאון מוילנה בעירה זוכביץ' שבליטא חי לו כפרי עשיר גדול שקראו לו רבי ישעיה, צדיק היה ומרבה חסד וצדקה לרב. כל האפרים שבעירה אהבו אותו ובמידה את קדשתו שבכל מקום שהיה הולך היה משאיר ברכה ושפע. ועם כל זה אף אחד לא ידע את גדולתו בתורה, ורק לאחר פטירתו הודיע זאת הגאון מוילנה, וספר שהיה רבי ישעיה יושב בסתר באחד מהמחסנים שברשותו באישון לילה ועוסק בתורת הנגלה והנסתר. יום אחד הגיע אחד מענני העירה ובקש הלואה גדולה ואמר שכשיהיה לו זה ירחיב את גבולו הוא יחזיר אותה, הסכים רבי ישעיה ולאחר תקופה ארכה חזר אותו עני עם הכסף שלו, אך רבי ישעיה לא היה מוכן לקחת אותו בטענה שה' כבר החזיר לו את הכסף עוד באותו היום והזמן לו עסק שהרויח בו את אותו הסכום של ההלואה.

ביתו של רבי ישעיה מזוכביץ' היה פתוח לרוחה לכל אורח ועני שהיה מגיע. בערב שבת אחד, קרוב לכניסת השבת הגיעו שלושה סוחרים לזוכביץ' ובקשו להתארח אצל מישוה במהלך השבת, כששמע זאת רבי ישעיה מהר להזמיןם בכבוד.

גדול, אבל כשהגיעו אליו סמוך ממש לכניסת השבת אמר להם הרב שהוא דורש מכל אחד מהם חמשה זהובים על הארוח והלינה, הסוחרים נדהמו על המחיר הגדול הזה אבל לא הייתה להם בררה, שהרי השבת מתקרבת ובאה. אך הוסיף הרב ואמר להם שאמנם מחיר זה גדול אבל תמורתו הם יכולים לבקש מה שירצו מהמאכלים ומהמשקאות

נפלאות הבריאה

שמואל
קורייב

שלחם. פעמים רבות זוג תנים נשאר יחד במשך שנים ומגדל יחד את הגורים. שני ההורים שומרים על הגורים, מביאים להם מזון ומלמדים אותם לשרד. לפעמים גם אחים גדולים עוזרים בטפול בגורים הקטנים.

התנים מתקשרים זה עם זה באמצעות לילות וקולות שונים. כאשר כמה תנים מתחילים לילל יחד בלילה, אפשר לשמע זאת למרחק גדול מאוד. היללות עוזרות להם לסמן שטח ולהודיע לאחרים היכן הם נמצאים.

למרות שהתן נראה לפעמים כמו כלב קטן, הוא חית בר אמתית וחכמה מאוד. הוא יודע להסתגל במהירות לשוניים בטבע ולהזהר מסכנות.

כשמתבוננים בתן אפשר לראות כיצד כל תכונה שקבל מתאימה בדיוק לחיים שלו. גם החיה הקטנה והזהירה הזאת מזכירה לנו את החכמה האדירה של בורא העולם, שברא לכל יצור את מה שהוא צריך בדיוק - כדי לחיות בעולם.

בין החרים, השדות והמדבריות מסתובב בעל חיים חכם וזהיר מאוד שנקרא תן. רבים שומעים בלילה את היללות המיוחדת שלו המגיעות לעתים גם אלינו לבית. אבל כמעט שלא רואים אותו, מפני שהתן יודע להתחבא היטב ולהזהר מבני אדם.

הקדוש ברוך הוא נתן לו חושים חדים מאוד שעוזרים לו לשרד בטבע.

לתן יש חוש ריח מצוי ושמיעה חזקה במיוחד. הוא מסגל לשמע קולות חלשים מאוד ולמצא מזון גם בחשך. רב הזמן התן פעיל בלילה, כשהטמפרטורה נעימה יותר ויש פחות סכנות. במשך היום הוא נח במקומות מסתור בין שיחים, סלעים או מחלות.

התן הוא אוכל כל. הוא אוכל פרות, חרקים, ביצים, חיות קטנות ולעתים גם שאריות מזון. בזכות זה הוא מצליח לחיות במקומות רבים ושונים.

יש חוקרים שאומרים שהתנים אפילו עוזרים לנקות את הטבע משאריות דל פסלת ופגרים של חיות.

אחד הדברים המעניינים אצל התנים הוא חיי המשפחה

תן

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

נושא השבוע: והסר פעם מלפך

פרשת
ויקהלמבית
שבת טיש

משבח

מאמר פתיחה

מדגש מהות המדה

אחת המדות המגנות ביותר, שגורמות הרס לאדם ברוחניות ובגשמיות, היא מדת הפעס. חז"ל הפליגו מאוד בחמור מדת הפעס שהיא מכלה את גופו של האדם, ומי שהוא בטבעו רתון וכעסן חזיו אינם חיים, ונחשב כאלו עובד עבודה זרה. מאידך, גם האריכו בשבח הסבלן שמתגבר על כעסו, שותק ואינו משיב, סובל ואינו מקפיד, עד שחזיו של אדם כזה שלום ורגועים, ארכים וטובים, וכל ימיו בטוב ובנחת. הרמב"ן באגרתו הידועה ששגר לבנו והפכה להיות אבן דרך בדרך של כל עובד ה', כותב: "וכאשר תנצל מן הפעס, תעלה על לכת מדת הענוה, שהיא מדה טובה מכל המדות הטובות", כי על ידי שהאדם מתרחק מהפעס הוא מרחיק מעצמו הרבה מדות פסולות, משריש בלבו את הענוה והוא הופך להיות אהוב ונחמד על סובביו. האדם הפועס, חש לאחר התפרצותו, הרגשה של אפסיות ושברון לב על פה שלא עלה בידו להתגבר על כעסו ונכשל. ולעצמות זאת, מי שמצליח להתגבר על מדת הפעס שבו ולהכניע את יצרו, הוא מרגיש מאשר ושמח, וחש כגבור מלחמה שחזור עטור נצחון משדה הקרב, כפי שנאמר במשלי: "טוב ארף אפים מגבור ומושל ברוחו מלכד עיר", שמי שמושל ברוחו חשוב יותר ממי שנצח וכבש עיר שלמה. וגדול שכו של המושל בכעסו, שכן רבים מגדולי ישראל העידו על עצמם שלא זכו להגיע למדרגתם, אלא בזכות זה שמשלו ברוחם וכבשו כעסם, עד שנעשו מרפבה לשכינה.

תתנהג תמיד לדבר פלי דבריה בנחת
לכל אדם ובכל יום,
ובזה תנצל מן הפעס
שהיא מדה רעה להחטיא בני אדם.

(אגרת הרמב"ן)

את הפסוק שבפרשתנו "לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת", דרשו בתקוני זמר על מדת הפעס, שפמזה פאש המתפרצת באדם שאינו שולט ביצרו ולא מושל ברוחו, וכאש אף היא מכלה את הכועס ואת סובביו. וביותר נדרש פסוק זה שם על שבת קדש, שבה יש אזהרה מיוחדת על ההתרחקות ממדת הפעס. ומדוע דוקא השבת נזקקה לדרוש מיוחד על מדת הפעס בה, והרי בכל ימות השבוע יש להתרחק ממדת הפעס, שכל הכועס נחשב כעובד עבודה זרה? אלא, שצריך לבדוק מהיכן נובע כעסו של האדם, ומהו שרש רגזו. ובכן, כאשר נתבונן בדבר נגלה, כי השרש למדה רעה זו שהיא הגרועה שבמדות, הוא חסר האמונה שיש באדם בהשגחת הקב"ה על כל ברוואיו. כי אלו היה האדם מאמין בכל לבו שכל מעשיו נמדדים וננקבעים מפעל, וכל תקלה שמתרחשת עמו וגורמת לו צער - הפל נגזר מפורום לתקון מעשיו. ואם כן, מה לו לכעס ולהתרגז? והרי הדבר נגזר מפעל בסבת פלי הסבות. וכך באמת הייתה תגובתו של דוד המלך כאשר שמעי בן גרא קללו והשליך עליו אבנים, ואבישי בן צרויה בקש להרגו פדן המבאה את המלה, אף דוד המלך אמר לו: "מה לי ולכם בני צרויה? פה יקלל, כי ה' אמר לו קלל את דוד, ומי יאמר מדוע עשיתו כן?! דוד היה חדור בהרגשה אמונה נפלאה זו, ולכן היה מקבל את יסוריו באהבה בלי לכעס. אף כאשר האדם נכשל בפעס, בפרט ביום השבת שכל פלה נועדה רק לחאק האמונה בבורא יתברך, בבריות העולם ובהשגחתו הפרטית, אזי עונו של הכועס בשבת חמור יותר משאר ימי השבוע. והנפיון יוכיח, שדוקא בשבת מנסה היצר הרע להביא את האדם לידי פעס, בשעת ההכנות לשבת ובמהלך השבת עצמה, ועל האדם להתגבר על כל המכשולים שנערכים לפניו ולכן המשכיל בעת ההיא ידם, כי עת רעה היא", כמו שאמר הנביא עמוס.

לפני כמאה שנה, היה תלמיד חכם מפלג בשם רבי אברהם ילין מווגרוב, שחבר ספרים רבים לתקון המדות, וביניהם הספר הנפלא "ארף אפים" העוסק כלו בגנות מדת הפעס ובדרכים פיצד להנצל ממנה. הספר זכה להסכמותיהם של גדולי הדור ובראשם ה"חפץ חיים", וזכה לתפוצה רבה בכל קהלות ישראל, ומאז הדפס במהדורות רבות. רבי אברהם לא היה רק נאה דורש, אלא גם נאה מקים. בספרו הוא כותב ומספר בגלוי לב: "זה כמה פעמים קרה לי, ששבלתי עול גדול מבני אדם ובלבי חרה לי עליהם מאד. אף התחזקתי ואמרתי כי הפל הוא משמים, והתאפקתי מלזעף עליהם, ואדרבה הראיתי להם אהבה תחת שנאה, ועל ידי זה הפכתי את לבם אלי לטובה והם מעצמם הכירו בטעותם, ותקנו את אשר עותו והיטיבו עמי. וחשבת, כי אלו לא הייתי מתנהג בסבלנות, הרי הייתי מאבד הכל".

והוא ממשיך וכותב: "ומזה למדתי, כי אם אדם חב לי ממון ואינו רוצה לפרע חובו, הרי אם אתבע אותו בפעס, הוא פתגובה לך יעו יותר, וגם עלול לכפר בכל ההלואה, או שיתחמק באמתלאות שוא. אבל אם אתנהג עמו בסבלנות, ואגבה ממנו מעט מעט, הרי בסופו של דבר נחסל את החוב. וכן בכל ענייני מסחר וכדומה, עקר התועלת - ההתנהגות בסבלנות. פתגם העולם אומר: מה שלא מצליחים ברכות וטובות, הרי בכעס בודאי שלא ישיגו. ואדרבה, על ידי הסבלנות ירבו לו אוהבים ויסיעוהו בכל ענייני ויחיה חיי נחת ושלום, וטוב לו מאלקים ואדם".

דברי חכמים פדרבנות וכמשמרות נטועים של בעל "ארף אפים", שיכולים לשמש לנו כמורה דרך בהתגברות על מדת הפעס, ובנתיב המדות העולה בית ה'.

נמשל

למה הדבר דומה

וכל גופי דני. ואלו אתה, מדשן ענג, פריא אולם ופניו מאירים. גלה לי בבקשה מהו הסוד שלך ומדוע יש הבדל כה גדול בינינו?

החיות הקבוע שהיה נסוה על פניו של ששון, התרחב מאזן לאזן, ומהר מאוד התחיל במבט של רחמים וחמלה. הוא הביט על שכנו העשיר, שהיה נראה לעיניו כמו צל החור, ובלבו נד לשכנו העשיר לכאורה, שלא מבין עד כמה איש מסכן הוא. "שמע נא ואסביר לך את ההבדל בינינו", אמר ששון והחל בדבריו: "לך יש טבע מגנה מאד ומדה משחתת, שהורסת את בריאותך ואת כל חייך. מדה זו, היא מדת הפעס. אתה לא שולט ברוחך, מתעצבן על כל דבר קטן, ומכלה את חמתך על כל מי שבא בדל"ת אמותיך. לא פעם שמעתי מביתי כיצד אתה נתקף בהתקפת זעם, צועק ומחרף את בני ביתך, והדבר נשנה כמעט מדי יום, ולפעמים אפילו פתה פעמים ביום. הפעס שלך מכלה את גופך, מכחיש את בשרך ומחליש את גוף. בנוסף, אתה גם איש קנאי וחמדן שאינו מסתפק במעט, אלא שואף כל העת להגדיל את עשרך ולא מתפנה אפילו ליהנות מהעשר הרב שצברת. ולעומת זאת, הביטה נא עלי. מסכים אני אתך שאיש דל ואביון אני, ואין ידי משגת להביא הביתה אלא כדי רכישת מאכלים פשוטים, אולם איש שמח אני, רגוע ושלו, מסתפק במעט ושומח בחלקי. מעולם איני בא לידי פעס, וגם כאשר נקלע אני בתי לכל מיני מצבים שאני צריך להעס ולהתרגז, מתגבר אני על עצמי ומרחיק מעלי כל צער ורגז, כל פעם ומחלקת, ומשליט בנפשי שמחה וששון כשמי. מה הפלא אפוא, שאני מרגיש צעיר ורענן, כחי במתני כמו בצעירותי, וחי מתנבחים על מי מנוחות".

לשמע תשובתו של ששון, נותר רחמים קפוא על מקומו. הדברים היו כה ברורים וחדים, עד שהוא החל להתפלא על עצמו כיצד לא שם לב לזה עד כה. לפתע ננער ואמר לשכנו: "חוששני, שיש עוד דבר אחד שאנו הפוכים בו זה מזה. עד עתה חשבת שאני הוא העשיר ואתה הוא העני, אבל עכשו אני רואה שטעית. אתה הוא בעצם האיש העשיר והמצליח, ואלו אני הוא המוסר והדל. עלי צריך לחמל ולרחם ולא עליה. בך צריך לקנא ולא בי. ולא פלא אפוא, ששמי הוא רחמים..."

הנמשל

במשל זה השתמש ה"בן איש חי", בספרו "נפלאים מעשיך", כדי לשפר את האזן בגנות הפעס ובנזקים הגדולים שמדה זו גורמת לאדם בגופו ובנפשו, ועד כמה צריך האדם הנבון להתרחק ממדה זו, כדי שחיו יחיו חיים טובים ומאשרים.

שכנים קרובים היו רחמים ספן טוב וששון מזרחי, אולם שונים זה מזה כרחק מזרח ממערב. בעוד רחמים היה עשיר מפלג, בעל נכסים רבים ובייתו היה בנוי לתלפיות, מרווח ומרשים, ואף סגודתיו וארוחותיו היו מפארות כסעדת שלמה בשעתו, היה ששון איש עני שהתפרנס בקשי ממלאכתו כצורף כסף, ביתו קטן, כליו מעטים וכיסו ריק. אולם שנוי גדול נוסף היה בין שני השכנים הקרובים, ושנוי זה היה לפלא בעיני כל מכיריהם. רחמים העשיר, שידי היתה משגת לרכש את כל המעדנים היקרים שבעולם, כלי ביתו היו מרהיבי עין ומעולם לא עמד בפני מחסור כלשהו, עד שיכול היה למלא את כל תאות לבו, הרי שלמרבית הפלא היה איש רזה ושדוף, פניו חתרים וחסרי חיות, וכל גופו חלוש ומט לפל. ולעומת זאת, שכנו ששון היה בדיק ההפך הגמור. למרות מחסורו הגדול ועניו הרב, על אף שידי לא היתה משגת לרכש למזונו אלא לחם צר ומים לחץ, ורק לעתים עלה בידו לקנות מעט בשר לכבוד שבת וחג, הרי שהוא היה פריא וחקוק וכחו במתניו. פניו של ששון היו מדשני ענג, מאירים ושמחים, וכל כולו רענן ושמח, ממש דבר והפוכו.

עברו עליהם על שני השכנים ימים ארוכים, עשרו של רחמים הלך וגדל והוא עשה חיל בעסקיו מיום ליום, וכספו היה רב כחול אשר על הים לרב. ואלו ששון, נותר בענייתו הגדולה ומאז לא התרומם כלל. אך יחד עם העשר של רחמים שהלך וגדל, הלך גם גופו ונחלש, רזונו נעשה חריף יותר, עיניו שקעו בחוריהן והיו כבויזות וחסרות ברוך, והוא דרש כל העת ברופאים ונטל תרופות שונות ויקרות שלא שנו מאומה את מצבו הרעוע. על פניו של ששון לעומתו, היה נסוה חיוך תמיד וצחלה קבועה, וכשמו כן הוא, הששון והשמחה היו חלק בלתי נפרד מאישיותו.

יום אחד, פנה רחמים אל שכנו בגלוי לב ובקש ממנו לשוחח עמו במקום שקט ורגוע. "זה זמן רב שרציתי לשוחח אתך על נושא אחד שמעיק עלי מאד ולהעלות בפניך תמיהה גדולה, אך הדבר לא עלה ביד, שכן טרוד אני כל העת בעסקי הרבים, מהם אני מרויח חוץ רב ורואה ברכה בעמלי. אך מכיון שתמיהתי הולכת וגדלה וצערי הולך ונעשה קשה יותר, לכן מבקש אני ממך להקשיב לדברי ולהביני פשר דבר". הטה ששון את אזנו לשמע דברי שכנו העשיר המפלג, והקשיב לדבריו ברב קשב. "ראה נא והביטה על שנינו. אני עשיר מפלג ובעל ממון רב, שגם אני בעצמי לא יודע בדיק כמה כסף יש לי. אתה לעומתי, הנך עני וחסר אמצעים, שבקשי מצליח לפרנס את בני ביתך במאכלים פשוטים. אני אוכל מעדני מלכים, נהנה מפל תענוגות העולם הזה ויושב ברומו של עולם, והנה אני הולך ומתננן, הולך ונחלש,

מרגל

הלכות והליכות

• הנהגתם של פמ"ח צדיקים היתה, ליחיד בנגד מיוחד אותו היו לובשים בשעה שהיו צריכים לכעס, ובימים ההם עובר הזמן והכעס היה מתפוגג. (הסר כעס מלבך)

• סגלה גדולה להחזיק בשעת הכעס את הציצית ולהסתכל בה, כי כנף בגימטריה כעס, והציצית גורמת להשראת השכינה, וכן סגלה גדולה לומר את כל ספר התהלים, שסוף מזמוריו ק"נ כמנגן כעס. (השל"ה הקדוש)

• מי שהוא כעסן בטבעו, כן בעת שעונה אמן: הוא שמה רבא, ויאמרנה בכח. ויחשב שה' יבטל מנונו קלפת הכעס, וזו עצה נפלאה וסגולה בדוקה ומנוסה. (שומר אמונים)

• על ידי נתינת הצדקה, מתבטל הכעס. (ספר המדות)

• טהרת המקוה היא סגולה להציל מן הכעס, כי מקוה בגימטריה קנה ושם אה"ה במלואו, ועולה גם כן בגימטריה כעס עם הכולל. (רבי חיים ויטאל)

• גם אם על ידי המנועות מהכעס יגרם לו הפסד כספי, כדאי הדבר. צא וחשב, כמה מוציא האדם במשך השנה לקיים המצות, וגם ההמנועות מפעם אינה פחותה מאותן מצות. (אריך אפים)

• קל יותר לעבד בימי הנעורים על תקון המדות, כשעדין לא התרגל ולא השתרש ברע. וכן כתב רבנו יונה, שגם חוט השערה אשר בנקל יקרענה, אם תכפילנה ותשזר אותה בשערות רבות, יתפנה הדבר לחבל עבות שצריך עמל רב כדי לנתקו, וכן הוא התרגל בכל מדה. (שם)

• כאשר האדם צריך לבוא לידי כעס, כגון כשצריך להפריש את האדם מדבר עברה, יראה את עצמו כאלו כועס, אולם דעתו תתנער מישבת עליו ביעו לבין עצמו. (שולחן ערוך הרב)

• כאשר האדם כועס על זולתו, לא ינטר לו את הקפדה בלבד אלא ילך אליו ויזכיר אותו בנחת על מה שעשה לו, ולא יעשה זאת מתוך כעס. (ספר חסידים)

• כשהאדם שרוי בתענית או בשעה שהוא רעב, וכן כשהוא נמצא בזמן דחוק וקצר זמן, ובפרט בערבי שבתות ומועדים, אזי הכעס מצוי מאוד, ולכן צריך האדם להשתדל מאוד בזמנים אלו להתרחק מהכעס ולשלוט ברוחו. (הסר כעס מלבך)

• מדת הכעס היא מדה מגנה מאד, וצריך האדם להתרחק ממנה עד לקצה האחר, וילמד את עצמו שלא לכעס כלל, אפילו על דבר שראוי לכעס עליו. לא יטיל אימה על בני ביתו או על הצבור, ותהיה דעתו מישבת עליו בכל עת. (הסר כעס מלבך)

• יש לאדם להתרגל לדבר בלשון רכה ובקול נמוך, לשוחח כל דבריו בנחת ובשלווה, ובזה יציל מן הכעס ויבוא לידי ענוה שהיא המדה הטובה והגדולה שבכל המדות. (ספר חסידים)

• אדם שמפיר בעצמו שנוטה הוא לבוא לידי כעס, יזר את עצמו ללמוד מאמרי חז"ל בשכר המאריך אפו ובענוש עון הכעס, וכאשר יתמיד בקריאה לבוא לידי מעשה. (ראשית חכמה)

• בשעה שהאדם עומד לפני עשיית פעולה, או מתכוון לקחת למקום מסים, וחושש הוא שמא יבוא לידי קפדה וכעס, יתפלל ויבקש מהקב"ה שייציל אותו מעון הכעס והקפדנות, וכן טוב לאדם להתפלל מדי בקר על כו, ויבדא לתקבל תפלתו בשמים. (רבי חיים מוולוז'ין)

• אם הגיע האדם לכלל כעס ורוצה להתגבר מיד על הדבר, ימהר לשתק וישים מחסום לפיו. כי השתיקה בעת הכעס, כמוה כמים לאש. (פלא יועץ)

• עצה טובה לאדם להנצל מהכעס, שלא להגיב מיד על הדבר שהכעיסו, אלא ילין את הדבר לילה אחד, וידחה את הדבר רק למחר ואז יטפל בענין מתוך רגע וישוב הדעת. ואדם הנוטה לכעס, יקנס את עצמו שבכל פעם שהוא כועס, יתן סכום כסף לצדקה. (רבנו יהודה החסיד)

• מי שמרגיש בעצמו שהוא נכשל בכעס, יעשה לעצמו גדרים וסיגים ויקנס את עצמו שאם כעס, יוסיף על למודו יותר, או יקרא ספר תהלים, או ימעט בשנתו או באכילתו ככפרה על אותו מקרה, עד שיתרגל שלא לכעס. ועוד עצה טובה היא, שישעשה שהוא מרגיש שהוא עומד לכעס, ימלא את פיו מים, ויחזיק את המים בפיו כמה דקות, ורק לאחר מכן יאמר את דבריו ברגע. (אריך אפים)

• סגולה גדולה לבטל את הכעס, לומר: "הכנעני החתי האמרי והפריזי והיבوسی והגרשני". (רבי אלימלך מליזענסק)

מהלל

מספורי חז"ל

מעשה בשני בני אדם שהתערבו זה עם זה אם יעלה בידם להרגיז את הלל הזקן ולהקניטו, ואמרו שמי שיעלה בידו הדבר, יקבל ארבע מאות זוזים בשכרו. אמר אחד מהם: "אני אצליח להרגיז אותו", מה עשה? הלך לביתו של הלל ביום ששי אחד ערב שבת, ובאותה שעה חפף הלל את ראשו והתרחץ לכבוד שבת קדש. עמד האיש על פתח ביתו של הלל הזקן, וקרא: "מי פאן הלל, מי פאן הלל". התלבש הלל הזקן בזריזות, יצא אל האיש ואמר לו: "בני, מה אתה מבקש?" אמר לו האיש: "שאלה גדולה יש לי לשאל אותך". אמר לו הלל: "שאל בני, שאל". אמר לו האיש: "מפני מה ראשיהם של בני בבלי עגלים?" אמר לו הלל בסבלנות ובארץ רוח, מבלי לגלות סמנים של פער על השאלה הטפשית שהלה בא לשאל אותו בשעה כה דחוקה: "שאלה גדולה שאלת, והסבה היא מפני שאין להם לבני בבלי מילדות ממוחיות". פנה האיש לדרכו וחזר אחר זמן קצר, כאשר שוב היה הלל באמצע הרחיצה, וקרא: "מי פאן הלל, מי פאן הלל". שוב התעטף הלל בבגדיו, יצא אליו ושאל בסבלנות: "בני, מה אתה מבקש?" אמר לו האיש: "שאלה יש לי לשאל", וכלל לא הוסיף להתנצל ולבקש את סליחתו של הלל, על שהוא מטריחו בדברים של מה בכך בערב שבת, כשהדבר סובל דחוי. אמר לו הלל: "שאל בני, שאל". אמר האיש: "מפני מה עיניהם של האנשים שגרים בתרמוד, רכות וטרוטות?" אמר לו הלל: "בני, שאלה גדולה שאלת. הסבה לכך היא, מפני שהם מתגוררים במקום שיש שם חול רב, והחול נכנס לעיניהם ולכן עיניהם רכות". פנה האיש לדרכו, והלל חזר לרחיצתו. אך לאחר זמן קצר, שוב חזר האיש וקרא: "מי פאן הלל, מי פאן הלל". התעטף הלל בפעם השלישית ויצא אליו, ואמר: "בני, מה אתה מבקש?" אמר לו האיש: "שאלה יש לי לשאל". פנה אליו הלל בסבלנות גדולה, כאלו זו הפעם הראשונה שהוא בא אליו, ואמר בלי שום סמנים של פער ורגז: "שאל בני, שאל". אמר האיש: "מפני מה רגליהם של בני אפריקה רחבות?" אמר לו הלל: "בני, שאלה גדולה שאלת. הסבה לכך היא, מפני שבני אפריקה מתגוררים במקומות שיש שם בצות של מים, וכדי שלא יטבעו בתוך הבצות ברא אותם הקב"ה עם רגלים רחבות שעליהן הם עומדים ולא טובעים. אמר לו האיש: "רבי, יש לי הרבה שאלות לשאל, אך מתירא אני שמא תכעס עלי". אמר לו הלל: "חס ושלום, לא אכעס עליך כלל". התעטף הלל בבגדיו, הושיב את האיש לידו ואמר לו: "יכול אתה לשאל את כל השאלות שרוצה אתה לשאל". ועל אף שהשעה הייתה דוחקת מאד והשבת כבר ממשימשת לבוא, לא פער הלל והטה את אגזו בסבלנות לשאלותיו של הטרדן. אמר לו האיש: "האם אתה הוא הלל שמכנים אותו 'נשיא ישראל'?" אמר לו הלל: "כן, אני הוא". אמר לו האיש ברב חצפה: "אם אתה הוא הלל, יהי רצון שלא ירבו כמותך בישראל". נבהל הלל ושאל: "מפני מה אתה אומר

לרבי פרידא, היה תלמיד אחד שהיה חסר פשרונות וקשה הבנה מאד. סבלנותו של רבי פרידא לתלמידו זה, הייתה מפלאה ונעלית מבינת אנוש, עד שהיה לומד עמו כל ענף ארבע מאות פעמים. פעם אחת התפונן רבי פרידא ללכת לדבר מצוה, ובאותו יום לא הבין התלמיד מאומה ממה שלמד. התפלל רבי פרידא ושאל את התלמיד: "מדוע היום אינך מבין מאומה? והרי למדתי עמו כל דבר ארבע מאות פעמים כפי הרגלך, ומה יום מיומים?" השיב לו התלמיד: "מאותה שעה שהבנתי שאתה מתפונן ללכת, לא הצלחתי להתרכז בלמוד והסחתי דעתי מדבריך, כי כל הזמן חשבתי שעכשו אתה עומד להפסיק את הלמוד וללכת, ולכן לא הצלחתי להבין מאומה". אמר לו רבי פרידא: "איני הולך לשום מקום ואני מתחיל ללמוד עמו מחדש". ישב עם התלמיד בלי כעס, וחזר עמו שוב ארבע מאות פעמים את הלמוד, עד שהתלמיד קלט היטב והבין את מה שלמד. יצאה בת קול מן השמים ואמרה לרבי פרידא: "בחר לה מתנה אחת מתוך שתים, או שתזכה שייסיפו לך ארבע מאות שנה לחייה כנגד ארבע מאות הפעמים שלמדת שוב עם אותו תלמיד, או שתזכה יחד עם כל בני דורך לחי' העולם הבא". אמר רבי פרידא: "מעדיף אני לזכות יחד עם בני דורי לחי' העולם הבא". אמר הקב"ה: "תנו לו לרבי פרידא גם מתנה זו וגם מתנה זו". (מסכת עירובין)

מנהג היה בימים מקדם, שהנשים היו יוצאות במוצאי שבת כדי לללות מים מהבארות, מיד פשהו שומעו 'ברכו' בתפלת ערבית של מוצאי שבת. מפני שמסורת הייתה בידם, שבארה של מרים שנמצאת בימיה של טבריה, הולכת וסובבת בין כל הבארות וביי המעינות, וכל מי שהוא חולה ומזדמן לו לשתות מים אלו, הוא מתרפא מיד, ואף אם כל גופו מלא שחין מיד הוא מתרפא. מעשה באדם אחד שהיה מכה שחין, ואשתו הלכה במוצאי שבת לשאב מים, אך התעכבה מעט יותר מהרגלה. הזדמנה לה לאותה אשה בארה של מרים, והיא מלאה את פדה במים אלו מבלי לדעת אילו מים חשובים נמצאים בפד. כשחזרה הביתה, התרגז בעלה עליה על שבוששה לחזור, ומרב פערס נפל הפד שעל שכמה ונשבר וכל המים שבה נשפכו ארצה. פתוצאה משפרכת המים, נתזו כמה טפות על בשרו של הבעל, ובכל מקום שנגעו הטפות בבשרו שהיה מלא שחין, התרפא המקום. הצטער אותו איש על פערסו, שכן אלו לא היה פועל לא היה נשבר הפד, ואם לא היה נשבר הפד היה יכול להתרפא לחלוטין מהשחין, אולם לא עלתה לו לרגז זה אלא רגזנותו, ואלו היה שולט בפערסו היה מתקיים בו הפסוק: 'והסר פערס מלבה'. ואז היה זוכה להמשך הפסוק: 'והעבר רעה מבשרך'. (מין ה'בית יוסף')

מתבול

אמרות ופתגמים

- סבת הפעם היא ממועוט ישוב הדעת, ומפני שלא יכיר כמה מדה מגנה היא הפעם, ולא יכיר כמה מעלות טובות יש בארץ אפים. כי כל המאריך אפו, לעולם אינו מתחרט. (ספר הישר)
- עזיבת הפעם מביאה את האדם לדרך הענוה, וכן מצינו בהלל הזקן שלא היה כמוהו אדם ענו מעולם, ובזכות ענותנותו נכנסו גרים תחת כנפי השכינה. (ספר חסידים)
- וכאשר תנצל מן הפעם, תעלה על לבך מדת הענוה שהיא מדה טובה מכל המדות הטובות. (אגרת הרמב"ן)
- מי שהוא מושל ברוחו בשעת הפעם, זו אחת המדות הנכבדות בעולם. (המאיר)
- מי שאינו כועס הוא אדם שמבדיל את עצמו מן הגשמיות מפני שדרך האדם הגשמי להתפעל ולכעס, ובזה הוא מתדמה למדותיו של הקב"ה שהוא רוחני והקב"ה אוהבו. (המהר"ל מפראג)
- מי שקולו נמוך ומרבה בשתיקה, נעשה מרבה לשכינה. (אור צדיקים)
- מי שהוא בעל כעס, איננו אדם לז' ימים, היותו בעל מדה זו, להשיג שום השגה, אפילו אם יהיה צדיק בכל דרכיו. (רבי חיים ויטאל)
- לב האדם הוא היכל השכינה, והכועס שנתקבץ בעובד עבודה זרה, הרי הוא מכניס צלם בהיכל ומגרש את השכינה מכלבו. (ראשית חכמה)
- פעם הוא אבריאבות השמאה, ואין לה דבר שמזיק לגוף כמו הפעם. על-כן השקמו ואל תזיקו לגופכם ולנשמתכם. (רבי שפטיל בן השל"ה הקדוש)
- מי שמשבר את כעסו, יזכה לשם טוב ויקרב נפשות לה' יתברך. (רבי נחמן מברסלב)
- כשמרגיש האדם על יצרו ומאריך אפו וכו' כעסו, זוכה על-ידי זה לפרנסה ועשירות. (ליקוטי עצות)
- מדת הפעם היא רע שברע. (הגרי"א מוילנא)

- רבי אליעזר אומר: יהי כבוד חברך חביב עליך כשליך, ואל תהי נוח לבעס. (מסכת אבות)
- בשלשה דברים האדם נכר, בכוסו - אם דעתו מישבת עליו ביינו, ובכיסו - כשנושא ונותן עם בני אדם אם באמונה הוא עושה, ובכעסו - שאינו קפדן יותר מדי. (מסכת ערובין)
- לעולם יהא אדם חכם ביראה, מענה-דרך ישיב חמה, ומרבה שלום עם אחיו ועם קרוביו ועם כל אדם, ואפלו עם נכרי בשוק, כדי שיהא אהוב למעלה ונחמד למטה, ויהא מקבל על הבריות. (מסכת ברכות)
- שלשה הקב"ה אוהבים, והראשון שבהם הוא מי שאינו כועס. (מסכת פסחים)
- שאלו תלמידיו את רבי אדא בראיהבה: כמה הארכת ימים? אמר להם: מימי לא הקפדתי בתוך ביתי. (מסכת תענית)
- אמר רבי אלעזר: כל פרנס שמנהיג את הצבור בנחת, זוכה ומנהיגם גם בעולם הבא. (מסכת סנהדרין)
- המקרה בגדיו, והמשבר כליו והמפחד מעותיו בחמתו, יהא בעיניו עבוד עבודה זרה. שפך אמונתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו לה עבד עבודה זרה והולך ועובד. (מסכת שבת)
- אמר אליהו זכור לטוב: לעולם אין תורה מתפרשת אלא למי שאינו קפדן, ואף הוא אינו נגלה אלא למי שאינו קפדן. אשרי מי שפגע בו אליהו ומי שישב עמו, שמבטח לו שהוא בן העולם הבא. (מסכת כלה רבתי)
- אמר רבי שמעון: מדת הצדיק שהוא קשה לבעס ונוח לרצות, וזו המדה גדולה מכלם. (זוהר חדש)
- כיצד אפשר להכיר את האדם, אם להתקרב אליו או להקנות ממנו? אפשר הוא נבדק בכעסו והוא שומר את נשמתו הקדושה בשעת כעסו, זהו האדם הראוי והשלם והוא עבד לבו-רא. (זוהר פרשת תצוה)
- עשירים וארבעה דברים מעכבים את התשובה, ואחד מהם הוא בעל חמה. (הרמב"ם)
- כל המאריך אפו, לעולם לא יתחרט. (רבנו תם)

של רב, ובקש ללמוד תורה. הראה לו שמואל את האות אל"ף ובקש ממנו לחזור אחריו, אלא שגם הפעם נסה האיש לטען ולומר: "מי אמר שא האות אל"ף"? וכך אמר גם על האות ב"ת. אחז שמואל באזנו של האיש ומשכה עד כדי כאב. תפס האיש את אזנו וצעק: "אזני, אזני!" אמר לו שמואל בתיקה: "מי אמר לו שא אזני"? התפלא האיש ואמר: "כלם יודעים שא האזן וכן קוראים לה". אמר לו שמואל: "צודק אתה, כלם יודעים שא האזן, אבל כלם גם יודעים, שא האות אל"ף". השתתק האיש וקבל על-עצמו ללמוד תורה מבלי להתחכם ולשאל שאלות של הבל. קראו חכמים על שמואל את הפסוק בקהלת "טוב ארץ רוח מגבה רוח", טוב ארץ אפים של שמואל, מהקפדתו של רב. שאם לא היה מאיר לו פנים, היה חוזר לסורו, ועכשו סבר וקבל ללמוד תורה פראוי. (קהלת רבה)

כן? אמר לו האיש: "מפני שבגללך הפסדתי ארבע מאות זוז" וספר לו על שהתנפח עם חברו על סכום זה אם יצליח להכעיסו ולהרגיזו. אמר לו הלל במנוחה ובסבלנות: "דע לה שפדאי הוא הילל שתפסיד בגללו ארבע מאות זוזים, ואפלו ארבע מאות זוזים נוספים, אך הילל לא יקפיד". (מסכת שבת)

איש אחד מפרס, בא פעם לפני האמורא רב ובקש ללמוד ממנו תורה. בדקו רב וראה שהלה לא יודע אפלו את אותיות לשון הקדש, ולכן הושיבו ליד לוח של אותיות, הצביע על האות הראשונה ואמר: "אמר אל"ף". אמר האיש: "מי אומר שאות זו היא האות אל"ף"? נסה רב שוב, הצביע על האות השנייה ואמר: "אמר ב"ת", ושוב תמה האיש: "מי אומר שא האות ב"ת"? גער בו רב והוציאו מביתו בנזיפה. הלך האיש לשמואל חברו

מספר

ספורי צדיקים

את השם המפדש בן מ"ב אותיות רק למי שאינו פועס. מספּה זו, נסה רבי יעקב את אותו תלמיד חכם שבע פעמים והביאו לידי פּעס. בשש הפעמים הראשונות הבליג הלה, סבל ולא פּעס, אך בפעם השביעית לא הצליח להתגבר והוא נכשל בפּעס, ולכן לא העביר לו רבי יעקב את הקבלה שבידו. (ראשית חכמה)

מדת הפּעס, הייתה נחשבת בעיני הרבי רבי זושא מאנפולי, לאחת העברות החמורות, אשר יש לשוב עליהן בתשובה שלמה אפילו בסגוף הגוף. פעם ראה רבי זושא את אחד ממקורביו, כשהוא מגיב בפּעס על ענין חשוב של מצוה. על-אף שהדבר עסק במצוה חשובה, והגם שהמעשה ארע בעצומו של החורף והקר חדר לעצמות, צוה רבי זושא לאותו אדם למהר לטבול במקוה שממיו היו קרים כקרח, כדי להטהר מטמאת הפּעס ולשוב על חטאו זה בתשובה שלמה. (צנתרות הזהב)

רבי יצחק מוורקא, מעולם לא פּעס על שום אדם וסבלנותו הייתה באפן מפליא. בכל פעם שהיה עליו להראות פנים פּעוסות כדי לתנוּ את בני ביתו או את מקורביו, היה נוהג להפנס לחדרו הפנימי, שוהה שם זמן מעט ומחליף את בגדיו, ובינתיים הרהר בדעתו שלא ידבר חלילה מותו פּעס. פעם, באו לספר לו על אדם אחד שבקש לגרש את אשתו, לאחר שעברו עליו כמה שנים ועדיין לא נולדו לו ילדים, אולם הרבי הפציר בו שלא לעשות זאת, שכן לא עברו עדיין עשר שנים מנשואיהם, והבטיח לו שעוד יולדו לו בנים ובנים. אותו אדם היה עקשן גדול ובעל גאווה, והוא עמד על שלו ולא רצה לשמע את דברי הרבי. הדבר הכאיב מאד לרבי יצחק והוא בקש לדבר עם האיש קשות, אך מפני שמעולם לא פּעס, נכנס לחדרו והחליף את בגדיו. לאחר זמן-מה צא ואמר לאותו אדם: "ראוי היה שאכעס עליה, אולם הפּעס הוא אסור חמור. אך דבר אחד אוכל לומר לך, כשם שאתה מבקש להפטר מאשתך, כך אמןם יהיה". לא עברו ימים מרבים, והאיש נפטר ויצאה האשה במיתת הבעל, רחמנא לצלן. (מגדולי התורה והחסידות)

בשנים תר"ח-תר"ט, התפשטה מגפה קשה בוילנא, שהפילה חללים רבים. רבי ישראל סלנטר, עמד אז בראש ועד הצלה והתמסר בכל מאודו להצלת יהודי העיר. הוא שכר בית חולים גדול שבו היו אלה וחמש מאות מטות, ובהשפעתו לא גבו הרופאים את שכרם מהחולים, ויחד עם פשבעים אברכים לומדי תורה, התמסר רבי ישראל למען החולים והורה להם לעשות בשבת את כל המלאכות הדרושות להצלת נפשות, שכן פקוח נפש דוחה שבת. לילה אחד, חלה נכדו של אחד מנכבדי וילנא בשם ר' יוסף חלקון, ובהתאם להוראותיו של רבי ישראל, עשו האברכים את השבת כחל להצלת הנפש, וכעבר ימים מספר הבריא הלה בדרך.

ספר רבי חיים ויטל, על מורו המפרסם האריז"ל, כי הוא היה מקפיד מאד במדת הפּעס יותר משאר העברות, ומאס בפּעס אפילו כאשר הוא בא לשם מצוה. פעם ראה את רבי חיים ויטל ולומד עם אחיו הצעיר, וכשהלה לא הבין את מה שלמד, על-אף שרבי חיים נסה להסביר לו את הדבר היטב, הגיע רבי חיים לידי פּעס, והאריז"ל הזהיר אותו על פּעסו מאד ואמר: "כל שאר העברות פוגמות באיבר אחד בגופו של האדם, אבל מדת הפּעס פוגמת את כל הנשמה כלה ועושה אותה טרפה". (שער רוח הקדש)

ברשותו של רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב, היה תפלין יקרות מאד שקבלו בירשה מאביו רבי יצחק המגיד מדרוהביטש. התפלין היו יקרות מאד בעיניו, ואף שעשירים רבים בקשו לרכוש אותן ממנו בסכום גבוה שהיה יכול להיות לו לעזר רב במצוקתו הגדולה, לא הסכים רבי מיכל לעשות זאת. מדי פעם, היה המחסור מתגבר בביתו ובני ביתו היו מפצירים בו למכור את התפלין כדי להביא מעט רווחה הביתה, אך הוא התקשה להפריד מהתפלין שהיו יקרות לו כבבת עינו. שנה אחת, היה מחסור גדול באתרגים, והנה כבר הגיע ערב ספות ובכל זלוטשוב אין אפילו אתרג אחד. סמוך מאד לחג, הגיע אדם אחד ובידו אתרג מהדר ביותר, אך הוא דרש בעבורו סכום גדול מאד. רץ רבי מיכל לביתו, נטל את התפלין היקרות של אביו ומכר אותן לאחד העשירים שהפציר בו פעמים רבות לרכוש את התפלין מידו, ובסכום שקבל בעבור התפלין רכש את האתרג. כשתור לביתו, התרעמה עליו אשתו על שמכר את התפלין בעבור האתרג, בזמן שהילדים רעבים ללחם, ומרוב בהלה נפל האתרג מידיו של רבי מיכל ונפסל. שלט רבי מיכל ברוחו ולא הוציא אפילו גגה אחד מפיו. תחת זאת, עמד ואמר: "רבונו של עולם! תפלין אין לי, אתרג גם אין לי, אולם לידי פּעס לא אבוא חלילה, והריני מקבל את גזרתך באהבה". באותו לילה, התגלה אליו אביו רבי יצחק בחלום, ואמר לו שהמעשה האחרון שלא פּעס, עורר רעש גדול בשמים יותר מהמעשה של רכישת האתרג במקסירות נפש. (צדיק יסוד עולם)

בטבעו היה רבי בנימין וולף בוסקוביץ בעל 'סדר משנה', נוטה לכעס, ולכן רשם על פתלי ביתו באותיות גדולות את מאמר חז"ל: "כל הפועס כאלו עובד עבודה זרה", כדי שהדברים יהיו לגודל עיניו כל העת, ובזכות זה ישלט ברוחו. (אלף כתב)

בעיר צפת התגורר חכם גדול בשם רבי יעקב אשכנזי, שהיה גאון מפלא בתורה וגדול בחכמת הנסתר. פעם, בקש להעביר את מסורת הקבלה שבידו לתלמיד חכם אחד, אך מפניו שפסדת הייתה בידם שלא למסור את החכמה הלזו אלא למי שיצוהו ויביאווה לידי פּעס ולא יכעס, כפי שמובא במסכת קדושין שאין מוסרים

נס. בא הסב להודות לרבי ישראל על מסירותם של שליחיו, אלא שהוסיף להעיר כי יתכן והמציילים מחללים את השבת יותר מן הצר. חרה הדבר לרבי ישראל מאד, מפני שחשש שבעקבות הערה זו יתרשלו האברכים מפלאכתם בשבת, והדבר יגרם חלילה לאבדות בנפש, והוא מהר לגער בר' יוסף בקול רם באומרו: "האם אתה תבוא ללמד אותי מה מותר ומה אסור לעשות בשבת? והרי אני הוא זה שארגנתי את האברכים היקרים הללו והבטחתי לבני משפחתם שהמחלה לא תדבק בהם וכלם יחזרו בעזרת ה' בריאים ושלמים לביתם. האם גם אתה יכול להבטיח זאת ולשא בעל הלקה?" מיד חלץ ר' יוסף את געליו, התניב על הארץ ובקש את מחילתו של ישראל ונענה. לאחר אותו מעשה, הצטער רבי ישראל סלנטר על שהרים קולו ברגז, וכל ימיו היה זוכר מקרה זה ומתמרמר על שלא שלט בעצמו די הצורך, אך התנחם בכך שהדבר נעשה לצורך פקוח נפש. (תנועת המוסר)

ספר רבי יצחק שלמה אוגנר, ראש ישיבת 'חוג חת"ם סופר', על רבו רבי יעקב יחזקיהו גרינולד מפאפא, כי מעולם לא ראה אותו בכעס, חוץ מפעם אחת. היה זה כאשר אחד מבגלי הבתים בקהלתו, שבבעלותו הייתה טחנת קמח, העסיק בחורי ישיבה שפקשו להשתפר מעט מסחינת קמח למצות. פעם, עמד שם הרב מפאפא, ובאותה עת לא הייתה דעתו של בעל הבית נוחה מקצב העבודה של הפחורים, ולכן הרים את קולו עליהם בצעקה: "נרפים אתם, נרפים! עבדו בזריות גדולה יותר". על-אתר הסה אותו הרב, ואמר לו בגערה: "מדוע אתה צועק על הפחורים הללו? הרי אתה מערב בכך את דמם במצות שלך! פיצד מעו אתה להתעלל בעמלי תורה? וכיצד מבקש אתה שתצאנה מצות מהדרות מתחת ידך, כאשר אתה מעביד בני תורה בחזק יד"? (רשומים בשמך)

ה"אהבת ישראל" מויוזניץ היה מושל ברוחו ונזהר בכל כחו שלא לכעס בכל מצב שהוא. שנה אחת, בשעת אפיית המצות בערב פסח, ראה את אחד מאנשיו כשהוא מתקצף וכועס כדי לגרו את האופים לעשות את מלאכתם במהירות, כדי שהמצות לא יחמיצו. לא הייתה דעתו של הרב נוחה מכך, והוא הוכיח את האיש על כעסו. נסה הלה להצטדק וטען: "הרי חמץ אסור במשהו", ונענה: "האמן לי, משהו כעס גרוע יותר ממה שהוא חמץ". (קדוש ישראל)

רבי ישראל מאיבניץ תלמידו של רבי מרדכי מלכוויטש, שמע פעם בעירו כי אשה אחת התרגזה על שכתבה ששאבה מים מהבאר לפניו, ומרב כעסה הפכה את כל הדלי שאותה אשה שאבה. הדבר היה בימי החורף, כאשר הגישה לבאר הייתה קשה, מפני סכנת ההחלקה בקרח שקפא מסביב, והשאבה עלתה לה במאמץ רב. היה הדבר לשיחה בעיר על אותה מסכנה שנאלצה לכתת רגליה שוב אל הבאר מתוך סכנה גדולה, כדי לשאב מחדש מים לבני ביתה, אולם רבי ישראל

נענה ואמר: "לא אותה אשה שמיימה נשפכו היא הפספסה, אלא דוקא מי ששפכה את המים, שכן היא הגיעה לידי כעס ורגז ולא שלטה ברוחה, אדם כזה ראוי לרחמים גדולים על שאינו מצליח לשלט במדת הכעס שבו". (תורת החסידות)

רבי אריה לייב ב"ר דב בר, היה מחשובי יהודי וילנא ומנגידיה, אשר תורה וגדלה התאחדו על שלחנו. שנה אחת, לא נתן היה להשיג אתרגים למצוה, שכן שנה שחונה הייתה אותה שנה, ובכל וילנא הגדולה היו רק שני אתרגים. אחד שהיה מיעד לכל בני העיר, ואתרג שני קנה רבי לייב במוחיר עצום. ביום טוב ראשון של חג הסוכות, השפים רבי לייב כדי לטל את ארבעת המינים, עליהם שלם הון עתק. גם משרתו התמים בקש לזכות במצוה טרם יבואו אנשים רבים לטל את הלולב, ולכן הודרו עוד בטרם בא אדונו, הוציא את האתרג מקפסת הכסף ובדחילו ורחימו החל להתכונן לברכה, אלא שלפתע שמע את צעדי אדונו מתקרבים, ומרב פחד נפל האתרג מידי. כשנכנס רבי לייב אל הבית, ראה את משרתו עומד ופניו חודרים פסיד, והאתרג שוכב על הארץ ללא הפיטם. התגבר רבי לייב על סערת רוחו, לא הגיב מאומה, לא כעס ולא רגז, אלא חזר ואמר: "נו, אם אין אתרג אני אין ברכה", ויצא במנוחת הדעת אל התפלה. (חסר כעס מלבך)

רבי נחום ליברזון מיאס, היה מגדולי חסידי רוז'ין ובערב ימיו גר בירושלים. פעם נכנס אליו בחור אחד כדי לקבל ממנו דברי תורה וחסידות, ורבי נחום הראה לו שיש בידי כלי זכוכית יקרי-ערך, אותו קבל במתנה מרבו רבי דוד משה מטשורטקוב שקבלו מאביו הסבא קדישא מרוז'ין. נטל הבחור את הכלי בידו, ומרב התרגשות נפל הכלי מידי ונשבר לרסיסים. נקל לשער את הרגשתו של אותו בחור שלא ידע את נפשו, אולם להפתעתו לא התרגז רבי נחום כלל, אלא נחמו כפה פעמים ואמר לו: "אין בכך כלום", והמשיך: "הרי לא החזקתי את הכלי ליפי אלא לשם שמירה בזכות הצדיקים, מה לי אפוא אם הכלי שלם או שבור? עד עתה היה הכלי שלם לשמירה ועכשו יהי רסיסי הזכוכית לשמירה". ובדברו, רכן ארצה ואסף את כל השברים לתוך פסת בד וצרר אותם למשמרת. (שיח זקנים)

גדול היה מאד ה"חזון אי"ש" במדת הסבלנות ובשליטה העצמית המפלאה שלו. פעם התבטא ואמר לאחד שפא לבקש את סליחתו על שהכעיסו: "אין בחנותי מרפלת כזאת של כעס, ואינני יודע תרעומת מהי". אדם אחד שנקלע למצוקה כספית, נכנס פעם אל ה"חזון אי"ש" ובקש ממנו לכתב לו המלצה לעשיר אחד בתל-אביב, כדי שהלה יתמוך בו במצוקתו. למרות שהחזון אי"ש נמנע תמיד מצעדים כאלו, הסכים הפעם לטובת אותו אדם, וכתב מכתב נרגש לאותו עשיר, אלא שלא כתב את שמו ופתח בברכת שלום. בסיומו, מסר החזון אי"ש את המכתב לאותו אדם, ובקש ממנו שלא לעשות שמוש חוזר במכתב, אלא להפנות אותו רק לאותו

על שכתו ועל שגם לו לבזבז זמן יקר, אלא שלאחר מכן נזכר בדברי חז"ל שכל הפועל פאלו עובד עבודה זרה. וכשנכנס השמש אמר החוזה בלבו: "האם כדאי לעבר על אסור של עבודה זרה בשביל נטילת ידים?" ולכן עצר ברוחו ולא אמר לו מאומה. (סיפורי חסידים)

רבי אברהם הררי רבול, זמן חכמי ארם-צובה, היה צדיק מושל ברוחו. פעם בא אל גלב אחד כדי להסתפר, והלה לא נזהר במלאכתו והשחית לו חלק מזקנו. נבהל הספר מפעשהו ולא ידע את נפשו, אולם רבי אברהם לא פעס כלל, אלא נטל מגבת וכסה את פניו כדי שלא לביש את בעל המלאכה שפשל במלאכתו. ועל אף שהיה אנוס להסתפר בביתו תקופה ארפה עד שזקנו גדל שוב, לא הכלים את פני הספר ולא בישו. (אריז' הלבנון)

רבי שמעון צבי הורביץ, היה מגדולי המקובלים בירושלים, והיה מכנה 'רבי שמעון לידר', על שם העיר לידא בה נולד בשנת תרכ"ה, וממנה עלה בשנת תרמ"ב לירושלים. בתקופת השואה האומה, הלכו כמה בעלי קבלה מעשית ושחטו תרנגולת באוירון מעל מערת המקפלה, פאשר הם קוראים בשמו של הצורך הנאצי. יפח שמו ומכונים פגנות מיחדות בחכמת הנסתר, כדי לעקר את הצורך הרע מן הארץ. לא היה הדבר לרוחם של כמה מגדולי הרבנים, ובאחד הימים כשישב רבי שמעון אחר התפלה פותיקין בבית הפנסת ועסק בתורה, התפרץ אדם אחד והחל לבאזתו קבל-עם ועדה על אותה פעלה של שחיטת התרנגולת, שלדעתו נחשבת כמעשה כשוף וכשחיטת חוץ לשעירים. כל אותה שעה, ישב רבי שמעון ושתק ולא הגיב מאומה על דברי הבזיון, לא פעס ולא רגז, ושם מחסום לפיו. לאחר פשווע ימים, כשהזכירו לפניו מקרביו את המאורע, אמר רבי שמעון כי הוא כלל לא השתתף באותו מעמד של שחיטת התרנגולת ולא היה שום חלק בענין. תמחו כלם ושאלו: "אם כן, מדוע שתקת אז פאשר אותו אדם בזה אותה ברבים?" והמקבל הצדיק השיב: "דעו לכם, ששתקתי מאז ועד עתה, מפני שחששתי שתגובתי תהיה מתוך פעס, ולכן התאפקתי עד כה ולא ספרתי את הדבר רק עכשו, כדי לקיים מצות 'והייתם נקים מה' ומישראל"'. (גדולי הדורות)

עשיר. עלה אותו אדם אל העשיר והציג לו את המקתב של החזון אי"ש, וכשהלה קרא את דבריו של גאון הדור, התרגש מאד והעניק לאיש סכום גדול מאד. כשראה האיש את הצלחתו הגדולה בזכות המקתב, לא שלט ברוחו ועשה בו שמוש חוזר, עד שעלה בידו להתרים כמה אנשים נוספים בחסות המקתב ואסף סכום גדול של פסף. בערב, החל רוחו של האיש נוקפו על שהמרה את פי החזון אי"ש, וכל הלילה לא הצליח לעצם עין מרב חבויטי נפשו. היה ברור לו כי עליו לבקש את מחילתו של החזון אי"ש, אף הוא לא היה מסוגל לפתח את פיו ולהתודות על מעשהו הנלוז. לפנות בקר הלה האיש אל מעונו של החזון אי"ש, כדי להתפלל בפניו הקבוע בביתו פותיקין, ובמשך כל התפלה עמד באימה וביראה וחשב על הבושה הגדולה שתהיה מנת חלקו כשהחזון אי"ש ישמע מה שעשה, והתירא מההקפדה שעלולה לבוא עליו בעקבות מעשהו. לאחר התפלה, ראהו החזון אי"ש וקראו לפניו, ובעוד האיש עומד ורועד כלו ואינו יודע כמה לפתח, נענה החזון אי"ש ואמר לו: "אין לי שום פעס ורגז עליה, שכן מראש ידעתי שפך תעשה..." (במחיצתם)

רבי יעקב מוצפי, מגדולי חכמי הפבלים בארץ ישראל, עמד על משמר היהדות בארץ הקדש ולחם נגד מרשיעי ברית. פעם נשא דרשה בענין צבויי חשוב, ואמר את דעתו ללא חת וללא מורא, הגם שלחלק מהמשתתפים לא נעמו הדברים ולא ערכו לחכם. לבסוף קם איש הדייט אחד והחל לבאזת את הרב במלים חריפות ובחסר פבוד מושע, אך רבי יעקב לא התרגז ולא פעס כלל וקבל את יסוריו באהבה. לא עברו ימים ארפים, ואותו אדם הכיר בטעותו ובא לבקש את סליחתו של הרב. אמר לו רבי יעקב: "האמן לי, שאני זוכר כלל מה אמרת ומחקתי את הדברים מלפי מיד, שכן רחוק אני מאד מפרדת הפעס ואין לי על מה למחל לך". (ארי עלה מבבל)

משמשו של החוזה מלפלין, שכח פעם להעמיד לו ליד מטתו מים לנטילת ידים של שחרית. השכם בבקר, הקיץ החוזה ובקש לטל את ידיו, אף לא מצא מים לפניו. לא הוריד החוזה את רגליו על הארץ ללא נטילה, והמתין עד שהשמש יחזר, ובינתיים החליט בלבו לנזף בשמש

ממלה

מעשה ביהודי פקח אחד, שהיה בראורין ולמדן מפלג, אלא שלא לחכמים לחם, ומזלו לא שפר עליו. העני היה מנתח-לחך והדלות שכנה בביתו דרך קבע. מחסורו של האיש הביאתו לידי רגז ושביון-לב, עד שהפך לאיש ממורמר וכעסן, שהיה מתרגז על-נמקלה ומטיח דברים חריפים בכל מי שהטריד את מנוחתו. פעם, לא שלט ברוחו וכעס על אחד מסובביו, והלה הטיח בו ברגזה ואמר: "אתה אדם רע!" חיד הפקח חיוך נוגה מלא צער, ואמר: "אמת הוא כי אדם רע אני, שכן אדם רע ראשי תבות הם של כל השמות הנרדפים של העני, אביון, דה, מד, רש, עני. ומכאן סבת רגזי וזעפי..."

רבי נפתלי מרופשיץ היה נוהג לעתים לאחז בידו קפסה של טבק, אך מעולם לא היה פותח אותה כדי להריח בה. התפללו פעם מקרביו על מנהגו זה ושאלוהו על-כך. אמר להם רבי נפתלי: "קפסה זו, סגולה גדולה היא בידי להנצל בזכותה מן הפעס. הכיצד? כשאני רואה את עצמי בא לכלל פעס, מיד אני פותח את הקפסה ומניח את כל הפעס שלי בתוכה, ואני נצל אפוא הימנה..."

משכב שבת לילדי ישראל

החדוש שלי לשלחן השבת

הדבור - כח אלוהי

שאלות ותשובות

עם יוסף עובדיה ביטון נ"י
ת"ת חניכי הישיבות | אשדוד

מה חשוב לדעת מראש חודש אב?

משנכנס חודש אב ממעטים בשמחה, כיוון שאלו ימים שבהם אנו זוכרים את חורבן בית המקדש. לכן משתדלים להימנע מדברים המביאים שמחה מיוחדת. לדוגמה:

• אם יש ליהודי דין עם גוי בבית משפט, עדיף לדחות אותו לאחר תשעה באב אם אפשר. גם ניתוח שאפשר לדחות – טוב לקבוע לאחר תשעה באב.

• ממעטים בעסקים של שמחה ובבנייה (ושיפוץ) של דברים לשמחה.

• נוהגים שלא לערוך חתונות מראש חודש אב עד אחרי תשעה באב (אף על פי שמותר מעיקר הדין).

• תספורות וגילוח – למנהג הספרדים מותר גם אחר ראש חודש אב (אומנם אסור בשבוע שחל בו תשעה באב), אבל יש שמחמירים החל מ"ז בתמוז ותבוא עליהם ברכה.

• מנהג ירושלים שלא לאכול בשר מראש חודש אב עד עשרה באב אלא אם כן בסעודת מצווה, ויש שמקילים בראש חודש עצמו. כמובן אלו כללי ההלכות, וישנם עוד פרטים רבים בהלכות אלו.

(ילקוט יוסף סימן תקנ"א)

"לא יחל דברו ככל הניצא מפיו יעשה"

(במדבר, ג)

"לא יחל דברו" – כמו לא יחלל דברו, לא יעשה דבריו חלין" (רש"י).

ומבאר: שהדבור, שהוא יחודי לאדם משאר בעלי החיים, מגיע לאדם מכח הנשמה. ולכן יש כח גדול בדבור, עד שבכח הצדיקים הגדולים להמית ולהחיות בדבור פיהם.

ומכיון שרצה הקדוש ברוך הוא להראות לעם ישראל את מעלת הדבור שיש בו כח אלוהי, קבע בתורתו שאדם שגדר לאסור עליו דבר, יהיה נאסר לו אותו דבר. וזה גורם לו להכיר ערכו ומעלתו ולשפר את מעשיו.

כתב רבנו חיים ויטאל זצ"ל בספרו 'עץ הדעת טוב' שזהו שנקאמר כאן: "לא יחל דברו" – מי שמכבד את דבורו, ודבוריו אינם סתם מלים, זוכה ש"ככל הניצא מפיו יעשה" – הקדוש ברוך הוא יעשה וימלא כל משאלותיו.

(אוצרותינו)

מתאמן

במדבר • נשא •

בהעלותך • שלח לך •

קורח • חוקת • בלק •

פינחס • מטות • מסעי •

זמירות לשבת

ישמח חתני בקהל אמוני, ישא ברכה מאת יי:
ש-די וכלא תאות לבו מוגן ונחת יתה סביבו,
לגמור ולשמוח ברכי יי:
ישמח חתני בקהל אמוני, ישא ברכה מאת יי:
לראשו יצוה ברכות עצומות
וישא בכל עת בנחת שכימות,
בא יבא ברכה נושא אצומות
יוקת ויראה ישועות יי:
ישמח חתני בקהל אמוני, ישא ברכה מאת יי:

מקהלות עם ברכו א-ה, הרימו קול בך וא-ה.
יגל יעקב, ישמח ישראל. ביום שמתחכם,
שיר מהלל א-ה. הללוהו גדלוהו כי ברוך הוא נאמן,
לכבוד החתן בחור מעם, יעקב איש תם: הללוהו...
רוקמו א-ה מאיר אורה, נבר חסדו אשר ברא.
חתן וכלה היא לו לעד, וסיר ישראל אז את השירה: הללוהו...
דרשו א-ה חי לעולמים, הללוהו במרומים.
יוסף עליכם אלף פעמים, עשר וקבד וארך ימים: הללוהו...
כימי צאתכם ממצרים, בעו בעדי עדים.
עין בעין תראו פי שנים, בירושלים בלכם חיים: הללוהו.

על דודים כלל בואי לגני, פרחת הנפן הנפן רמוגי:
חלף הגשם הסתיו עבר, קומי רעיתי החשך גבר.
נצא השדה גלין במדבר, שם אתן דודי לך מחמד עיני:
על דודים ובי:
יפית ונעמית בשלג עיניך, רבש וחלב תחת לשונך.
צאי נא וראי בעקבי צאנך, שם אקריב קרבן נסבתי יעני:
על דודים ובי:
ורדתי בקרן לרעות בגנים, לראות את נפך עיניך יונים.
שפתותיך כלל כמו חוט שנים, בתוך עיר ציון קומי רני:
על דודים ובי:
מיום רבים לא יוכלו לכתוב, את אהבתך ולקח לא תשובות.
מיום נדודך נשאתי ריבות, אם אישכך תשכח ימיני:
על דודים ובי:

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
שושנה בן-סימון
בת רחל ז"ל
נלב"ע כ"ט חשוון ה'תשפ"ג
תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
יצחק יוסף
בן צימורה ז"ל
נלב"ע כ"ח כסלו ה'תשע"ו
תנצב"ה

משכב שבת

זמירות לשבת

שמע בני מוסר אביו, ואף תמוסר תורת אביו, ותתנהג ככל אדם ובכבד עת, ובקוה תנצל מן הכעס, שהיא מדה רעה להתחייב בני אדם: וכאשר תנצל מן הכעס, תעלה על לבך מדת השגחה, שהיא מדה טובה מכל המדות הטובות למען תצליח בכל דרכיך ותזכה לעולם הבא:

והיא שעמדה לאבותינו ולנו, שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו, אלא שכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו, והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם: ה' לא נבה לבי ולא רמו עיני ולא הלכתי בגדלות ובכפלות מסוני: אם לא שויתי ודוממתי נפשי בגמול עלי אמו בגמול עלי נפשי:

שבחי ורושלים, את-ה', הללי א-ליתך ציון, כי-חזק, בריחי שערך, ברוך בנך בקרבך: וזכני לעד בנים ובני בנים חקמים ונבונים, אוהבי ה', וראי א-להים, אנשי אמת, וזע קדש בה' דבקים, ומאירים את העולם בתורה ובמעשים טובים ובכל מלאכת עבודת הבורא:

אדרבה, תן בלבנו שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא תסורנו, ונעזר כל אחד את חברו בדרך תישר והרצון לפניה, ואף נעלה בלבנו שום שנאה מאחד על חברו תלילה... ותזקק אותנו באהבה אליו כאשר נלוי וידוע לפניה שיהא הכל נחת רוח אליו... אמן כן יהי רצון: התנערי מעפר קומי, לבשי בגדי תפארתך עמי, על יד בן ישי בית הללמי, קרבה אל נפשי נאלה. באי בשלום עמרת בעלת, גם בשמחה ובקבלה, תוך אמוני עם קבלה, בואי בלי בואי בלה:

אנא בבת, גרולת ימך, תתיר צרורתי: קבל רנת, עמך, שובנו, שחרנו נורא: נא נבור, דורשי יחודך, כבבת שמרם: ברכם שחרם, רחמי צדקתך, תמיד נמלם: חסן קדוש, ברכ מוכך, נהל ערתך: וידד זאת, לעמך פנת, זוכרי קדשתך: שועתנו קבל, ושמע צעקתנו, וידע תעלימות:

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להצלחת
זיו לוי בן אסתר
ולרפואת אסתר לוי
בת ביה כלימה הי"ו

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לרפואת והצלחת
משה ברוקס
בן לילי הי"ו
בתוך שאר חולי ישראל

משכן
שילח

הודו צדק
לדאחא אה מויד

רבי
שמחה בונים אלתר
האדמו"ר מסג'ר

רבי
שלמה אלישיב
בשר ה' לשם שבו ואחמיהו

רבי
שלום אברהם
מחסידי תימן

רבי
יפת צוברי
מקובל מחסידי תימן

רבי
יוסף וולטוך
מחסידי תימן ומסורתיים

רבי
בנימין מאיר חזן עזריאל
הראשון לציון

רבי
בנימין זאב בערי
אבן ישראל נחום וסוד מר סג'ר

אני פֿכֿר
מלא!!!

יענק'ל!!!
יענק'ל!!!

יענק'ל!!!
יענק'ל!!!
אני רוצה
לשלח משהו!!!

לשלח??? מה לשלח???
אני נראה לך דאר???

יענק'ל!!! יענק'ל!!!
אני לא רוצה לנסע!!!

אני ממהר, גִּבְרֵת...
אם את לא רוצה
לנסע - אל תעכבי אותי...

נו נו... דַּבְּרִי מהר...
מה את רוצה???

בְּאֶמֶת לא משהו גדול, יענק'ל...
אבל אתה הרי יודע שיש לי בת
בְּעִיר הַסְמוּכָה...

לא יודע שום
דַּבְּרֵה... נו?

לא... אתה לא נראה לי דאר...
אבל אתה נראה לי יהודי עם
נשמה טובה!!!

המשורר יבוא בעזרה

זמירות לשבת

תנאי:
אמר רבי ישמעאל
בן אישש, פעם אחת נבנסתי
להקטיר קטרת לפני וְלִפְנֵימִי,
וְיֵאָמֵר אֲבֹתֵינוּ - לֹא הָיָה
בָּנוּ, כְּאוֹת, שְׂהוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא
רַם וְנִשְׂאָא, וְאָמַר לִי: יִשְׁמַעְיָאֵל
בְּנִי, בְּרַכְנִי! אֲמַרְתִּי לוֹ: יְהִי
רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, שִׁכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ
אֶת כְּסֵךְךָ, וְהִנֵּה רַחֲמֶיךָ עַל
מִדּוֹתֶיךָ, וְתִתְנַחֵם עִם בְּנֶיךָ
בְּמִדַּת הַרְחָמִים, וְתִכְנַס לְהֵם
לְפָנֶימִי מִשׁוֹרֵת הָרִיז.
וְנִגְנַע בִּי רִאשׁוֹ:

ידיד נפש אב הרחמן, משורר עברי אל רצונך.
יריין עברי כמו אלי. ישתתחא אל מול תרדך.
יערב לו ידידותך. מנופת צוף וכל טעם:
הדור נאה וזו העולם. נפשי חולת אהבתך.
אנא א-י נא רפא נא ליה. בְּתִרְאוֹת לֵה נִעֵם דוֹךְ.
או תתחנן ותתפאר. והיה לך שמחת עולם:
וְיִתֵּן יְהוָה נָא רַחֲמֶיךָ. וְחִסָּה נָא עַל בֶּן אֲהוּבְךָ.
כי זה כמה נכסף נכספתי. לראות בתפארת עונך.
אנא א-י חמדת לבי. חוסה נא ואל תתעלם:
הגלה נא ופרוס חביבי עלי. את סבת שלומך.
תאיר ארין מכבודך. גילה ונשמחה בך.
מחר אהוב כי בא מועד. וחננו כימי עולם:

מה אשכח לך, כל תגמולותי
עלי: כוס ישועות אשא,
ובשם ה' אקרא: נדרי
לך' אשלים, נגדה נא לכל
עמו: וקר בעיני ה' המוֹתָה
לְחִסְדֵּיךָ: אֲנִי ה' כִּי אֲנִי
עבדך, אֲנִי עבדך בֶּן אֲמִתִּי,
פִּתְחֵת לְמוֹסְרִי: לֵךְ אֲנִי
זָכַח תוֹדָה, וּבִשְׁם ה' אֲקִרָא:
נְדָרִי לך' אשלים, נגדה נא
לכל עמו: בְּחִצְרוֹת בֵּית ה'
בְּתוֹכִי יְרוּשָׁלַיִם, תִּלְאִיתָ:

רבונו של עולם, אני יודע
שבית המקדש השלישי
אינו בנוי מאבנים - הוא
בנוי מרמעות. ואם כל מה
שאתה צריך רק עוד דמעה
אחת - בבקשה, קח את
שלי, רבונו של עולם, קח
את שלי:

אבינו אב הרחמן, המרחם,
רחם עלינו, ותן בלבנו
בינה להבין ולהשכיל,
לשמע וללמוד, ואל תעלם
לשמוע ולעשות, ולקיים
את כל דברי תלמוד
התורה באהבה. והאר
עינינו בתורה, ודבק לבנו
במדותיה, ויהי ללבנו
לאהבה וליראה את שמך:

להקדשות
ניתן למנוח למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן למנוח למערכת
073-222-4-999

לרפואת
ישראל ז"ל
בן רוחמה הי"ו

להצלחת
ישראל ויפה ז"ל
ומשפחתם הי"ו

לרפואת והצלחת
שילה (שוקי) סעידי
בן ר' שלום הי"ו
ורבקה סעידי
בת מסעודה הי"ו

משכן
שילה

בְּנֵי־אֶרֶץ מִצְרָיִם

זמירות לשבת

רמם, נא ה' א- לחינו על ישראל עמך, ועל ירושלים עירך, ועל ציון משכן כבודך, ועל מלכות בית דוד משיחך, ועל הבית הגדול והקדוש:
כאיל תערג על אפיקי מים, כן נפשי תערג אליך א- לחים. צמאה נפשי, לא- להים רא- ל- ה', מתי אבוא, ואראה, פני א- לחים:

המול על מעשיך, והשמה במעשיך, ויאמרו לך חוסדך, בצדקך עמוסדך. תהדש ארון, על כל מעשיך, כי מקדישך, בקדושתך קדשה, נאה לקדושי, פאר מקדושים:
אין ערוך לך ה' א- לחינו בעושים הנה, ואין וולתך מלבנו, לחי העולם הבא. אפם בלתיך גואלנו לימות המשיח, ואין דומה לך מושיענו לתחת המיתים:

ו-ה אכסר נעם שבת המותאמת ומתאחדת בסגולה. משה נעם יראתך לעם מבקשי רצונך. קדשם בקדשת השבת המתאחדת בתורתך. פתח להם נעם ורצון לפתוח שערי רצונך: היה הנה שמור שומרי ומצפים שבת קדשך. כאיל תערג על אפיקי מים כן נפשי תערג לקבל נעם שבת המתאחדת בשם קדשך. הצל מאחרי לפרש מן השבת לבלתי תהיה סגור מהם. ששה ימים המקבלים קדשה משבת קדשך. ומהר לבם באמת ובאמונה לעבדך:
ויהי רחמך מתגללים על עם קדשך. להשקות צמאי חסדך מנחם היוצא מעדן. לעשר את ישראל בתפארת המפארים אותך (ביום שבת) על ידי שבת קדשך. כל ששה ימים להנחילים נחלת יעקב בחיך:
השבת נעם הנשמות. והשביעי ענן הרוחות. ועדן הנפשות. להתענן באהבהך ויראתך. שבת קודש נפשי חולת אהבהך. שבת קודש נפשות ישראל בצל כנפך יחסינו. ירון מרשן ביתך:

לעילוי נשמת
אסתר דרמי
בת שלום ז"ל
נלב"ע כ"ב אב ה'תשע"ג
תנצב"ה

להקדשות
ניתן לבנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לבנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לבנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
סעדיה גרידי
בן שלום ז"ל
נלב"ע א' ניסן ה'תשפ"ג
תנצב"ה

משכן שילה

תקציר: בעוד בעריש תוהה על גורלו. משלחת יהודים באגניה קטנה מגיעה לספינה ומצליחה בהקמה למלט אותו. בסיעתא דשמיא הם מגיעים לירושלים ומליון מסבירים לו על העלילות המופצות על יהודי הקהלה.

יהודה צדק
דאחא אה מרדכי

רבי
שמעון בן
יוחנן

רבי
שמעון בן
יוחנן

רבי
שמעון בן
יוחנן

רבי
שמעון בן
יוחנן

רבי
שמעון בן
יוחנן

רבי
שמעון בן
יוחנן

רבי
שמעון בן
יוחנן

רבי
שמעון בן
יוחנן

המשד יבוא בעד"ה

זמירות לשבת

והוא רופא והוא מרפא.
והוא צופה והוא עורה:
כידו אפקיר רוחו.
כעת אישן ואערה:
ועם רוחו גויה.
א-דני לי ולא אירא:
במקדשו תגל נפשי.
משיחתי ישלח מתרה:
ואז נשיר בבית קדשי.
אמן אמן שם הנורא:

כלי ראשית בלי תכלית.
ולו העו והמשרה:
כלי ערך בלי דמיון.
כלי שנו ותמורה:
כלי חבור בלי פירוד.
גדול כח ונבורה:
והוא א-לי ותי גואלי.
וצור תכלי כיום צרה:
והוא נסר ומנוס:
מנת כוסי ביום אקרא:

אדון עולם אשר מלך.
בסרם כל יציר נברא:
לעת נעשה בתפנו כל.
אז מלך שמו נקרא:
ואתרי ככלות הכל.
לברו ימלך נורא:
והוא וזה והוא וזה.
והוא וזה בתפארה:
והוא אחר ואין שני.
להמשיכו ולהתברכה:

שיר למעלות אשא עיני אל
התרים מאין ובא עזרי:
מעם ה' עשה שמים וארץ:
אל יתן למוט רגלך אל ינוס
שמך: הנח לא ינוס ולא
ישן שומר ישראל: ה' שמך
ה' צלך על יד ומינך: יומם
השמש לא יקנה וירח כלילה:
ה' ישמך מכל רע ישמר את
נפשי: ה' ישמר צאתך ובואך
מעלת ועד עולם:

אבא שבשמים. אומר לנו
אנכי אסתיר פני ביום
הוא.
אבל רבי נחמן אומר:
ואפלו בהסתרת
שבתוך התסתרה בנורא גם
שם נמצא השם ותברך.
גם מאחורי תרברים
הקשים העומרים עליך
אני עומד:

רבנו העוזרים ודעתי כי
הנני בדרך לבר בחור ביד
היוצר. ואם גם אתאמין
בעצות ותחבולות וכל
יושבי תבל יעמדו לימיני
להושיעני ולהצדק נפשי.
מכל עיר עיר ועירתי אין
עזרה וישועה:

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

חוט אחד פחות

שידורים חסידים

בי ארץ ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך.
כי את כל הארץ אשר אתה ראה לך אתגננה ולוועד עי עולם. לך אתה את הארץ הזאת, וברך כל מיני תבואתה לטובה ואת כל ברכה על פני האדמה. כי אתה הוא מלך מלכי המלכים, מלכות נצח, נוראותיו שיהו, ספרו עז, פארוחו צבאיו, קדשוהו, רוממוהו, רון שיר ושבה, תוקף תהלות תפארתו.

כמהל הנמחה בדרך מעלה: מראה כח. בכרכים היוצאים מווי החיות: מראה כח. בגלל גרילים בארבע קצוות: מראה כח. ברמות הקשת בתוך הענן: מראה כח. אמת מה נהדר היה כחן גריל, בנאותו מבית קדשי הקדשים בשלום בלי פגע.

ותיים עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן.
יהי החדש הזה. מנבואת אבי חזון, וישמע בבית זה. קול ששון וקול שמחה. וידו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם. כי השביע נפש שקקה, ונפש רעבה מלא טוב. יחד יחד, כולם קדושה לך יישיש.
ימים על ימי מלך תוסיר שנותיו כמו דר ודר. יערב נא שיהי עליך, כי נפשי תערג אליך.

יבנה המקדש, עיר ציון תמלא, וישם נשיר שיר חדש, וברננה נעלה.
וכרכך ח' מציון, וראה כטוב וירושלם כל ימי חייך. וראה כנים לבניך, שלום על ישראל. והא רעוא קדמך דתפתח לבאי באוריותך ותיחב לי בנין דכרון דעברין רעותך. ותשלום משאלין דרבא, ולבא דכל עמך ישראל לטב ולחיו ולשלום אמן. והא שלמא רבא מן שמיא.

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
יעקב לוי (טויק)
בן **חנה ז"ל**
נלב"ע י"ד שבט ה'תשע"ד
תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
אליהו שירם
בן **סעדיה ז"ל**
נלב"ע ט"ו תמוז ה'תשפ"ה
תנצב"ה

משכן שילח

תקציר: משרתו של ברמן הורג את הדב של הגנרל. ברמן מבקש חסינות מראש האזרחים. כשהגנרל מבין שראש האזרחים מסרב להסגיר לידו את ברמן הוא מתמלא בזעם.

המשרד יבוא בעזרה

דוד צבי
דודא אה מרדכי

רבי
שלום נח ברוזנסקי
הראשון מסלונים

רבי
יצחק ניסים
הראשון לציון

רבי
משה עדס
מחבבי אדם טובא

רבי
בצלמן משה הכהן
ראש רבני מירא

רבי
חיים קורה
מגדולי חבסי ורסין

רבי
יעקב משה טולדיאני
רבני שם של אביס

רבי
אהרן הכהן
דיין מחבבי תלסין

שירים חסידיים

מי יתן לי אבר כיונה
אעופה ואשכנה.
מי יתן מצוין וישועת
ישראל בשוב ה' שבות
עמו יגד יעקב וישלח
ישראל.
ממקומך מלכנו תופיע.
מצות גדולה להיות
בשמחה תמיד.
מקרינו מעפר דל
מאשפת ירים אביון.
משה אמת ותורתו
אמת.

לא תבוש ואל תכלמו,
מה תשתו ומה תהמו,
כך יחשו עמי עמי, ונבנתה
עיר על תלזה.
לב טהור ברא לי אלקים
ורוח נכון תדוש בקרבי.
לבנימין אמר ידיר ה'
ישכן לבשתי עליי.
מ
מה אהבתי תורתך, כל
היום היא שיתחתי.
מתרה ה' אלקינו רשמע
בתרי יהודה.

כל העולם כלו גשר צד מאד,
והעקר שלא יפחד כלל.
כל ישראל יש להם חלק לעולם
הבא.
כל מה שעושה ה' הכל לטובה.
כל מי שעוסקים בצדיק צבור
באמונה. תקדוש ברוך הוא
ישלם שכרם.
כלם אהובים, כלם ברוכים,
כלם גבורים, כלם קדושים.
כלם שאני רוקד בנגיד ואני
יכול לנגוע כך, כך לא יוכלו כל
אויבי לנגוע בי לרעה.

בי מראש צרים אראנו
ומגבעות אשורנו הן עם
לכדור ישכן ובנוים לא
ותחשב.
בי נחם ה' ציון, נחם כל
תרבותה, וישם מדרבה כערך,
וערבחה כגן ה'.
ששון ושמחה ימצא בה,
תודה וקול זמרה.
ביצד מרקדיו לפני הכלה,
כלה נאה ותסודה.

בי הרבית טובות אלי,
בי הגדלת חסדך עלי.
ומה אשוב לך ותכלי שלחך,
לך שמים אף ארץ לך.
ואנחנו עמך וצאנך,
ותפצים לעשות רצונך.
בי לא יוש ה' עמו
ותלתו לא יעזב.
בי מצוין תצא תורה
ודבר ה' מירושלם.

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמות
מורן אסתר מסמון ז"ל
בת **סופיה ז"ל**
נלב"ע ד' סיון ה'תשפ"ב
תנצב"ה

לעילוי נשמות
אלברט חניאל מסמון
בן **יוכבד ז"ל**
נלב"ע ג' תמוז ה'תשפ"ד
תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

דיון משפטי

עם מסקי הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

טיסה בשמי הארץ

בשמי הארץ... שאלתי אפוא היא, האם צריך אני לקיים את נדרי לאחר הטיסה בשמי הארץ במסוק שהוביל אותי לבית החולים?...

תשובה: הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א פשט את השאלה על פי הנאמר בשלחן ערוך (יו"ד סי' ריח ס"א): "כל הנודר או נשבע, רואים דברים שבגללם נשבע או נדר (מכירים את הרקע והספה לנדר) ולומדים מהם לאיזו פונה נתפנו הנודר. והולכים אחר הענין, ולא אחר משמעות הדבור". ולכן, גם במקרה שלפנינו עלינו ללכת אחר פונת הנודר, שבנדאי התפנו לנדר על דעת שזכה בטיסה כזו שיהנה ממנה, שישב במטוס באפן מרוח ונורמלי ויצפה בנוף של ארצנו הקדושה, אך לא התפנו לטיסה במצב שאליו נקלע - טיסה לבית החולים מתוך סבל וכאבים עזים מחמת הפציעה...

אולם כשהציע הגר"י זילברשטיין שליט"א את השאלה לפני גיסו מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, נענה מרן ואמר: גם טיסה זו היא בכלל "טיסה בשמי הארץ", ולכן צריך הבחור לשלם את נדרו.

"איש כי ידר נדר... לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה"

בחור אחד שלח את השאלה המעניינת הבאה אל הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א:

במשך זמן רב רציתי מאד לחוות את חווית הטיסה בשמי הארץ ולצפות מהאוויר במרחבים הקסומים של ארץ החמדה שהנחיל לנו אבינו מלפנו. יום אחד החלטתי לנדר, שאם תסתדר לי טיסה בשמי הארץ בחנם אתרם סכום מסים לצדקה לטובת "קפת העיר".

ובכן, בימי החפש נסעתי לטיול עם חברי, ובמהלכו נפלתי לואדי עמק ונפצעתי. מאחר שאמבולנס אינו יכול להגיע לשם, שלחו לי מסוק של מגן דוד אדם כדי שיפנה אותי לבית החולים. במהלך הטיסה ישבתי במסוק והתישרתי מאד מכאבים מחמת השבר ברגלי, אבל עם זאת, כאשר הבטתי ימינה ושמאלה, הייתי מרגש ואחוז התפעלות מחמת הצפייה בנוף המרהיב של ארצנו הקדושה... ופתאום נזכרתי בנדר שלי - ליתן צדקה אם אצפה לטיסה

שירים חסידים

והיה בעין שתוף על פני מים אשר פרוי יתן בעתו ועליו לא יבול, וכל אשר יעשה וצליח. והיו למשפחה שאמר ורחקו כל מבדעך וישך שלך אלסך כמשוש חתן על בלה.

והביאותים אל הר קרשי ושמחתים בבית תפלתו עולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים. והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובא האבדים בארץ אשור והנחיתים בארץ מצרים והשתחויו לה' בחר הקדש בירושלים.

ובכן צדיקים וראו וישמחו וישירים יעליו וחסידים ברנה גיליו. ובכן תן כבוד לעמך תהלה ליראך ותקנה טובה לדורשיך ופתחון פה למיחלים לה. שמחה לארץך ששון לעירך וצמחת קרן לדור עבדך ועריכת נר לבן ישי משיחך במתרה בימינו. והארץ צנינו בתורתך, ונדב לבנו במצותיך, ונתן לבבנו לאהבה וליראה את שמך, ולא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד.

ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתתות אל תיכיל קרשך ביראתך, מה טבו אהליך יעקב משכנתך ישראל. ואני נתתי לך שכם אחר על אחיך אשר לקחת מיד האמרי בתרבי ובקשתי. ואתה קרוש וישב תהלות ישראל. ובא לציון גואל ולשבי פשע בעקב נאם ה'. ובאו האבדים בארץ אשור והנחיתים בארץ מצרים, והשתחויו לה' בחר הקדש בירושלים.

ואחר ואחריך בקדשה של מעלה, ועל ידי זה ישפע שפע רב בכל העולמות ולתקן את נפשותינו ורוחותינו ונשמותינו ככל סיג פנים ולשרנו ולקדשו בקדשתך העליונה, אמן סלה. ואמר ביום ההוא תנה אלסנו זה קונו לו ויושיענו זה ה' קונו לו נגילה ונשמחה בישועתו. ואנחנו עמך וצאן מרעיך נודה לך לעולם לדור ודור נספר תהלהך.

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמות
אריה צדוק
בן שרה ויעיש ז"ל
נלב"ע כ"ח תמוז ה'תשע"ה
תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

משכן שילה

אגדות החרבן - בין המצרים

שיבת ציון והבית השני

היו מנחים לוחות הברית שנתנו בהר סיני, ומעליו עמדו הכרובים. יאשיהו המלך צוה להביא את הארון במקום מסתור סודי ועמק מתחת לקרקע בית המקדש, שהוכן על ידי שלמה המלך עוד לפני החרבן, כדי שהאויבים לא יקחו אותו. בבית השני לא מצאו את הארון, ולכן קדש הקדשים - המקום הכי קדוש בעולם - היה ריק לגמרי.

2. **אש מן השמים:** בבית המקדש הראשון, כשהכהנים היו מניחים את העצים על המזבח, היתה יורדת אש מן השמים. לאש הזו היתה צורה של אריה רובץ, והיא היתה חזקה כל כך שהיא מעולם לא נכבתה, אפילו לא בגשמים הכי סוערים של החרף. בבית השני, לעמדת זאת, היתה רק אש רגילה שהכהנים היו צריכים להדליק בעצמם.

3. **השכינה:** בבית ראשון שרתה השכינה בבית המקדש והיתה מרגשת מאוד, אך בבית השני השכינה לא שרתה.

4. **רוח הקדש ונבואה:** בבית המקדש הראשון רוח הקדש היתה שורה על הנביאים והיו מקבלים נבואה מה', אך מתחלת ימי הבית השני לא היתה רוח הקדש שורה על הנביאים ולא קבלו נבואה מה'.

5. **אורים ותמים:** הם האבנים היקרות ששבצו על חשן המשפט של הכהן הגדול. בבית הראשון, כשהיו צריכים לקבל החלטה גורלית, לאחר שהיו שואלים באורים

בשבוע שעבר נסינו לתאר את מה שעבר על עם ישראל כשיצאו לגלות בבל הכואבת. שבועים שנה עברו מאז אותו חרבן, והנה קרה הנס הגדול שהנביאים דברו עליו: כרש, שהיה מלך פרס, כבש את האזור ונתן ליהודים אשור רשמי ומיחד. הוא אמר להם שהם יכולים לחזור לארץ ישראל, ולבנות מחדש את בית המקדש השני.

הבכי והצער יחד עם השמחה

ההתרגשות ברחובות ירושלים היתה עצומה, היהודים ארזו את מעט החפצים שהיו להם, עזבו את הבתים בגלות, ויצאו לדרך ארכה חזרה לארץ ישראל. כשהם הגיעו, הם ראו עיר הרוסה ומלאה באבנים שרופות, אבל הם לא נשברו.

בספר עזרא (פרק א) מתאר כיצד הפועלים התחילו לעבד במרץ, והניחו את אבני היסוד הראשונות של הבית השני. הכהנים לבשו את בגדיהם המיוחדים עם חצוצרות בידיהם, הלויים החזיקו בידיהם כלי שיר, וכל העם עמד מסביב ושר שירי תודה לה'. ואף הצעירים, שנולדו בגלות בבל, ומעולם לא ראו את ירושלים הבנויה, היו רוקדים ושרים.

אבל בתוך כל השמחה, עמדו אנשים זקנים, שעוד זכרו את בית המקדש הראשון לפני שנחרב, כאשר הם עצמם היו ילדים קטנים. כשהם הביטו ביסודות של בית המקדש השני שהולך ונבנה, הם לא יכלו לעצור את עצמם, ופרצו בבכי קורע לב.

בית המקדש השני היה נראה להם קטן, נמוך ופשוט מדי לעמדת הבית המפאך של שלמה המלך שהם זכרו. הנביא חגי (פרק ב) מתאר שהבית השני היה נראה בעיניהם "כאין" - כמו כלום לעמדת הפאר הגדול שהיה בבית הראשון. הקולות התערבבו זה בזה בצורה מוזרה, עד שמי שעמד שם מסביב, פשוט לא יכול היה להבחין בין צעקות השמחה של הצעירים, לבין קולות הבכי והצער של הזקנים. שניהם התחברו יחד לקול אחד חזק שעלה מירושלים.

חמשה דברים שחסרו בבית השני

מדוע באמת הזקנים שזכרו את בית המקדש הראשון בכו כל כך, ומה באמת היה חסר בבית השני?

בגמרא במסכת יומא (כא:) מבאר, שלמרות שבבית המקדש השני הקריבו קרבנות, היו חסרים בו חמשה דברים רוחניים עצומים שהיו בבית הראשון:

1. **ארון הברית, הכפרת והכרובים:** ארון הזהב שבו

ותמים, האותיות על האבנים היו גדולות ומאירות, ומגלות את התשובה. אך בבית השני הכהן הגדול אמנם לבש את החשן, אבל האבנים נותרו כבויות ולא ענו לשאלות.

הנס של אש המזבח בתוך הבאר

למרות הכל, ולמרות שהנסים בבית השני לא היו גלויים כמו בבית הראשון, הקדוש ברוך הוא לא עזב את עם ישראל, ורצה להראות להם סימן שהוא נמצא אתם לאורך כל הדרך. בספר מקבים ב' (פרק א') מספר ספור מיוחד במינו על מה שקרה עם האש שהיתה יורדת מהשמים ואוכלת את הקרבנות:

רגע לפני שחילי בבל שרפו את בית המקדש הראשון, הכהנים הצדיקים הבינו שהם יוצאים לגלות ארצה ושהמקום עומד להחרב. הם החליטו להציל את האש הקדושה של המזבח כדי שלא תעלם. הם לקחו את הגחלים הבורעות בסתר, הלכו למקום מרחק, ומצאו שם באר עמקה, יבשה וסודית. הם החביאו את האש בתחתית הבאר וסגרו את הפתח שלה היטב באבנים ובעפר, כדי שאף אדם בעולם לא ידע היכן היא נמצאת.

שבעים שנה עברו, ונחמיה בן חכליה עלה לירושלים כדי להנהיג את העם.

הוא קרא אליו את הנכדים של אותם כהנים ואמר להם: לכו לפי הסימונים שקבלתם מאבותיכם, וחפשו את הבאר הסודית שבה אבותיכם החביאו את האש הקדושה.

הכהנים הצעירים הלכו ומצאו את המקום, ופתחו את פי הבאר. אך לאכזבתם הם לא מצאו שם שום אש, ולא גחלים חמות. אלא הבאר היתה מלאה רק בנוזל מוזר - מים עבים וסמיכים מאוד.

הם שאבו את המים המשנים האלה, והביאו אותם בכדים אל נחמיה בן חכליה. העם מסביב נבהל, אבל נחמיה בן חכליה נשאר רגוע ומלא אמונה. הוא אמר לכהנים: קחו את המים הסמיכים האלה, ותשפכו אותם ישירות על עצי המערכה שעל המזבח ועל חלקי הקרבנות. הכהנים עשו בדיוק כפי מה שהוא אמר להם, והעצים נרטבו לגמרי בנוזל המוזר. העם עמד מסביב והביט בתמיהה - איך מים יכולים להדליק אש?

ואז קרה נס גדול מאוד: העננים שפסו את השמים זזו פתאום הצדה, והשמש יצאה והפתה בקרניה החמות ישירות על המזבח הרטב. מיד ברגע אחד, הנוזל הסמיך נדלק מעצמו! ואש גדולה יצאה ואכלה את הקרבנות במהירות. מיד כל העם התחיל לשמח, כיון שהם הבינו שהקדוש ברוך הוא שלח להם סימן ברור - אמנם הקשר הפך להיות נחבא ונסתר יותר, אבל האש הפנימית מעולם לא נכבתה, והיא חזרה לדלק.

בניה מתוך תקווה

באותה תקופה עזרא הסופר ונחמיה בן חכליה הנהיגו את האנשים ביד רמה, ועזרו להם להבין שגם אם המצב עכשו בבית השני שונה ופחות ממה שהיה בימי הבית הראשון, העבודה שלהם חשובה מאין כמותה. הם חזקו את המוד התורה, הקימו את קבוצת החכמים שנקראת "אנשי כנסת הגדולה", וסדרו את נסח התפלות שאנחנו מתפללים בסדור עד היום הזה. בזכות האמונה וההתמדה שלהם, בית המקדש השני עמד על תלו במשך ארבע מאות ועשרים שנה, והביא אור ותקווה לדורות.

ילדים יקרים:

הספור של תחלת ימי הבית השני מלמד אותנו לקח נפלא. לפעמים דברים משתנים מסביבנו, והתנאים נראים פחות טובים או פחות זוהרים, ממה שהתרגלנו או ממה שקוינו שיהיה. אבל הקדוש ברוך הוא מראה לנו שגם בתוך הבארות הכי עמוקות וקרות, תמיד נשארת "אש נסתרת" - כוח פנימי מיוחד שנמצא בתוך הלב של כל אחד מאתנו. הכוח הזה מוכה שאנחנו נעורר ונפעיל אותו מחדש, וזה קורה בכל פעם שאנחנו עושים מעשה טוב, מותרים לחבר, עוזרים לאחרים, וממשיכים להשתדל ולהתמיד גם כשקשה.

בשבוע הבא נלמד בעזרת ה' על תקופת הפאר העצום והמבנה היפה של הבית השני בימי המלך הורדוס, ונראה יחד מה היתה הסבה שגרמה בסופו של דבר לחרבן הבית השני - החרבן שאנחנו מצטערים עליו וזוכרים אותו בכאב גדול בכל שנה עד היום הזה, ומחפים בכל יום שהקדוש ברוך הוא יבנה לנו את הבית השלישי, בית שישאר לנצח נצחים, במהרה בימינו אמן.

ספורי צדיקים ואגדות חז"ל לפני השנה

כבוד הורים

למוצאי
שבת

החכמים נדהמו מהפבוד העצום שרחש דמא לאביו, והלכו לדרכם. דמא הפסיד כסף רב, אך לבו היה שמח כי שמר על כבוד אביו. עברה שנה, ובעדר של דמא בן נתינה נולדה פרה אדמה ונדירה מאד. כששמעו על כך החכמים, מהרו לחזר אל ביתו של דמא באשקלון כדי לקנות ממנו את הפרה.

"אנו יודעים כי הפרה הזו יקרה מאד," אמרו החכמים, "ואנחנו מוכנים לשלם לה כל סכום שתבקש." חזר דמא בן נתינה ואמר: "אני יודע שאתם מוכנים לשלם לי כסף רב, אך אבקש מכם רק את אותו הסכום שהפסדתי בשנה שעברה, בזכות זה שלא הערתי את אבא שלי." החכמים שלמו לו בשמחה את הכסף, וכן כלם ראו כי מי שמכבד את הוריו - סופו לקבל על כך שכר טוב.

ואנחנו, ילדים יהודים וצדיקים, בודאי שנשתדל אפלו הרבה יותר בכבוד הורים, ונזכה לעשות נחת רוח ליושב במרומים.

ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים אל מלך נאמן, שמע ישראל...

לילה טוב, ילדים חביבים! ילדים טובים כמוכם, בודאי יודעים כמה חשוב לכבד הורים. לא לשבת במקומם, לדבר אליהם בדרך ארך, לשמע בקולם וגם לשמור על השקט כשהם ישנים - כדי לא להפריע. בואו ונשמע ספור:

בעיר אשקלון, חי לפני שנים רבות אדם עשיר מאד ושמו דמא בן נתינה. דמא היה סוחר יהלומים מפרסס, ובתוך קפסה נעולה בביתו היו אבני חפץ יקרות ונוצצות. יום אחד, הגיעו אליו חכמי ישראל. הם היו זקוקים ליהלום מיוחד עבור הבגדים של הכהן הגדול. החכמים היו מוכנים לשלם לדמא סכום כסף עצום ואגדי - מאות אלפי מטבעות זהב!

"האם נוכל לקנות ממך את האבן היקרה?" שאלו החכמים. "בשמחה," ענה דמא והלך להביא את הקפסה. אך כשנכנס אל החדר, ראה כי המפתח של הקפסה נמצא מתחת לפרית עליה ישן אביו הזקן. דמא עמד נבוך. הוא ידע שאם יקח את המפתח, אביו יתעורר משנתו. הוא חזר אל החכמים ואמר: "אני מצטער, אבל איני יכול למכור לכם את היהלום כעת. המפתח נמצא תחת ראשו של אבי, ואני לא אעיר את אבא שלי בשביל שום הון שבעולם!"

רבי יהושע והקצב

ליום
ראשון

השמים בחלום כי יש אדם אחד שיזכה לשבת לידו ולהיות השכן שלו בעולם הבא. מי הוא האדם הזה? שאל רבי יהושע, והתשובה שקבל הייתה: "גנב הקצב." רבי יהושע התפלא מאד. הוא חשב בלבו: "אני עמלתי כל חיי בתורה ובמעשים טובים, והשכן שלי יהיה קצב פשוט שמוכר בשר בשוק?" הוא החליט לצאת ולחפש את אותו איש, כדי להבין מה הם מעשיו.

לילה טוב, ילדים יקרים! גם היום נשמע ספור על המעלה הגדולה של כבוד אב ואם, שזוכים על ידה לשכר בעולם הזה ובעולם הבא. בואו ונשמע:

רבי יהושע היה חכם גדול, צדיק ומכבד מאד. יום אחד, גלו לו מן

ואהבה את יי א-להיה בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאריך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך: ושננתם לבניך ודברתם בם בשבתך בביתך ובכל ברכך בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות על ידך והיו לטעפת בין עיניך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך:

והיה אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את יי א-להיכם ודעברו בכל לבבכם ובכל נפשכם: ונתתי מטר-ארצכם בעת יורה ומלקוש ואספת דגה ותירשך ויצהרה: ונתתי עשב בשדה לבהמתך ואכלת ושבעת: השמר לך פן יפתה לבבכם וסרתם ועברתם אלהים אחרים

ברוך אתה יי א-להינו מלך העולם, המפיל חבלי שנה על עיני ותנומה על עפעפי ומאיר לאישון בת עין. יהי רצון מלפניך יי א-להי וא-להי אבותי, שתשפיקני שלום ותעמידני לחיים טובים ולשלום ותן חלקי בתורתך, ותרגילני לדבר מצוה ולא תרגילני לדבר עברה. ולא תביאני לידי חטא ולא לידי נסיון ולא לידי כזיון. וישלש בי יצר הטוב ולא ישלש בי יצר הרע. ותצילני מיצר הרע ומחולאים רעים ולא יבחיילוני חלומות רעים ותרהורים רעים ותהא מטתי שלמה לפניך והאר עיני בן אישון המות.

ברוך אתה יי המאיר לעולם כלו בכבודו.
שמע ישראל, יי א-להינו, יי אחד:
(בלחש) **ברוך, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד:**

קריאת שמע שעל המיטה:
לשם יחיד קדשא בריך הוא ושכינתו, ברחילו ורחימו, ורחימו ורחימו, ויחידא שם אות י ואות ה' בשם אות י ואות ה' ביהודא שלום בשם כל ישראל. תריני מקבל עלי א-להותי ויתברך ואהבתו ויראתו, ותריני ורא ממנו כגון דאיהו רב ושלש על כלא. וכלא קמיה כלא. ותריני ממלכו על כל אבר ואבר וגיד וגיד מרמ"ח אברים ושם"ח גידים של גופי ונפשי, רוחי ונשמתו מלכות גמורה ושלמה, ותריני עבר דר' יתברך. והוא ברחמי וזכני לעבוד כלבב שלם ונפש חפצה, אמן פו יהי רצון:

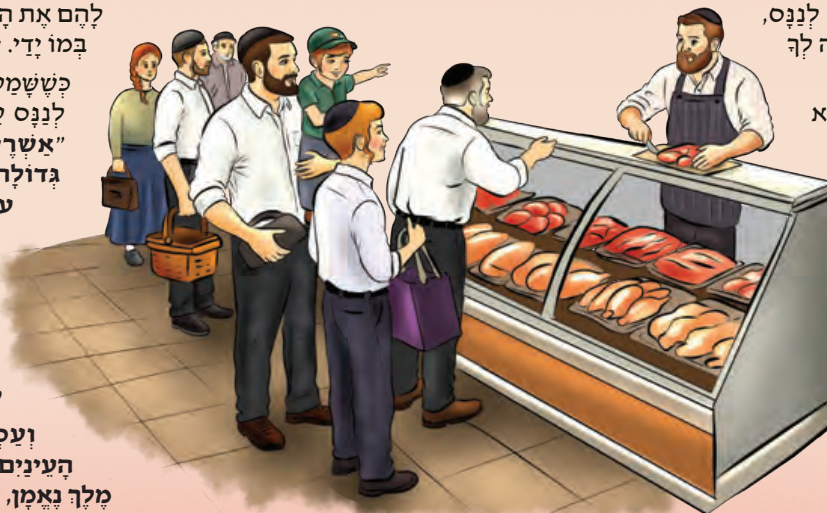
רבנו של עולם תריני מוחל וסולח כל מי שהקדים והקניט אותי או שחטא כנגדי. בין בגופי בין בממוני בין בכבודי בין בכל אשר לי. בין באנס בין ברצון בין בשונא בין במזיד בין בדבור בין במעשה. בין בגלגל זה בין בגלגל אחר כלל בר ישראל ולא יענש שום אדם בסבתי. יהי רצון מלפניך יי א-להי וא-להי אבותי שלא אחטא עוד. ומה שחטאתי לפניך מוחל ברחמיך הרבים אכל לא על ידי וסוריו וחולאים רעים: יהי רצון אמרי פי והניין לבי לפניך, יי צורי ונצלי:

ענה ננס: "אדוני, אני קצב פשוט. בכל יום אני מוכר בשר, ובכסף שאני מרויח אני קונה אכל משבח. יש לי בבית אבא ואמא וזקנים מאד, שפבר אינם יכולים לקום ממטתם ואינם יכולים לאכל בעצמם. בכל יום אני חוזר הביתה, מלביש אותם, רוחץ אותם, מכין להם את האכל הכי טעים ומאכיל אותם במו ידי. זה כל מה שאני עושה".

כששמע רבי יהושע את הדברים, נשק לננס על ראשו ואמר בהתרגשות: "אשריך בני, ואשרי חלקך! כמה גדולה מצות כבוד אב ואם שאתה עושה באהבה כזו. זכות גדולה היא עבורי שאתה תהיה השכן שלי!"

גם אנו, ילדים יקרים, נשתדל תמיד במצות כבוד הורים. אז נזכה לגדל ולצמח להיות צדיקים גדולים!

ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

הלך רבי יהושע יחד עם תלמידיו מעיר לעיר, עד שהגיעו לעירו של ננס הקצב. הם נכנסו אל השוק ושאלו את האנשים: "האם אתם מכירים את ננס הקצב? אנו רוצים לדבר איתו". האנשים בשוק תמהו ואמרו: "חכם גדול כמותך מחפש איש פשוט כמוהו? מה לך ולו?" אך רבי יהושע התעקש. הם קראו לננס, ואמרו לו: "רבי יהושע מחכה לך ורוצה לדבר איתך".

ננס הקצב נבהל מאד. הוא מהר אל הרב, השתחוה לפניו ואמר: "רבי ומורי! מדוע קראת לי? אני רק אדם פשוט, האם עשיתי משהו לא בסדר?" אמר לו רבי יהושע בנועם: "אל תפחד, בני, רק רציתי לשאל אותך - מה המקצוע שלך, ואילו מעשים טובים אתה עושה בכל יום?"

לא לביש עניים!

ליום שני

מכיון שהמתנדבים דפקו על כל הדלתות ברחוב, אף אדם שעבר שם לא כל היה לדעת מי נותן לחם ומי מקבל. כך שמרו על כבודם של כלם. ולא רק זאת - היו אנשים צדיקים שרצו לשמח את העניים המבקדים עוד יותר. הם היו הולכים בסתר, בליל שבת אחרי שחשך, ומניחים להם אכל מתוק ליד הפתח, כדי שאף אחד לא ירגיש בכך כלל.

התורה הקדושה מלמדת אותנו כמה חשוב להזהר בכבודו של כל יהודי, ובפרט בכבודו של העני, שלא יתביש. גם אנו, נשתדל לשמר על כבודו של כל אדם, כך נשמח את בורא עולם.

ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

לילה טוב, ילדים נפלאים! היום נקרא ספור נפלא הישר מתימן הרחוקה, המלמד אותנו כמה חשוב לתת לאחרים בדרך של כבוד, בלי שירגישו בכך בושה. בואו ונשמע:

רבי יחיא קאפח, אחד מגדולי חכמי תימן בדורו, ספר על מנהג יפה ומיוחד שהיה בעדתם בכל ערב שבת. בשעות אחר הצהריים, כאשר השמש החלה לשקע, היו עובדים מתנדבים חביבים ברחובות העיר. הם היו הולכים מבית לבית, דופקים על הדלתות וקוראים בקול: "מצוה! מצוה!"

בכל בית שבו דפקו, התושבים היו פותחים את הדלת בחיוך. כל משפחה היתה מביאה למתנדבים כפר לחם אחת, שתים או שלש - כל אחד לפי מה שספם מראש. אך זהו לא היה אסוף רגיל! המתנדבים החכמים עשו דבר מפלא: תוף כדי שהם הלכו ברחוב ואספו את הלחם, הם גם חלקו אותו. כשהגיעו לבית של משפחה עניה שזקוקה לעזרה, הם דפקו על הדלת בדיוק באותו האופן! במקום לקבל לחם, הם נתנו למשפחה את הכפרות הטעמות.

יברכה יי וישמרה:

יאר יי פניו אליה ויחנה:

ישא יי פניו אליה וישם לה שוים:

ישב בסתר עליו, בצל ש-די יתלונן: אמר ליי מחסי ומצודתי, א-להי אבטח בו: כי הוא יצילך מפח יקוש מדבר חוות: באבתו יסוף לך ויתחת כנפיו תחסה, צנה וסחרה אמת: לא תירא מפחד ריזה, מחץ יעוף יומם: מדבר באפל יחלה, מקטב ישור צהרים: יפל מצדה אלה ורבה מימניה, אלה לא יגש: רק בעיניה תביט, ושלמת רשעים תראה: כי אתה יי מחסי:

לדרתם ונתנו על ציצת הכנה פתיל תכלת: והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות יי ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לכבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדשים לא-להיכם: אני יי א-להיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לא-להים אני יי א-להיכם: (חזור ואמר) יי א-להיכם אמת.

יעצו חסידים בכבוד, ירגנו על משכבותם: רוממות א-ל בנרונם, וחרב פיפיות בידם:

הנה מטתו של שלמה ששים גברים סביב לה, מגברי ישראל: בלם אחו חרב מלמדי מלחמה, איש חרבו על ירכו מפחד בלילות: (יחזור מפסוק "הנה מטתו" שלוש פעמים)

והשתחוויתם להם: (בלחש) וחרה (דעצור) אף יי בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר והארמה לא תתן את יבוליה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר יי נתן לכם: (עך כאן בלחש) ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטוטפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את בניכם דבר בם בשבת בביתך ובכלתך בדרך ובשכבה ובקומך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך: למען ירבו ימיכם וימי בניכם על הארמה אשר נשבע יי לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ:

ויאמר יי אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם

ענה לו היהודי בחיור: "אספר לרב את האמת. אני אמנם גר שם, אבל בתוך הלב והראש שלי אני נמצא כל הזמן בישיבה. כשאני הולך ברחוב, אני מדמין לנגד עיני את ראשי הישיבה ואת הלמוד המתוק. אלו התמונות שמלוות אותי. אני לא רואה את הסביבה הזרה שמסביבי!" ראש הישיבה שמח מאוד לשמע את התשובה הזו.

זה היה הסוד של יוסף הצדיק. הוא לא נפרד אף לא לרגע מהתורה שלמד מאביו ומהקשר הקרוב שלו עם הקדוש ברוך הוא, וכך שמר על עצמו תמיד. מהספור המפלא הזה אנו למדים, שכשאנחנו ממלאים את המחשבות שלנו בדברים טובים, בתורה וביראת שמים, שום דבר שבחוץ לא יכול להשפיע עלינו לרעה!

ועכשיו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

לילה טוב, ילדים צדיקים! לפעמים יש סביבנו קשיים ונסיונות, ויצר הרע מנסה לבלבל אותנו. אך גם בזמן הכי קשה, אנחנו לא נמצאים לבד: ה' יתברך נמצא איתנו בכל רגע! בואו ונשמע ספור:

בדרך להיות עבד במצרים, מצא את עצמו יוסף הצדיק לבדו, רחוק מאבא שלו, בסביבה זרה ולא פשוטה. אך בדרך קרה דבר מיוחד: הסוחרים שהובילו אותו, שבדרך כלל היו מבאי חמרים שריחם רע, הביאו הפעם בשמים נפלאים שהפיצו ריח מתוק. יוסף הבין מיד שזהו סימן מהקדוש ברוך הוא, ששומר עליו ונמצא איתו גם במקום הנדח ביותר. התחושה הזו, שהיא אף פעם לא לבד, והזכרון של פני אביו יעקב, הם אלו שנתנו לו כח להשאר צדיק וטוב לאורך כל הדרך.

ספור דומה קרה לפני שנים רבות. יהודי אחד שלמד בישיבה המפרסמת "מיר", עבר לגור במדינה רחוקה מאד בדרום אמריקה שנקראת אורגוואי. במקום ההוא כמעט ולא היו חיי תורה ויהדות. יום אחד, פגש אותו ראש הישיבה ושאל אותו בפליאה: "כיצד יכול יהודי שלמד בישיבה הקדושה לחיות במקום כל כך רחוק מרוחניות?"

בזנות הרבי

להרים וחוצבים משם גושי קרח גדולים, מנסרים אותם ללבנים, וטומנים אותם בבורות מיחים בקרקע. שם הם נשמרים קפואים לאורך זמן. בקיץ מוציאים אותם מהבורות ומשוקים לסוחרים.

הפטיר הצדיק: "סעו לביתכם והקימו בית חרשת לקרח. ה' יהיה בעזרכם ותהיה לכם פרנסה בשפע." בני הזוג היו המומים למשמע הדברים. "רבי קדוש!" אמרו: "אפלו את דמי הנסיעה לכאן נאלצנו לקנות. מניין נקח את הסכומים העצומים הנחוצים כדי לפתח בית חרשת?"! אך הרבי אמר בתקיפות: "אל תשנו מדברי אף לא כחוט השערה!" הצדיק היה איתן בדעתו ובני הזוג קבלו זאת באמונה שלמה.

חלפו הימים. ערב אחד, נשמעו דפיקות חזקות על דלת ביתם. ר' משה פנה לחלון הבית לראות מי הבא פתאום לבקרו, וכמעט חשכו עיניו מרב פחד. בחוץ עמדה קבוצת גברתנים חסונים וכלי עבודה בידיהם. בקבוצה היה גוי אחד ממכריו, שנגש אל החלון, הציג את עצמו בידידות והבהיר לו כי רצונם להציע לו הצעה עסקית.

בעל הבית נרגע אט אט, ובינתים נכנסו האורחים והתיישבו סביב השלחן. הם החלו להציג את העניין: "אנחנו עובדים בבית חרשת לקרח בעיר הסמוכה. בעליו של בית החרשת הוא אדם קשה ואכזרי,

לילה טוב, ילדים מתוקים! חשוב מאד לשמע בקול החכמים והצדיקים, מכך לעולם לא מפסידים. בואו ונשמע ספור:

בשעה טובה ובמזל טוב נחתמו התנאים לרגל שדוכי בתו של ר' משה. אך הוא דאג מאד, כי ידע שאם לא יהיה בידו לשלם את הנדוניה שהתחייב, לא יצא השדוך לפעל. שלוש שנים חלפו ועדיין לא פרע ר' משה את הנדוניה. המחתנים כבר דברו בגלוי על בטול השדוך, והוא ואשתו - אובדי עצות. בצר להם, החליטו לנסע אל רבי אברהם מתתיהו פרידמן משטפנשט, לבקש ברכה. עם כניסתם אל הצדיק, החלו לגולל את מצוקתם: "אם יתבטל השדוך, מה יהיה על בתנו?"!

בעינים טובות פנה הצדיק לר' משה ושאל: "מה עסוקה?" השיב ר' משה: "בחרף - סוחר בנצוצות און, ובקיץ - מכין גלידות. הצד השונה בשני העסוקים הוא הפרנסה הדלה." הוסיף הצדיק להתעניין: "מניין אתה משיג את הקרח להקפיא את הגלידה?" ר' משה השיב כי הוא קונה את הקרח מסוכן, שקונה את הקרח מבית חרשת. שאל הצדיק: "וכיצד יש לבית החרשת קרח בקיץ?" הסביר ר' משה: "בחרף יוצאים

יש לקרוא את הנוסח המלא של "אנא בכח" כולו מידי לילה, ולאחר מכן לחזור על הפסוק של אותו יום 3 פעמים. שימו לב, יום ראשון בלילה נחשב כיום שני, יום שני בלילה נחשב כיום שלישי וכן הלאה.

יום ראשון (לקרוא במוצ"ש) אנא בכח, ברכת ימינך, תתיר צוררת. (אב"ז י"ז)

יום שני (לקרוא בראשון בלילה) קבל רנת עמך. שובנו, טהרנו נורא. (קרי"ע ש"ו)

יום שלישי (לקרוא בשני בלילה) נא גבור, דו"שי יחודך, כקבת שמרם. (גד"י ש')

יום רביעי (לקרוא בשלישי בלילה) פרנס סחרם, רחמי צדקתך, תמיד מללם. (בט"ר צ"ג)

יום חמישי (לקרוא ברביעי בלילה) חסין קדוש, פרב טוהך, נהל צדקתך. (חק"ב ט"ז)

יום שישי (לקרוא בחמישי בלילה) יחיד גאון, לעמך פנה, זוכרי קדשתך. (יג"פ פ"ו)

יום שבת (לקרוא בששי בלילה) שועתנו קבל, ושמע צעקתנו, יודע תעלומות. (שק"י צ"ה)

(בלחש) ברוך, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד.

אמה תקום תרחם ציון, כי עת לחננה כי בא מועד: בדרך אפקיר רוחי, פדיתה אותי יי א-ל אמת:

בשבתות ובימים שלא אומרים בהם תחנון (ראה בלוח בעמוד 3) - לא אומרים וידוי.

אנא יי א-ל הינו וא-ל הינו. תבא לפניה תפלתנו. ואל תתעלם מלפנינו מתחנונתנו. שאין אנחנו עזי פנים וקשה ערף לומר לפניה יי א-ל הינו וא-ל הינו אבותינו צדיקים אנחנו ולא חטאנו. אבל חטאנו. עוינו. פשענו. אנחנו ואבותינו ואנשי ביתנו:

אשמנו. בנחנו. גזלנו. דברנו רפי ולשון הרע. העוינו. והרשענו. זדנו. חמסנו. טפחנו שקר ומרמה. יעצנו עצות רעות. בזבנו. בעסנו. לצנו. מרדנו. מרינו דבריה. נאצנו. נאפנו. סרנו. עוינו. פשענו. פגמנו. צרנו. צערנו אב ואם. קשינו ערף. רשענו. שחתנו. תעבנו. תעינו ותעתענו. וסרנו ממצותיה וממשפטיה הטובים ולא שוה לנו. ואתה צדיק על כל הבא עלינו. כי אמת עשית. ואנחנו הרשענו:

הפועלים נראו מאכזבים, אך לפתע נענה אחד מהם וקרא: "חברים, הלא בלאו הכי אין לנו לאן לחזור. מעבידנו הפסיק לשלם את משכורתנו ומשפחותינו סובלות עני ומחסור. מוטב שנקים כאן בית חרשת, ולשנה הבאה נהיה מסדרים במקום עבודה ראוי שבעליו הגון ואנושי". הצעת חברים התקבלה על דעת כלם, ופה אחד אמרו: "מסכימים".

בית החרשת הוקם במהירות. אחרי הקנת הבורות, הקצבו הפועלים גושי קרח בנהר והובילום לחצר הבית. בהגיע הקיץ החלו לנהר אליו סוחרים רבים מהסביבה ואף ממקומות רחוקים. עד מהרה שלם ר' משה את חובותיו לפועלים, והוסיף לצבר רווחים נאים. עוד באותו קיץ התקיימו הנשואין, לשמחתם הרבה של שני הצדדים!

כמה חשוב וטוב לקבל ברכה ועצה מגדולי ישראל, ומי שהולך אחרי דבריהם באמונה שלמה - לעולם לא נופל!

ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

והוא רודה בנו ללא רחם. באחרונה אף הפסיק לשלם את משכורתנו. החלטנו שאיננו מוכנים עוד לעבד אצלו. שמענו שאתה עוסק במכירת מוצרים קפואים, והחלטנו להציע לך להקים בחצר ביתך בית חרשת לקרח. אנחנו נביא את כל הידע והציוד הדרוש, ונהיה פועלים בבית החרשת שלך. היהודים ידועים כמעבידים נוחים וישרים".

בתדהמה גמורה האזין ר' משה לדבריהם, וכמעט דחה את ההצעה על הסף. לפתע הבזיקו במוחו דברי הצדיק: "הקימו בית חרשת לקרח". הלא כך בדיוק אמר הרבי ר' משה פנה אל אורחיו ואמר: "מצבי הכלכלי ירוד מאד עכשו, ולעת עתה לא אוכל לשלם לכם מאומה. רק בבוא הקיץ, אם וכאשר יצליח ה' דרכי והסחורה תמכר כראוי, אוכל להחזיר לכם את משכורתכם על החדשים שחלפו. האם תסכימו לעסקה כזאת?"

משפט הגון

ליום חמישי

בזמן הדיון, עמד רבי ישמעאל מבחוץ והקשיב לטענות ושם לב שבתוך תוכו הוא מחפש זכות עבור העובד שלו.

אז אמר רבי ישמעאל: "כמה מסכן השחד! כמה צדקה התורה הקדושה שאסרה לקבלו! אני בכלל לא לקחתי את הפרות, והם גם מגיעים לי - כי הרי הם שזכים לי, ובכל זאת המחשבה עליהם גרמה לי לנטות לטובתו. אנשים שלוקחים שחד ממנו, בודאי לא יכולים לשפוט אמת".

גם אנו, ילדים, נדבוק תמיד בישר ובצדק, כמו שהתורה הקדושה מדריכה אותנו! רק כך נוכל לעבד את ה'!

ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

ללה טוב, ילדים חמודים! התורה מזכירה אותנו שלא לקחת שחד, ומדוע? בואו ונשמע ספור:

רבי ישמעאל היה תלמיד חכם, ודן את העם בהגינות ובישר. בכל ערב שבת, היה העובד שלו מביא לו סל פרות מתוקים מהשדה. פעם אחת, הגיע העובד כבר ביום חמישי וסל הפרות בידו. שאל הרב: "מדוע הבאת את הפרות מקדם היום?" ענה העובד: "יש לי דין תורה אצלך היום, ואמרתי על הדרך אביא לך את הסל".

רבי ישמעאל סרב לקבל את הפרות. הוא אמר: "אינני יכול לשפוט בדין שלך. בגלל שהבאת לי פרות, הלב שלי עלול לנטות לטובתך, ושופט חייב להיות הגון ולשפוט רק לפי האמת!" הוא בקש מצדיקים אחרים לדון במקרה.

תפילת הדרך

היוצא לדרך, ושוהה בנסיעתו מחוץ לעיר שעה וחמישית (72 דקות) אומר תפילה זו בשם ומלכות, אך אם שוהה בנסיעתו מחוץ לעיר פחות מכך לא יברך בשם ומלכות. ברכה זו מברך לאחר שיצא מהעיר.

יהי רצון מלפניך יי א-להינו וא-להי אבותינו, שתוליכנו לשלום, ותציעידנו לשלום, ותדריכנו לשלום, ותגיענו למחוז חפצנו לשלום, (אם חוזר בו ביום מוסיד: ותחזירנו לשלום), ותצילנו מכף כל-אויב ואורב בדרך, ותשלח ברכה במעשי ידינו, ותתננו לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל-רואינו, ותשמע קול תחנונינו. בי א-ל שומע תפלה ותחנון אתה. ברוך אתה יי שומע תפלה:

שמת תשמח רעים אהובים בשמחה יצירה בנו ערו מקרם. ברוך אתה יי, משמח חתן וכלה:

ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, אשר ברא ששון ושמחה, חתן וכלה, גילה רוח רציה וחרוה, אהבה ואהבה, שלום ורעות, מהרה יי א-להינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים, קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלה, קול מצהלות חתנים מחפתם, ונערים ממשמת נגינתם, ברוך אתה יי, משמח החתן עם הכלה:

והזמון שבידו כוס ברכת המזון, אומר:

סברי מרנן (ועונים): לחיים.

ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, בורא פרי הגפן:

שבע ברכות

בסעודת חתן וכלה מברכים שבע ברכות לפני ברכת "בורא פרי הגפן". וסגנון ארץ ישראל לקחת שתי כוסות, אחת לברכת המזון ואחת לברכת חתנים, ואחר שתיים המכריז ברכת המזון, אינו מברך "בורא פרי הגפן" אלא מתחיל חשני לברך על הכוס שבזיו "שהכול ברא לכבודו" עד סוף שבע הברכות, ואחר כך מברך הראשון "בורא פרי הגפן" ומכוון להוציא את השומעים, וכו'.

ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, שהכל ברא לבדוד:

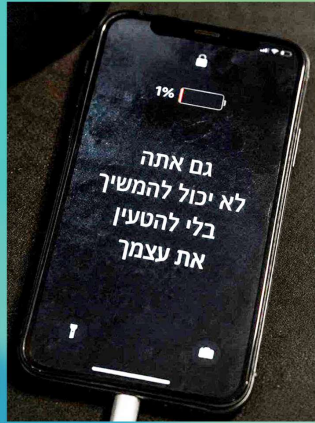
ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, יוצר האדם: ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, אשר יצר את האדם בצלמו, בצלם דמות תבניתו, והתקין לו ממנו בנין ערי-ער. ברוך אתה יי, יוצר האדם: **שוש תשיש** ותגל עקרה בקבוץ בניה לתוכה במהרה בשמחה. ברוך אתה יי, משמח ציון בבניה:

אזהרה! בעלון משולבים קטעי הומור - אין בכוונתם לפגוע ולהעליב!

אמרו לי שאני
חייבת להקים
משפחה וילדים,
אז הלכתי לשכנים
באמצע הלילה
והערת אותם

גדל פה דור שלם
שלעולם לא יצרח את המשפט:
"אמא, תנתקי! ענית..."

מישהי יודעת באיזה גיל
הילדים עוברים מזחילה
להליכה מהבית?!

סופרמרקט
לאנשים שעושים קניות עם הילדים
שלם:
צרחניה

קנה ממני חבילה גת
שאלתי מזומן או לגהץ?
צעק לי: נמות ולא נגהץ!

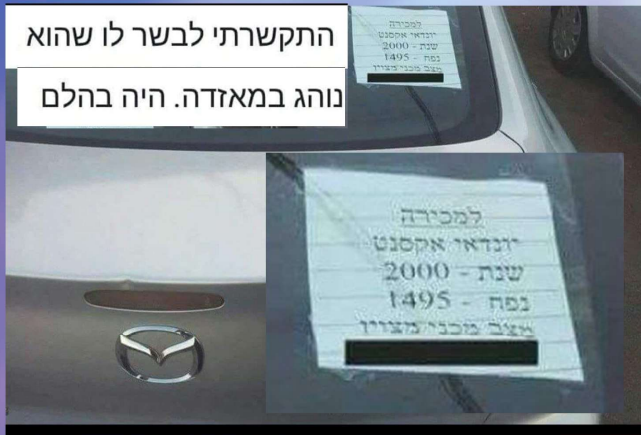

כשאתה צעיר אתה יכול לעשות טיול
לפיליפינים.. כשאתה זקן הפיליפינים
יכולים לעשות טיול לך..

קמצנות
היא
גם
סוג
של
הכנסה...

התקשרתי לבשר לו שהוא
נוהג במאזדה. היה בהלם

מאמן כושר: והכי חשוב בשישי, לא לאכול ולגעת
במאכלים עם שמן או מטוגנים.
אני: בוא בוא רגע לטלפון אמא שלי רוצה אותך

דברי הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

לא יחל דבריו...

"לא יחל דבריו" - בפסוק זה מצווה אותנו הקב"ה: 'אל תחלל את הדיבור שלך, שמור עליו! כשצריך לדבר - תשתמש בו באופן מושכל, וחלילה אל תבזה ותחלל אותו. אם תעשה כן - מובטח לך כי "ככל היוצא מפיו יעשה"'. בכל גדולי ישראל בכל הדורות מצינו הנהגה זו, הם שמרו ביותר על דיבורם, ולפיכך זכו שברכותיהם התקיימו - צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

לפני זמן מה נפטר אדם צדיק שזכה להגיע לגיל תשעים שנה. ב'שבועה' סיפרו ילדיו סיפור מדהים שאירע לו לפני כשבעים שנה: היה זה לפני הולדת בנו הבכור. במהלך ההריון חל סיבוך אצל אשתו, והרופאים אמרו כי יש לנתח אותה, ויש בזה עניין של פיקוח נפש, אך ניתוח זה ככל הנראה יגרם שהאשה לא תוכל ללדת לעולם. ההכרעה הקשה ניתנה בידם, והבעל הצעיר נבון. כדרכם של יהודים פנה להיוועץ בגדול הדור. הוא נסע לבני ברק, אל מרן ה"חזון איש" זצ"ל. נכנס אליו לפני תפילת מנחה והציע את השאלה - האם לנתח או לא.

"מה רוצה אתה שאומר לך?" ענה ה"חזון איש", "הרי הרופאים קבעו שמדובר בעניין של פיקוח נפש. מה נעשה נגד פיקוח נפש? אבל, עומדים אנו כעת לפני תפילת מנחה. הבה נתפלל, ונחשוב על כך שוב אחרי התפילה".

כשהסתיימה התפילה, פנה ה"חזון איש" אל האברך ואמר לו: "אל תשמע לרופאים ואל תסכים לניתוח. אל דאגה! הכל יסתדר ויוולד לך ילד בריא ושלם".

הוא חזר עם התשובה אל הפרוסטור, שהביט בו כעל אדם שנשתבשה דעתו. איך מסרב אדם לניתוח ומסכן את חיי אשתו בעקבות התייעצות עם רב שמעולם לא למד רפואה? הוא הפעיל את כל כוח השכנוע שלו כדי להסביר לאברך את משמעות ההחלטה המסוכנת הזו, אולם היהודי שהיה חדור באמונת חכמים נותר דבוק בעמדתו וחתם על סירוב לניתוח. לא חלף זמן רב והאשה ילדה בניס ניסים וולד של קיימא, ובשנים הבאות זכו שניהם לעוד אחד עשר בנים, בסך הכל שנים-עשר ילדים כנגד שנים עשר שבטי י-ה...!

כיוצא בזה, הגיע אלי אחד מבכירי המשטרה, הממונה על הכותל המערבי, הר הזיתים והסביבה, לקבל ברכה. הוא סיפר כי כאשר היה בנו בן חמש עשרה הוא חלה במחלה קשה ביותר, ולפי תחזיות הרופאים נותרו לו רק חודשים ספורים לחיות. האב היה שבור ורצון ולא ידע את נפשו. במצב כזה פגש אותו חסיד גור, שייעץ לו ללכת לקבל ברכה ממרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל. רבינו ברך, ובאורח פלא נעלמה מחלתו של הילד כלא הייתה, ועד היום הוא בריא ושלם.

ללמדנו על כוחם של צדיקים, שכלל היוצא מפייהם יעשה.

שבת שלום ואמור!

באופן חריג: מועצת גדולי תורה של אגודת ישראל
נתנה אישור לחסום את כביש 6 למרות שזה כביש
הגר"א

שוטר: "יש לך משהו לומר להגנתך?"
הגבר: "שמע, אדוני השוטר, תבין, שתיתי 3 כוסות
יין, 4 צ'יסיסים ערק, כמה קוקטיילים, ואיזה רבע
בקבוק וויסקי, ואחרי זה גם רקדתי וניערתי ואל
תשאל..."
השוטר: "אני מבין אדוני, אבל זו עדיין לא סיבה
מוצדקת לתת לאשתך לנהוג..."

לקבלת העלון במייל: 367korona@gmail.com

יועץ הכתר 2

תקציר:

הרוזן פון טרכטנשטיין הופך את יוסף למנהל האחוזה כדי לנצח בהימור ולגרום לו להתנצר. בחצר הקיסר: אביו של יוסף, יועץ הקיסר, מסרב בתוקף להמיר את דתו כדי לצאת מהמאסר ולבטל את ההימור.

פרק 1

באחוזת הרוזן וולף פון טרכטנשטיין.

אֲרִבֵּעַ מֵאוֹת שְׁלוֹשִׁים
מִטְבָּעוֹת - תִּקְצִיב צוֹת
מִטְבָּח, וְעוֹד מֵאָה וְשָׁשִׁים
- הוֹצָאוֹת כָּל־כֶּלֶת אַחְזָה
וְעוֹד עֶשְׂרִים אַחְזֵי מֶס...

רק לכמה
דקות...

אֶסָּדֵר לִי לְהִרְדֵּם עֵקֶשׁ.
אֶסָּדֵר לִי לְאַכְזֹב אֶת הָרוֹזֵן
פֶּון טֶרְכְּטֶנְשְׁטֵיין. הוּא עוֹד
יִחָשֵׁב שְׂהֵדִי לֹא יִכּוֹל
לְהִיּוֹת מְנַהֵל אַחְזָה מְצֻלָּה.

אֲחֻחֵחֵ! כָּבֵד כָּל
כֶּף מֵאַחֵר, וְעוֹד לֹא
לְמַדְתִּי הַיָּמָּה כְּלָמָּה.